דער פער'כישופ'טער שניידער

קאפיטעל א.

איש היה בזלאדיובקי — א מענש איז געווען אין זלאדיעווקע, א שטעדטעל, וואס ליגט אין דער סביבה פון מאזעפעווקע, נישט ווייט פון האפלאפאוויטש און קאזאדאיעווקע, צווישען יאמפעלי און צווישען סטרישטש, פונקט אויף דעם וועג, וואס מע פאהרט פון פישי־יאבעדע דורך פעטשי־חוואסט קיין טעטרעוועז און פון דארטען קיין יעהופעץ; ושמו שמעון אליהו — און זיין נאמען איז געווען שמעון־אלי, און גערופען האט מען איהם „שמעון־אלי שמע־קולנו", מחמת ביי'ם דאווענען אין שוהל האט ער געהאט א טבע שרייען, ארבייטען, זינגען און ציקלען זיך אויף קולי־קולות. והיה האיש חייט — און געווען איז דער מענש א שניידער, נישט חלילה פון די געהויבענע שניידערס, וואס נייהען נאכ'ן „מאבעלטיר", וואס מע רופט דאס „זשורנאל", נאר א שניידער א לאטניק, א גרויסער מומחה, הייסט דאס, אויף לעגען א לאטע, פערצירעווען א לאך, מע זאל נישט דערקענען, אדער איבערניצעווען וואס פאר א מלבוש איהר ווילט אויף דער לינקער זייט, ממש מאכען פון אלט ניי. נעמען, למשל, איין אלטען חאלאט און איבערמאכען איהם אויף א קאפאטע, פון א קאפאטע — א פאר תחתונים, פון די תחתונים אויסשטיקעווען א לייבעל, און פונ'ם לייבעל נאכדעם עפיס אנדערש — מיינט נישט, אז דאס איז אזא גרינגע ארבייט! און אויף דעם איז „שמעון־אלי שמע־קולנו" געווען איין בריה אין דער וועלט, און

מחמת זלאדריעווקע איז זעהר איין ארעם שטעדטעל, וואס דארטען מאכען נייע מלבושים איז עפיס נישט אזא געוויינטליכע זאך, האט מען ־דריבעה געהאלטען פון שמעון־אלי'ן אין זלאדריעווקע איין עולם ומלואו: איין חסרון נאר, וואס ער האט נישט געקאנט אויסקומען מיט די נגידים, ליעב געהאט ארייגזוקען אין קהל'שע זאכען, זיך אננעמען פאר דער קריוודע פון די ארעמע לייט, רעדען גאנץ אפענטליך אויף די בעלי־טובות, וואס זענען זיך עוסק אין צרכי־צבור, און דעם בעל־טאקסע מאכען מיט דער בלאטע בפרהסיה, זאגען אויף איהם, אז ער איז א געלדצאפער, א בלוטזויגער, א מענשענפרעסער, און אויף די שוחטים מיט די רבנים, וואס האבען געשלאגען בלאט מיט'ן בעל־טאקסע — אז ס'איז איין כנופיא, א כתה פון גנבים, רמאים, קוילערס, רוצחים, גזלנים, א רוח אין זייער טאטענ'ס טאטען ארייגגעפלויגען געווארען ביז דעם זיידען תרח, מיט'ן פעטער ישמעאל אונטערגעשלאגען!...

צווישען בעלי־מלאכות, חברה „פועל־צדק", האט זיך „שמעון־אלי שמע־קולנו" גערעכענט פאר א „יודע־נגן"; אויף זייער שפראך האט דאס געהייסען: א מענש, וואס פערשטעהט אין די קליינע אותיות'לעך, מחמת שמעון־אלי פלעגט שיטען מיט פסוקים, מיט גאנצע שטיקער גמרא און מיט מדרשים, וואס נישט געשטויגען, נישט געפלויגען: „עמך"... „קטנתי"... „אגיל ואשמח"... „היום הרת עולם"... „ויתרוצצו ויתפוצצו"... „וואס טיבע יוצר המאורות"... „ככתוב, ווי אין פסוק שטעהט געשריבען"... וכדומה אזעלכע לשון־קודש'דיגע ווערטער, וואס זענען ביי איהם תמיד געווען גרייט. און דערצו האט ער נאך געהאט נישקשה פון א קול'כעל, אפילו אביסעל צו א הילכינס און א גארגעלדיגס. נאר ער איז געווען קלאר אין אלע נוסחאות מיט אלע ניגונים מיט אלע תפילות אויף אויסווענינג, און האט ליעב געהאט דעם עמוד מיט סכנת־נפשות, און איז געווען גבאי אין שניידערשען שוהלכען, געחאפט פעטש ווי האלץ, צום מייסטען שמחת־תורה צו „אתה הראית", ווי געוויינטליך.

„שמעון־אלי שמע־קולנו", חאטש ער איז געווען כל ימיו א בימערער ארעמאן, מע קאן זאגען — כמעט איין אביון, נאר אראפגעפאלען ביי זיך דערמיט האט ער קיינמאל נישט. „אדרבה, — האט ער געזאגט — וואס מעהר קבצן מעהר לעבעדיג, וואס מעהר הונגעריג מעהר געזונגען, ווי די גמרא זאגט: יאה עניותא לישראל כטשערוויטשקע קראסני לדיווקע חיורא"...

הקיצור הדבר: שמעון־אלי איז געווען דאס, וואס מע רופט אן איין „ארעמס און א פרייליכס". געווען איז ער א נידעריגער, א מערועהעניש, ארומגעשטעקט מיט נאדלען און מיט שטיקלעך וואטע אין די געקרייזעלטע שווארצע האר; געהאט האט ער א קליין צאפען בערדעל, אביסעל א צוגעפלעטשטע נאז, די אונטערשטע ליפ אביסעל צעשפאלטען, און אויגען גרויסע, שווארצע און שטענדיג שמייכלענדיגע, און געגאנגען איז ער תמיד מיט א טענצעל און מיט א ליעדעל אונטער דער נאז: „היום הרת עולם — נאר נישט געזארגט!"...

ויחי לו בנים ובנות — און ער איז געווען א מטופל מיט קינדער פון אלערליי וואוקס, צום מייסטען מעכטער, צווישען זיי עטליכע דערוואקסענע; ושם אשתו — און זיין ווייב

THE HAUNTED TAILOR

Ish Hoyo Be-Zolodievka, there was a man in Zolodievka, a village near Mazapevke, not far from Haplapovitch and Kozodoievka, between Yampoli and Stristch, just on the way from Pistchi-Yavadeh to Petschi-Khvost to Tetreve and from there to Yehupetz. *U'shmo Shimon-Eliyohu,* and his name was Shimon-Eli, but he was called "Shimon-Eli *Shma-Koleynu*" because when he said his prayers in the synagogue he had a way of working himself up, putting a trill into his prayers and singing them at the top of his voice. *Vehoyo hoish khayet,* and the man was a tailor—not, God forbid, one of those "ascended" tailors who sew according to the latest fashions. Rather, he was a genius patch tailor who could make a hole or a patch invisible. He could, for example, take an old caftan and turn it into a cloak; then the cloak into a pair of trousers; of the trousers he could make a shirt; and of the shirt something else again. Don't think that's such easy work—and it was on this account that Shimon-Eli *Shma-Koleynu* was a somebody in his world, since Zolodievka was a very poor village where the making of a new suit was not so frequent a matter. In Zolodievka, therefore, they thought the world of him.

However, he had one fault—he could not get along with the well-to-do and the authorities. He liked to meddle in communal business, taking always the side of the village poor. He spoke openly against the philanthropists who busied themselves with the public welfare; and he publicly maligned the tax gatherer, calling him a money-leech, a bloodsucker, a cannibal. As for the rabbis and the ritual slaughterers, the tax gatherer's accomplices, he called them a gang of thieves and liars, deceivers, killers, gangsters, highwaymen—may the devil take them and their fathers' fathers to the generation of grandfather Terah and Uncle Ishmael into the bargain.

Among the laborers and guildsmen, Shimon-Eli *Shma-Koleynu* was thought of as a scholar. For them this meant that he was someone who understood the small print of Torah explication, because Shimon-Eli liked to sprinkle his speech with passages—sometimes whole chapters—of *Gemara,* of *Midrash* made out of whole cloth: "The people . . ." . . . "I am small . . ." . . . "Today the world was created . . ." . . . "Here you are, creator of all light . . ." . . . and other such words which he always had ready at hand. On top of all this he had a tolerably good, if somewhat loud, voice, tending toward a treble. He understood all the styles of prayer and knew all the melodies and variations by heart.

He was madly eager to get at the podium.

He was also the president of the tailor's synagogue, which cost him blows from time to time, particularly on Simkhas-Torah during the *Ato Horeyso* prayer when those who did not get to carry a Torah vented their anger at him.

All his life Shimon-Eli had been poor, but the fact had never disheartened him. On the contrary, he liked to say, "Where there is poverty, there is life; "Where there is hunger, there is song." As the *Gemara* says: "Poverty fits a Jew like a red handkerchief on a pretty girl." In short, Shimon-Eli was one of those of whom it is said that he was poor but happy.

He was short and ugly and his clothes were always stuck around with needles and pins. There were bits of cotton clinging to his curly black hair. He had a little goatee, a flattened nose, and there was a groove down his lower lip. His eyes were large, black, and constantly smiling. He moved with a little dance step and with a melody under his breath: *"Ha'yom haras oylem,* the world was created today—nothing to worry about."

Vayhi lo bonim u'vonoys, and he had sons and daughters. He was burdened with children of all sizes, most of them female, some of them already grown.

Sheym ishto, his wife's name was Tsippa-Beila-Reiza. She was altogether his opposite, a Cossack of a woman. From the day of their wedding she took Shimon-Eli in hand and never let go. She wore the pants, not he. He had tremendous respect for her.

האָט געהייסען ציפה־ביילה־רייזה, און זי איז געווען זיין „כנגדו", דאָס הייסט, פונקט דער היפך פון איהם: א הויכע, א רויטע, א געזונדע, א אידינע א קאָזאַק. פון דעם ערשטען טאָג אָן, וואָס נאָך דער חופה, האָט זי איהם גענומען אין די הענד אריין און נישט ארויסגעלאָזט איהם, און איז געגאַנגען אין ספאָדעס, דאָס הייסט: זי איז געווען דער מאַן, נישט ער! ער האָט פאַר איהר געהאַט גרויס דרך־ארץ. זי פלעגט אויף איהם עפענען א מויל, פלעגט ער פערציטערט ווערען; און אמאָל, אונטער פיער אויגען, אז ס'איז אויסגעקומען, פלעגט זי איהם אָפּשטעקען א פאַטש אויך... דעם פאַטש פלעגט שמעון־אלי בעהאַלטען אין קעשענע און זאָגען בשעת מעשה א ווערטעל מיט א פסוק.

— היום הרת עולם — גאָר נישט געזאָרגט! אין דער הייליגער תורה שטעהט געשריבען: „ו ה ו א — און ער, דער מאַן הייסט דאָס, י מ ש ו ל — זאָל טהון מהאָן געוועלטיגען, ב ך — אין דיר", איז פאַרפאַלען! עס מעגען קומען כל מלכי מזרח ומערב, וועט זיך זוי נישט העלפען!...

ויהי היום — טרעפט זיך א מעשה. ציפה־ביילה־רייזה קומט צו געהן איינמאָל ווטער מיט'ן קאָשעק פון'ם מאַרק, טהוט א שמיץ דאָס בינטעל קנאָבעל מיט'ן ביסעל פעטרישקע מיט די קאַרטאָפליס, וואָס זי האָט איינגעקויפט, און רופט זיך אָן מיט כעס:

— לאָז דאָס געהן אין דער ערד אריין! שוין נמאס ומאוס געוואָרען אלע טאָג, אלע טאָג זיך ברעכען דעם מוח, צו־טראַכטען, וואָס קאָכט מען ווארעמעס. מע באַדאַרף האָבען א קאָפּ פון א מיניסטער! ווידער א מאָל טייגלעך מיט פאַסאָליס און אָבער א מאָל טייגלעך מיט פאַסאָליס, גאָט זאָל נישט שטראָפען פאַר די רעד! אָט, למשל, נחמה־ברכה, אזא קבצנ'טע, אזא ענ'־טע, אביונ'טע, אזא דלפונ'טע, באַדאַרף זי האָבען א ציעג! פאַר וואָס? וואָרום זי האָט א מאַן לייזער־שלמה, טאַקי א שניידער, נאָר פאָרט א מענטש! א קליינינקייט א ציעג? פאַרהאַן א ציעג אין שטוב, איז פאַרהאַן א גלעזעל מילך פאַר די קינדער; מע קאָן אָפּקאָכען א מאָל א קאַשע מיט מילך, אָפּשטופען א ווארעמעס, יוצא זיין מיט א וועטשערע, א מאָל א קריגעל פיר־סמעטענע, א שטיקעל קעז און פוטער — א חיות!...

— ביזט געבאָך אוראי ועתר גערעכט! — מאַכט שמעון־אלי געלאַסען. — פאַרהאַן א מדרש: כ ל י ש ר א ל י ש ל ה ם ח ל ק — איטליכער איד באַדאַרף האָבען א ציעג. ככתוב, ווי אין פסוק שטעהט געשריבען...

— וואָס טויג מיר דיין פסוק? — צעשריט זיך ציפה־ביילה־רייזה. — איך זאָג א ציעג, זאָגט ער נאָר א פסוק! מיר דאַכט, אז איך וועל דיר געבען א פסוק, וועט דיר ווערען פסוק'דיג אין די אויגען! מיט פסוקים נאָר האָדעוועט ער מיך, דער שענער ברויטגעבער מיינער, דער שלים־מזל! הערסט דו? איך וועל דיר די גאַנצע תורה דיינע אוועקגעבען פאַר איין באָרשט א מילכיגען!...

וכדומה נאָך אזעלכע מינים „אנצוהערעניטשען" האָט איהם געגעבען ציפה־ביילה־רייזה עטליכע מאָל אין טאָג, אזוי לאַנג, אזוי ברייט, ביז שמעון־אלי האָט איהר צוגעזאָגט און געגעבען האַנד תקיעת־כף, אז זי מעג שלאָפען רוהיג, עס וועט שוין זיין, מיט גאָט'ס הילף, א ציעג. דער עיקר — בטחון: „היום הרת עולם — נאָר נישט געזאָרגט!...

פון דעמאָלט אָן האָט שמעון־אלי אָנגעהויבען קלויבען א גראָשען און א גראָשען. ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון א סך נויטיגע זאַכען, פער'משכונ'ט די שבת'דיגע קאַפּאָטע אויף אויסצאָהלען וואָכנעלד און צונויפגעשלאָגען זיך עטליכע קערבלעך, און ס'איז געבליבען, אז ער נעמט די ממתקים און געהט זיך דורך קיין קאָזאָ־דאָיעווקע קויפען א ציעג. וואָס עפּיס קיין קאָזאָדאָיעווקע? אין דערינגען געווען צוויי טעמים: ראשית, איז קאָזאָדאָיעווקע איין ערטעל פון ציעגען, וואָס דער נאָמען אליין בעווייזט שוין דערויף: קאָזאָדאָיעווקע איבערגעזעצט אויף אידיש קומט אוים „ציעגענמעל־קענדיגע". והשנית, האָט ציפה־ביילה־רייזה געהערט דערצעהלען פון איהרער א שכנה, וואָס זי רעדט נישט מיט איהר שוין פון עטליכע יאָהר, אז יענע האָט געהערט פון איהר שוועסטער, וואָס איז נישט לאַנג געווען ביי איהר צו גאַסט פון קאָזאָדאָיעווקע, אז דאָרט איז פאַרהאַן א איד א מלמד, רופט מען איהם „חיים־חנה דער קלוגער" בלשון סגי־נהור, דערפאַר, וואָס ער איז א גרויסער שוטה; האָט דער חיים־חנה דער קלוגער א ווייב, רופט מען זי „טעמע־גיטעל די שטילשווייגענדיגע", דערפאַר וואָס זי האָט אין זיך נייען מאָס רעד; האָט די טעמע־גיטעל די שטיל־שווייגענדיגע צוויי ציעגען, און ביידע מעלקען זיך. פרעגט זיך א קשיה: פאַר וואָס קומט איהר צוויי ציעגען, און נאָך מעלקע־דיגע דערצו? א גרויסער אומגליק וואָלט געווען, כלעבען, זי זאָל נישט האָבען איינע אפילו! פאַרהאַן, ברוך השם, אידען, וואָס פערמאָגען נישט קיין האַלבע ציעג אפילו — נו, אם כן? שטאַרבען זיי דען?

When, as she could do, she opened her mouth at him, he simply shivered. But more. When there was no one to see, she did not hesitate to give him a slap or two. Shimon-Eli tucked the slap into his pocket, saying "*Ha'yom haras oylem*, the world was created today—nothing to worry about." "It is written in the holy Torah, 'And he, that is to say, the husband . . . he will reign over you. . . .' Well . . . well . . . never mind. If all the kings from West to East came, it wouldn't help matters."

It happened one day that Tsippa-Beila-Reiza came home from the market. She threw her basket with her few purchases—a bit of garlic, some parsley, a few potatoes—to one side and cried angrily, "To hell with it. Racking one's brain every day thinking what to cook. You need to be smart as a prime minister. Beans and dumplings, dumplings and beans, and again beans and dumplings. May God not punish me for these words. And all the while Nekhama Brukha—a poverty-stricken, penniless, indigent, needy pauper of a woman—*she* has a goat. Why does *she* have a goat? Because she has a husband, Lazer Shloimo—also a tailor—but he's a man!

"No small matter, a goat. Nothing trivial about it. When there's a goat in the house, the children can have a glass of milk. One can cook up some groats and milk, and a meal becomes an easy matter. You can manage the evening meal. And you can have a pitcher of sour cream, some cheese now and then, some butter. One can live."

"You're right, no doubt," Shimon-Eli said gently. "There is a saying, 'Every Jew should have a goat.' As it is written."

Tsippa-Beila-Reiza shrieked, "I say a goat and he gives me a quotation. I'll give you quotations . . . I'll quotation your eyes! He feeds me quotations. My fine breadwinner, my *schlimazel*. I'll give you the entire Torah for a cream borscht."

And the like. And so on. She gave him such lectures several times a day until Shimon-Eli gave her his word that, with God's help, she should have a goat. She could sleep soundly on it.

From that time Shimon-Eli saved groschen upon groschen. He denied himself necessary things. He pawned his sabbath caftan, on which he paid weekly interest. Finally he had only to take the money he had saved and go to Kozodoievka to buy a goat.

Why especially to Kozodoievka? There were two reasons: first, the name of the town itself translated into Yiddish means "milkgoats"; the second, Tsippa-Beila-Reiza had overheard a neighbor to whom she had not spoken in several years. She, the neighbor, had heard from her Kozodoievka sister, who had come for a visit, that there, in Kozodoievka, there was a primary school teacher who was sardonically called "Chaim-Chono the Wise" because he was so stupid. This man had a wife, Thema Gittel, who was called "Thema Gittel the Silent," because, as it is said about women, she had nine measures of speech. And this quiet Thema Gittel had two goats, both of them milk-givers. It is natural to ask, "Why does she deserve two goats, milk-givers to boot? What would be the catastrophe should she not have so much as one? There are people who do not have so much as half a goat. Well . . . do they die of it?"

"You're very right," Shimon-Eli said to his wife. "You know . . . it's an old complaint. As it is written, 'To own is to bemoan.' "

"Just listen to him. Here he is again with his quotations," his wife interrupted. "One talks of a goat, and he quotes. You'd better go to the Kozodoievka teacher and say to him: 'We've heard that you own two goats, and both of them give milk. Why do you need two milk-giving goats? For scapegoats? No doubt, then, you must want to sell one of them. Sell it to me.' That's how to talk with him, do you understand?"

— ביזט וועהר גערעכט! — זאָגט שמעון־אלי צו זיין ווייב.
הערסט דו, דאָס איז שוין איין אַלטע טענה, ככתוב, ווי אין פּסוק
שטעהט געשריבען: אַסקאַקורדע, דבאַרבאַנטע...

— שוין! ער איז שוין ווידער דאָ מיט זיין פּסוק! —
שלאָגט איהם איבער זיין ווייב. — מע רעדט פון אַ ציעג, קומט
ער מיט אַ פּסוק! דו געה זיך דורך בעסער אַהינצו, צום קאָזיעווקער מלמד,
דאַיעווקער מלמד, און זאָג איהם אַזוי און אַזוי: מיר האָבּ
געהערט, אַז ס'איז ביי אייך פאַרהאַן צוויי ציעגען און ביידע מע־
קען זיך. וואָס באַדאַרפט איהר צוויי מעלקענדיגע ציעגען? אוי
כפּרות? ווילט איהר דאָך מסתמא איינע פון זיי פאַרקויפען —
פאַרקויפט זי מיר! וואָס וועט אייך אַהרען?... אַזוי טאַקי זאָלסט
דו מיט זיי רעדען, דו פאַרשטעהסט?

— איך פאַרשטעה, וואָס דען, איך פאַרשטעה נישט? —
זאָגט שמעון־אלי. — פאַר מיין געלט באַדאַרף איך זיך נאָך בעטען?
פאַר געלט קריגט מען אַלץ אין דער וועלט — כסף וזהב מטהר
חזירים. שלעכט איז נאָר, זעהסט דו, אַז ס'איז חלילה נישטא
די מטבע, דעמאָלט איז עני חשוב כמת, מאַכט רש"י: ניטאָ
טאַטע — געה ליולי; אָדער ווי מע זאָגט: אָהן פינגער קאָן מען
קיין פייג ניט שטעלען, ככתוב, ווי אין פּסוק שטעהט געשריבען:
אַסקאַקורדע, דבאַרבאַנטע, דפאַרשטאַכטע...

— ווידער אַ מאָל אַ פּסוק, און אָבער אַ מאָל אַ פּסוק! עס
פּסוק'ט מיר שוין אין קאָפּ! איינגעזונקען זאָלסט דו ווערען! —
זאָגט צו איהם ציפּה־ביילה־רייזה און בעגראָבּט איהם ניין איילען
אין דער ערד, און טייטשט מיט איהם איין אַ מאָל הונדערט, אַז
ער זאָל זיך פריהער פּרובען ביי חיים־חנה דעם מלמד, טאָמער
וועט דאָס נעהן. אי וואָס, טאָמער וויל יענער נישט? פאַר וואָס
זאָל ער נישט וועלען? פאַר וואָס קומט איהם צוויי ציעגען, און
נאָך מעלקענדיגע דערצו? פאַרהאַן, ברוך השם, אידען אויף דער
וועלט, וואָס פאַרמאָגען נישט קיין האַלבע ציעג אפילו — נו, אם
כן? שטאַרבען זיי דען?...

און אַזוי ווייטער, אַלץ די איינענע טענות.

"Of course I understand. What do you mean?" said Shimon-Eli. "With money, will I have to beg? With money one can buy anything. Silver and gold will clean bastards and pigs. What's bad is when there is no money, as Rashi says, 'Daddy's not there, go to sleep.' Or as it is said, 'Without fingers you can't thumb your nose.'"

"Again a quotation, and once more a quotation. My head's quotationing. May you sink . . . ," said his wife, Tsippa-Beila-Reiza, burying him under nine ells of earth as she rehearsed him over and over in how to talk with Chaim-Chono the teacher in case he was willing to sell. Well, and what if he was unwilling? Why should he be unwilling? Why should he be entitled to two goats, and milkers to boot? There are Jews in the world, God be praised, who do not have so much as half a goat. If so, do they die of it?

And so on and so on, always the same theme.

קאַפּיטעל ב.

הבוקר אור — ס'איז נאָר טאָג געוואָרען, האָט זיך
אונזער שניידער געפּעדערט, אויפגעשטאַנען און אָפּגעדאַוונט,
גענומען מיט זיך דאָס שטעקעל מיט'ן גאַרטעל און איז אַוועק
אין וועג אַריין בשלום צו־פוס.

געווען איז דאָס זונטאָג, אין אַ שענעם, ליכטיגען, לויטערען,
וואַרעמען זומערטאָג. שוין לאַנג געדענקט נישט שמעון־אלי אַזאַ
איין אויסגעצייכענטען, אויסגעשפּיעלטען טאָג. שוין לאַנג איז
שמעון־אלי נישט געווען אין פעלד, אויף דער פרייער לופט. שוין
לאַנג האָבען זיינע אויגען נישט געזעהען פאַר זיך אַזאַ איין אַנים־
געצוואָגענעם גרינעם וואַלד, אַזאַ שענע גרינע קאָלדרע, וואו דאָס
פעלד איז בעשאָטען מיט אַלערליי קאָלירענדיגע שפּריינקעלעך.
שוין לאַנג האָבען זיינע אויהערען נישט געהערט אַ פּישטשען פון
פויגעלעך, אַ פלאַטערען פון קליינע פערכלעך. שוין לאַנג האָט
זיין נאָז נישט געשמעקט אַזאַ געשמאַקען ריח פון גרין גראָז, פון
רויהער ערד. שמעון־אלי שמע־קולנו האָט פערבראַכט כל ימיו
אין איין אַנדער וועלט; זיינע אויגען האָבען געזעהען פאַר זיך
תמיד אַנדערע בילדער: אַ פינסטערע גרוב, ביי דער טיר איין
אויווען, קאָטשערעס מיט לאָפּעטעס, און אַ פּאָמעניצע אַ פולע
ווי איין אויג; ביי'ם אויווען, ביי דער פּאָמעניצע — אַ בעט פון
דריי ברעטלעך; אויפ'ן בעט — קינדערלעך אַ סך, קיין עין־הרע,
איינס קלענער פונ'ם אַנדערען, האַלב־נאַקעטע, גאַנץ־באָרפיסע,

נישט קיין געצוואָגענע, שטענדיג הונגעריגע... זיינע אויהערען
האָבען געהערט פאַר זיך שטענדיג אַנדערע קולות: „מאַמע, ברויט!
מאַמע, בולקע! מאַמע, עסען!"... און איבער אַלע קולות — אַ
קול פון ציפּה־ביילה־רייזה: „עסען? נישט עסען זאָלען אייך
ווערעם, ליעבער גאָט, אינאיינעם מיט'ן טאַטען אייערען דעם
שלים־מזל! פאַרחאַפּט זאָלט איהר נישט ווערען, רבונו של עולם,
מיט איהם אינאיינעם!"... וכדומה אַזעלכע זיסע קולות. זיין נאָז
איז געוועהנט געווען צו אַנדערע ריחות: אַ ריח פון נאַסע ווענד,
וואָס ווינטער נעצען זיי און זומער שימלען זיי, אַ ריח פון
זויערטייג מיט קלייען, פון ציבעלעס און פון קרויט, פון רויהע
לעהם, פון געשאָבענע פישלעך און פון קישקעלעך; אַ ריח פון
אַלטע בגדים, וואָס לאָזען זיך הערען אונטער'ן הייסען פּרעסעל
מיט אַ געדיכטער פּאַרע און מיט אַ מאָדנעם טשאַד...

אַרויסגעריסען זיך אויף אַ ווייַלע פון יענער אָרעמער וויס־
טער פינסטערער וועלט אויף דער דאָזיגער נייער, פרייער, ליכ־
טיגער, שמעקענדיגער שיין, האָט זיך אונזער שמעון־אלי געפיהלט
ווי אַ מענש, וואָס איז אין אַ הייסען זומערטאָג אַריינגעשפּרונגען
אַ נאַקעטער אין ים אַריין; דאָס וואַסער טראָגט איהם, די כוואַ־
ליעס שלאָגען איהם, ער טוקט זיך, ער טוקט זיך, ער ציהט אין זיך
די לופט מיט דער פולער ברוסט — ס'איז מחיה נפשות, ממש
אַ גן־עדן!...

Two

Ha'boyker or, it was dawn. Our tailor rose eagerly, said his prayers, took his stick and a leading rope, and peacefully started off on foot. It was Sunday, a bright, lovely summer's day. It had been a long time since Shimon-Eli could remember such a delightful day, and long since Shimon-Eli had been out in the countryside in the open air—since his eyes had seen such green traceries of branches in the wood, such a lovely blanket of green fields strewn with every kind of color. It had been long since his ears had heard such a piping of birds and the flutter of tiny wings, long since his nose had smelled such fine odors of grass and freshly turned earth.

Shimon-Eli *Shma-Koleynu* spent his days in quite another world. He looked at quite different pictures: a dark cellar . . . an oven near the door . . . next to the door, shovels and spades and a slop pail filled to the brim. Next to the slop pail, a bed made of three boards on which there were many children, God be praised, each child smaller than the next, half-naked, entirely barefoot, unkempt, and always hungry. He usually heard quite other sounds: "Mama, bread. . . . Mama, a roll. . . . Mama, something to eat." And above th clamor the voice of Tsippa-Beila-Reiza, "Eat? May th worms not eat you, dear God, together with your fa ther, that *schlimazel*. You and him together."

And other such cries. His nose was used to othe smells: the dank walls which in winter were humid an in summer bred mold . . . the smells of yeast and bra onions and cabbage, scraped fish and tripe . . . the sme of old clothes making themselves known under th steam iron—thick steam and strange odors.

Having torn himself away for a little while from th poverty-stricken, bare, dark world to this new, brigh fragrant light, our Shimon-Eli felt like someone who, a hot day, has plunged naked into the sea. And the s takes him. . . . The waves move him. . . . He bobs and dips and he drifts. . . . He takes deep breaths glorious the soul. For all practical purposes he is in Eden.

— למשל, וואס וואלט גאט געהארט — קלערט זיך שמעון-אלי — וואס וואלט גאט געהארט, ווען איטליכער בעל-מלאכה, א׳שטייגער, זאל זיך קאנען אלע טאג, לאז זיין חאטש איין מאל אין דער וואך, ארויסגעהן אהערצו-צו, אויפ׳ן פרייען פעלד, ביסעל געניסען פון גאט׳ס וועלטעל? אי א וועלטעל, א וועלטעל!... — און שמעון-אלי הויבט-אן אונטערזינגען און פערטייטשען אויף זיין שטייגער: — אתה יצרת — דו האסט, נאכ׳ן באשאפען, עולמך — דיין וועלטעל, מקדם — אויף יענע זייט שטאדט; בחרת בנו — האסט אונז אויסדערוועהלט די אידעלעך, מיר זאלען זיצען דארטען אין זלאדייעווקע אין דרע-ענגשאפט, קאפ-אויף-קאפ, אין א דערשטיקעניש; ותתן לנו — און דו האסט אונז געטהאן געבען... אוי, צרות האסט דו אונז געגעבען מיט וועהטיגען, מיט דלות, קדחת מיט רביעית האסט דו אונז געגעבען, ברחמיך הרבים-בים-בים-בים!...

אזוי זינגט זיך שמעון-אלי שטילערהייד אונטער דער נאז, און עס גלוסט זיך איהם א ווארף טהון זיך דא, ווי ער שטעהט און געהט אין פעלד, אויפ׳ן גרינעם גראז, חאטש א ביסעלע געניסען פון גאט׳ס וועלטעל, — דערמאנט ער זיך, אז ער האט איין ארבייט, און זאגט צו זיך אליין: — „עד כאן אומרים בשבת הגדול — גענוג, שמעון-אלי, צו זינגען. הלך לעולמו — שפאן, ברודער, שפאן! אפרוהען וועסט דו זיך שוין, אם ירצה השם, אין דער דעמבענער קרעטשמע. דארט האסט דו א שטיקעל שאר-בשרי, דאדי רענדאר. דארט קריגט מען צו יעדער ציים א ביסעל משקה, ווי אין פסוק שטעהט: ותלמוד תורה כנגד כולם — א ביסעל מהכתיתי איז בילכער פון אלץ“... און שמעון-אלי שמע-קולנו שפאנט ווייטער.

קאפיטעל ג.

באמצע הדרך — פונקט אין דער מיט וועג, צווישען די צוויי שטעדט זלאדייעווקע און קאזאדאיעווקע, שטעהט א פעלד-קרעטשמע, וואס מע רופט זי „די דעמבענע“. די דאזיגע קרעטשמע האט אין זיך א כח, עפיס נאר א מאגנעט, וואס זי ציהט צו זיך אלע בעלי-עגלות מיט אלע פארשוינען, סאי די וואס פאהרען פון זלאדייעווקע קיין קאזאדאיעווקע, סאי די וואס פאהרען פון קאזאדאיעווקע קיין זלאדייעווקע -- מע מוז זיך אפשטעלען אין דער „דעמבענער“ חאטש אויף עטליכע מינוט! קיינער ווייסט נים דעם סוד דערפון נאך עד היום. א טייל זאגען, אז ס׳איז דערפאר,

ווייל דער בעל-הבית פון דער קרעטשמע, דאדי דער רענדאר, איז זעהר א ליעבליכער פארשוין און א גרויסער מכניס-אורח, דאס הייסט, פאר געלד האט איהר געקאנט קריגען דארטען תמיד א רעכט גלעזעל משקה מיט די שענסטע פארבייסענס; און א טייל זאגען, אז ס׳איז דערפאר, ווייל דאדי איז געווען פון יענער חברה, וואס מע רופט זיי „טרעפערס“, אדער „נביאים“, וואס אליין האנדלען זיי נישט מיט קיין גנבות, נאר זיי קעהרען זיך אן מיט אלע בעריהמטע גנבים א נאהענטער רב שמעלקע... און מחמת קיינער ווייסט דאס נישט פאר קלאר, לכן בעדארף מען מאכען דערפון א שווייג...

דאדי איז געווען א איד א מוכסן, א גראבער, א הארינער, מיט א גרויסען בויך און מיט א בולבעוואטער נאז, און א קול האט ער געהאט פון א שור-הבר. איהם איז אפגעגאנגען, ווי מע זאגט, קאפוועהטיג; פרנסה האט ער געהאט מיט׳ן פולען מויל, בהמות עטליכע, אויף דער עלטער געבליבען איין אלמן און געווען א לעדיגער מענש. א גראבער נפש: א סליחה און א הגדה און א בענטשערעל איז ביי איהם געווען אלץ איינס. און דערפאר פלעגט זיך מיט איהם שמעון-אלי דער שניידער שעמען: ס׳איז איהם נישט אנגעשטאנען די מעשה, וואס ער, שמעון-אלי, א יודע-נגן און גבאי אין שוהלכעו, זאל האבען א מוכסן, איין עם-הארץ פאר א קרוב... און דאדי פון זיין זייט פלעגט זיך שעמען, וואס ער האט א „שניידער א פאלגע“ פאר א קרוב... זיי האבען זיך געשעמט איינער מיט׳ן אנדערען. פון דעסטוועגען, אז דאדי האט דערזעהן שמעון-אלי׳ן, האט ער איהם אפגעגעבען א גאנץ ברייטען ברוך-הבא, מחמת דאדי דער רענדאר האט פשוט מורא געהאט, נישט אזוי פאר׳ן קרוב אליין, ווי פאר׳ן קרוב׳ס פיסק.

— א, א גאסט, א גאסט! וואס מאכט עפיס א איד שמעון-אלי? וואס מאכט עפיס דיין ציפה-ביילה-רייזה? וואס מאכען עפיס דיינע קינדערע?

— עט, מה אנו מה חיינו — וואס זאלען מיר מאכען? — האט איהם דער שניידער געענטפערט מיט א פסוק, ווי זיין שטייגער איז. — מי ברעש ומי במגפה — אמאל אזוי, אמאל אזוי, אבי מען איז געזונט, ככתוב, ווי אין פסוק שטעהט געשריבען: אסקאקורדע, דבארבאנטע, דפארשמאכטע, דקארנאסע... וואס מאכט איהר

He thinks, "Let us consider, for example . . . how would it have hurt . . . how would it have done God any harm if every working man, for instance, came out every day . . . or let's say, just once a week . . . into something like this, into the open . . . to enjoy God's little world. *Oy*, what a little world!"

And Shimon-Eli sang a little song in the Talmudic fashion: *Ato yotsarto*, Thou has created; *Oylamkho*, your world; *mikedem*, long ago; *bokharto bonu*, and Thou hast chosen us, that we might live there in Zolodievka, jammed together head to head, hardly able to breathe. *Vatiten lonu*, and Thou hast given us . . . ah, hast Thou given us, sorrows and pain, and griefs . . . and fevers and chills . . . in your great mercy . . . cy . . . cy."

Thus sang Shimon-Eli under his breath, and he was tempted to throw himself down where he stood in a field of grass to enjoy for a while God's little world. Then he remembered his mission and said, "Enough singing, Shimon-Eli, get a move on, brother. You'll have time to rest at Dodi the Rendar's Oak Tavern. There, with God's help, one can get a little whiskey—as it is written: 'The study of Torah is the culmination of all things.'" And Shimon-Eli *Shma-Koleynu* walked on.

Three

Halfway between the two towns, Zolodievka and Kozodoievka, stood the Oak Tavern. The tavern had something like magnetic power and drew to it wagon drivers and passengers. Whether they were traveling from Zolodievka to Kozodoievka or from Kozodoievka to Zolodievka, they all had to stop at the Oak for at least a few moments. No one knew the secret, not to this day. Some say that it was because the host of the inn, Dodi Rendar, was a genial fellow—which is to say that one could buy a good little glass of whiskey and something good to snack on along with it. Others said that it was because Dodi was one of those people called "finders" or "prophets" who, though they are not themselves thieves, are, just the same, pals of well-known crooks such as the famous Reb Schmelke. But since no one knew this for certain, it's better not to mention it. . . .

Dodi was one of those hairy, thickset Jews with a big belly and a potato nose and the voice of a wild ox. A prosperous fellow who owned cattle, he had no troubles to plague him. In his later years he had become a widower and was now without ties. He was a coarse fellow who could not tell the difference between a prayer book and a Passover manual. For this reason Shimon-Eli was ashamed of him. He didn't like the notion that he, Shimon-Eli, a learned man and chairman of his synagogue, was related to a toll keeper, a common fellow. And Dodi, for his part, was just as ashamed that he was related to a real tailor. Each was ashamed of the other. Just the same, when Dodi saw Shimon-Eli *Shma Koleynu*, he welcomed him warmly because he was afraid, not so much of Shimon-Eli himself, but of his big mouth.

"Oh, a guest, a guest. What are you up to, Shimon-Eli? And how is your Tsippa-Beila-Reiza? And how are the children?"

" 'Now what are we, and what is our life? How should we be?' " the tailor replied with a citation, as was his wont. " 'Sometimes up, sometimes down.' As long as we're healthy, as it is written: 'Wisdom i[s] smoke; smoke is wisdom.' How are you, dear kinsman? What's going on in your village? I still remember you[r] dumplings and the bit of liquor from last year. That's th[e] main thing for you, isn't it? Your kind are not fond c

עפּיס, מיין טייערער קרוב? וואָס הערט זיך עפּיס ביי אייך אין דאָרף? זכרנו את הדגה — איך געדענק נאָך אייערע וואַרעניקעס פון פאַראַיאָהרען מיט'ן ביסעל משקה, דאָס איז דאָך ביי אייך דער עיקר. אַריינקוקען אין א ספר האָט איהר דאָך פיינט. למה רגשו גויים — וואָס טויג אייך א אידיש וואָרט! עך, רב דאָדי, רב דאָדי! ווען דער טאַטע אייערער, דער פעטער גדליה־וואָלף עליו השלום, זאָל איצטער אויפשטעהן און א קוק טהון אויף זיין דאָדיקען, ווי ער זיצט זאָס א ביסעל אין דאָרף צווישען אלע גויים, להבדיל, וואָלט ער נאָך א מאָל איבעראַניים געשטאָרבען. אַי, האָט איהר געהאַט א טאַטען, רב דאָדי! געווען א כשר'ער איד, לאָז ער מיר מוחל זיין: ער פלעגט טרינקען פון א פינסטערער כלי... הקיצור, אין לך אדם שאין לו פעקעל — פון וואָס מע זאָל נישט רעדען — אויפ'ן טוידט מוז מען ארויף... גיט שוין אהער א ביסעל בראָנפען, ווי דער תנא רב פּימפּאָם זאָגט: קאַפּאָטע במשכנתא שוויינקייך בגרונם — פאַרזעץ די קאַפּאָטע און נעם א ביסעל בראָנפען"...

— שוין? דו האָסט שוין אָנגעהויבען מיט דיין לאָקישען־קוילעטש? — מאַכט דאָדי און טראָגט איהם אונטער א ביסעל בראָנפען. — דו זאָג בעסער, שמעון־אלי, וואוהין פאָהרט דאָס א איד?

— א איד פאָהרט נישט, — זאָגט שמעון־אלי און מאַכט א כוסה — א איד געהט צו פוס. ווי מיר זאָגען אין הלל: רגליהם ולא יהלכו — האָסט פיס, ביזט דו נישט קראַנק צו שפּאַנען"...

— אויב אזוי, — מאַכט דאָדי — זאָג זשע מיר, סערדצע, וואוהין שפּאַנט א איד?

— א איד שפּאַנט — זאָגט שמעון־אלי און מאַכט נאָך א כוסה — קיין קאָזאָדאָיעווקע שפּאַנט ער, האַנדלען ציעגען, ככתוב, ווי אין פּסוק שטעהט געשריבען: עזים תעשה לך — ציעגען זאָלסט דו קויפען...

— ציעגען? — פרעגט איהם דאָדי פאַר'חידוש'ט. — ווי קומט א איד א שניידער האַנדלען מיט ציעגען?

— עס רעדט זיך אזוי „ציעגען"! — מאַכט שמעון־אלי. — מיינען מיין איך א ציעג, טאָמער וועט מיר גאָט צושיקען, הייסט דאָס, א ציעג א רעכטע. נישט טייער. דאָס הייסט, איך וואָלט קיין ציעג נישט געקויפט; נאָר מיין ווייב זאָל לעבען, ציפּה־ביילה־רייזה הייסט דאָס, איהר קענט דאָך זי, אז זי שפּאַרט זיך איין! זי האָט זיך פאַר'עקשנ'ט איין מאָל פאַר אלע מאָל: הכצעקתה — זי וויל א ציעג! און א ווייב, זאָגט איהר דאָך, באַדאַרף מען פאָלגען, דאָס איז דאָך א בפירוש'ער „מדרש־פּליאה", הא? איהר געדענקט דעם „מדרש־פּליאה"?

— אין די זאַכען — זאָגט דאָדי — ווייסט דו שוין בעסער פון מיר; דו ווייסט דאָך, אז איך בין מיט... מיט... מדרש א קנאַפּער מחותן!... איך פאַרשטעה נישט, מיין טייערער קרוב, נאָר איין זאַך: ווי קומסט דו זיין א מבין אויף ציעגען?

— וואָס טיבע יוצר המאורות! — זאָגט שמעון־אלי שוין מיט פּעדראָס. — ווי קומט א רענדאַר זיין א מבין אויף א סריל־קיווער סליחה? פון דעסטוועגען קומט פּסח צום סדר, קלאַפּט איהר מיט גאָט'ס הילף דעם ריינעם „ברכי־נפשי" און זאָגט „זה כפּרתי זה חליפתי", ווי עס געהער צו זיין... וואָס? אפשר נישט אזוי?...

דאָדי דער רענדאַר האָט פאַרשטאַנען דעם שטאָך; ער האָט פאַרביסען א ליפּ און האָט זיך געטראַכט: „וואַרט, וואַרט, דו שניידערוק, דו פאָלגע! ביזט מיר עפּיס היינט צו גייציג, און דו בעווייזט זיך מיר היינט צו פיעל אַרויס מיט דיין תורה! וועסט שוין ביי מיר האָבען א ציעג, וועסט זיך קראַצען!"... און שמעון־אלי האָט זיך געהייסען אָנגיסען נאָך א מאָל פון יענעם ביטערען טראָפּען, וואָס איז א רפואה צו אלע צרות.

פון אמת קאָן מען נישט אַוועקגעהן: שמעון־אלי האָט ליעב געהאַט א ביסעל בראָנפען. נאָר קיין שכור איז ער נישט געווען — חס וחלילה! ווען האָט ער דען געהאַט אויף א טרונק בראָנפען?... איין חסרון האָט ער נאָר געהאַט, וואָס קוים האָט ער גענומען א ביסעל בראָנפען, אזוי האָט ער באַלד געמוזט נעמען נאָך איין ביסעל, און פון אזעלכע צוויי ביסלעך פלעגט ער שוין ווערען מבוסם'דיג־פריילעך, די בעקלעך רויטליך, די אויגעלעך מיט א גלאַנץ, און די צונג — די צונג האָט זיך ביי איהם אויפגעבונדען און געקלונגען אָהן איין אויפהער.

— אַקעגען דעם, וואָס איהר זאָגט „צעך", — מאַכט שמעון־אלי — „צעך", שער און אייזען. אונזער פאָלק עמך האָט אין זיך א מעלה, וואָס איטליכער האָט ליעב כבוד, און כבוד איז דאָך, זאָגט איהר, לעבער... א ליאַדע שוסטערל וואָלט א בעלן געווען זיין גבאי־ראשון חאָטש איבער א פּאָמעניצע... זאָג איך צו זיי: ברידערלעך, קטנתי מכל החסדים — איך דאַרף עס אויף כפּרות, קלויבט אייך אויס א שוסטער פאַר א גבאי: לא מעוקצך ולא מדוקצך — איך בין אייך מוחל דעם כבוד,

looking into books. What do you care about a Yiddish word? Ah, Reb Dodi, Reb Dodi, if your father, my Uncle Gedaliah-Wolf, were to rise from his grave and see what has become of his little Dodi, lost among village Gentiles, he would die a second death. Ah, your father, your father, Reb Dodi. A devout Jew. May he forgive me, but he used to drink from a bitter cask. In short, 'There is no man without his burden.' Give us some whiskey. As the Reb Bimbon says, 'Pawn your caftan and take a little whiskey.' "

"There you go again with your hash of quotations," Dodi said, and brought him some whiskey. "You'd do better just to tell me where you're traveling."

"I'm not traveling," Shimon-Eli said, lifting his glass, "I'm walking. As we say in the Hallel prayers, 'If you have feet, are you too sick to walk?' "

"In that case, dear cousin, where are you walking?"

"I'm walking . . ." Shimon-Eli said, drinking another glass, "to Kozodoievka to buy a goat. As it is written, 'Thou shalt buy goats.' "

"Goats?" the astonished Dodi said. "How does a tailor happen to be buying goats?"

" 'Goats' is a way of speaking," Shimon-Eli said. "What I mean is 'a goat.' May God send me the proper goat—cheap, that is. I myself would not be buying a goat. But my wife, may she live long, Tsippa-Beila-Reiza, that is . . . you know her . . . when she makes up her mind she's set for all time. She wants a goat. And a wife, you will agree, must be obeyed. It is specified in the *Talmud*, of course. You remember, eh?"

"You know that as regards *Midrash*, you and I are . . . distant cousins. But there's something I don't understand. How is it that you're an expert on goats?"

"How does a Rendar come to be an authority on prayer passages?" said Shimon-Eli, irritably. "Just the same, at Passover, with God's help, you keep time to a true Yom Kippur's 'Who shall live and who shall die?' Isn't that so?"

Dodi the Rendar well understood the insult, but he bit his lip, thinking, "Wait, wait, my tailornik, you. You're a bit too greedy today, showing off just a little too much with your Torah. Wait, I'll give you a goat . . . that will give you the itch."

And Shimon-Eli ordered another glass of that bitter drop which is the remedy for all sorrows. There's no way to avoid the truth: Shimon-Eli liked his little drop now and then—though he was no drunkard, God forbid. When could he afford a glass of whiskey? His problem was that no sooner did he have one little drop, than he immediately had to have another. Two such drops made him tipsy, and his cheeks flamed and his eyes glittered and his tongue was set to tolling without end.

"Speaking of guilds," Shimon-Eli said, "To my guild—Shears and Press-iron: the people. There's a quality to our people that makes us all want 'honor,' no matter how little. A nothing of a shoemaker yearns to be a chairman, never mind of what—even of only his garbage can. So I say to them: 'Brothers, I need it like a hole in the head. Choose some shoemaker for your chairman. Spare me the honor. I'd rather avoid the blows.' They say, 'To hell with it. If the guild decides that's it. Take the chairmanship and take the blows.' Shhh . . . I'm wandering a bit . . . I forgot that I have a goat to buy. '*Od hayom godol*,' time does not stand still. Good-bye, Reb Dodi. 'Mighty, mighty! We will be strong!' Good-bye, be well. And remember, make dumplings."

איך וויל נישט קיין פעטיש!... זאגען זיי: בלאטע! אז צעך טהוט אפ, איז פארפאלען!... זאג איך: עס קומט אויס ווי אין פסוק שטעהט: שמלך לך קצין תהיה לנו — פעטיש זאלסט דו האפען און גבאי זאלסט דו זיין... נאר שא, איך האב מיך א ביסעל פארערדט, און האב נאר פארגעסען, אז איך האב אויף זיך א ציעג. עוד היום גדול — דער טאג שטעהט נישט! א גוטען טאג, רב דאדי, חזק, חזק ונתחזק — זייט מיר געזונד און שטארק און מאכט ווארעניקעס!

— פארגעס זשע ניט, — מאכט צו איהם דער רענדאר — אם ירצה השם, צוריקוועגס, אז נאט וועט שענקען דאס לעבען, למען השם, זיך אפשטעלען ביי מיר.

— אם ירצה השם, אם ירצה השם, בלי נדר ומסקנא! — זאגט שמעון-אלי. — אוהאי, ווי דען איז אנדערש? מען איז דאך נישט מעהר ווי א „בשר־ודאס“. ווי זאגט איהר: „אדם א מענטש, צפור א פויגעל, קאטשקע רוס זיך“... איהר גרייט נאר צו, רב דאדי, א רעכט ביסעל משקה מיט פארבייסען, דאס הייסט מאחריטש, ווי אונז שטעהט אן — אונזער פאלק שער און אייזען עסך!

קאפיטעל ד.

ויצא שמעון-אליהו מדעמבינע — און „שמעון־אלי שמע־קולנו“ איז ארויסגעגאנגען פון דער רעמבעגער קרעטשמע בגילופין, גאנץ פרייליך, ויבוא — און ער איז גע־קומען בשלום, געזונדערהייד, קיין קאזאדאיעווקע. און אז ער איז געקומען קיין קאזאדאיעווקע, האט ער זיך אנגעהויבען צו פרעגען, וואו זיצט דא ערגיץ רב חיים־חנה דער קלוגער, וואס האט א ווייב טעמע־גיטעל די שטילשווייגענדיגע מיט צוויי מעלקענדיגע ציעגען? נאר לאנג נאכפרעגען זיך האט ער נישט בעדארפט, ווארום דאס שטעדטעל קאזאדאיעווקע איז נישט אזא כרך פון די כרכי הים, וואס מע זאל דארטען קאנען, חלילה, פערבלאנזשעט ווערען. דאס גאנצע שטעדטעל ליגט פאר די אויגען, ווי אויף א טעלער: אט זענען די יאטקעס מיט די קצבים, מיט די העקערס און מיט די יאטקע־הינד; אט איז דער מארק, וואו ווייבער דרעהען זיך ארום אין זאקען פון איין גוי'ע צו דער אנדערער, טאפען אלע איין האהן:

— טשועש, טשועש! א שא טאבי זא קורקע?

— יאקא קורקא? צע פיוועו, א נע קורקא!

— נעחיי באודע פיוועו! א שא טאבי זא קורקע?*

אט נאך צוויי שפאן איז דער שולהויף, וואו אלטע ווייבער זיצען איבער מולטערלעך און פערקויפען בארלעך, סעמעטשקעס און בעבלעך, וואו מלמדים קנעלען, קינדער שרייען און ציעגען, ציעגען אהן א שיעור, שפרינגען, שלעפען שטרוי פון די דעכער, אדער זיי זיצען אויף דער ערד מיט די אויסגעגלעטע בערדלעך, ווארעמען זיך אקעגען דער זון און מעלה־גרה'ן. און אט איז שוין די באד מיט די שווארצע פעררויכערטע ווענד. אט איז דער טייך, וואס אויבען איז ער בעדעקט מיט גרינס, ווי מיט א סכך, פול מיט פיאווקעס און מיט זשאבעס, וואס קוואקען. דער טייך שיינט אקעגען דער זון, בלישטשעט ווי מיט דימענטען און שטינקט מיט סכנת־נפשות... און דארט, אויף יענער זייט טייך, איז נישטא גארנישט, א חוץ ערד און הימעל — אויס קאזאדאיעווקע!

אז דער שניידער איז אריינגעקומען צו רב חיים־חנה דעם קלוגען, האט ער איהם געטראפען ביי דער ארבייט, וואו ער איז געזעסען מיט'ן גרויסען טלית־קטן און מיט דער שפיצעכיגער יאר־מעלקע איבער דער גמרא און געלערנט מיט די תלמידים מיט א ניגון אויף קולי־קולות די גמרא בבא־קמא: ההוא ברחא — די דאזיגע ציעג, וואס זי האט דערזעהען א מין עסענווארג פון אויבען אויפ'ן פע־סעל, האט זיך די ציעג צוגעחאפט צום עסענווארג“...

— צפרא טבא למאריה דחיטה דקופא דמחטא! — רופט זיך אן שמעון־אלי שמע־קולנו אויף תרגום־לשון און זעצט דאס באלד איבער אויף פראסט אידיש: א גוטער מארגען זאל זיך ארייננחאפען, רבי, צו אייך און צו אייערע תלמידים! איהר האלט מיט זיי, הער איך, סאמע ביי אזא ענין, וואס איך אליין טאקי האב מיך מטריח געווען אהער צו אייער וונתי מרת טעמע־גיטעל, סכח א ציעג הייסט דאס; דהיינו, איך וואלט קיין ציעג נישט געקויפט, נאר מיין ווייב זאל לעבען, ציפה־ביילה־רייזה הייסט דאס, האט זיך איינגעשפארט, איין מאל פאר אלע מאל: הכצקעתה — זי וויל א ציעג! און א ווייב, זאגט איהר דאך, באדארף מען פאלגען, ס'איז דאך א בפירוש'ע גמרא: אסקאקורדע, דבארבאנטע, דפארשמאכטע, דקארנאסע... וואס קוקט איהר מיך אן? אל תסתכל בגלעזעל אלא בפלעשעל — קוקט נישט דערויף, וואס איך בין א איד א

“Don't forget,” Dodi said to him, “If the Blessed Name permits on your way back—if the Lord spares us—don't forget, blessed be his name, and stop in on your way back.”

“If God wills, if God wills,” Shimon-Eli said. *'Bosser v'dom,'* that is, 'One is no more than flesh and blood: *Odem*, a person; *Tsipor*, a bird'—it's simple. Just you have something proper to drink and a little bite to go with it. As our motto is: 'Steam-iron and shears: the people.'”

Four

And Shimon-Eli left the Oak Tavern in high spirits. *Vayovoy*, and he arrived in peace and health in Kozodoievka. Once in Kozodoievka, he asked around for the home of Reb Chaim-Chono the Wise, who had a wife Thema Gittel the Silent, who owned two milk-goats. He did not need to ask for long, because the village of Kozodoievka was not one of those “towns of the seacoast towns,” in which one could, God forbid, get lost. The whole town was spread out before one's eyes as on a plate: there were the butcher shops, the butchers with their cleavers and the inevitable dogs; there was the marketplace where stockinged women moved from one peasant woman to another, squeezing various fowl:

> *Tshuish, tshuish. A scho tobi za kurkuh?*
> *Yaka kurkuh? Tseh piven, a ne kurkuh.*
> *Nekhai budeh piven.**

Two paces beyond was the synagogue courtyard where old women with basins sat selling pears, sunflower seeds, and beans; teachers conducted their classes while children yelled; and goats, goats without end, leaped about pulling wisps of hay from thatched roofs, while other silk-bearded goats warmed themselves in the sun and chewed their cud.

Not far away was the bathhouse with its sooty walls. After that, the lake, covered with a green scum that crawled with leeches and frogs that croaked away. The lake gleamed in the sun, glistening like diamonds and stinking to high heaven. Farther on, on the other side of the lake, there was nothing but earth and sky—no more Kozodoievka.

*Listen, what do you want for this hen? What hen? It's not a hen, it's a rooster. All right, a rooster. How much do you want for this hen?

When the tailor entered the house of Reb Chaim-Chono the Wise, he found him at work, wearing his large fringed prayer undergarment and a pointed *yarmulke*. He was bent over the *Gemara*, leading his pupils at the tops of their voices through the *Talmud* passage “On Damages”: “Now that goat, when it saw that there was food on the top of the barrel, that same goat leaped toward that same food . . .”

“Tsifra teva l'mariah dakhita dakufa d'mata,” Shimon-Eli called out in Aramaic, translating at once into ordinary Yiddish: “Good morning to you, Rebbe, to you and to your students. You are studying, I see, just such a case as has brought me here. To wit, a goat. Enough. . . . I myself would not have thought of buying a goat, but my wife, Tsippa-Beila-Reiza, that is to say, has gotten it into her head once and for all that she wants a goat. And a wife, you will agree, needs to be obeyed. It is specified in the *Gemara*.

---

* — הער נאר, וואס ווילסטו פאר דער הוהן?
— וואסער הוהן? ס'איז נים קיין הוהן, ס'איז א האהן!
— לאז זיין א האהן! וואס ווילסטו פאר דער הוהן?

בעל־מלאָכה; יגיע כפּיך אשריך! מסתמא האָט איהר געהאָרכט
פון מיר, איך בין שמעון־אלי חייט מק"ק זלאָדייעווקע, חברה־מאַן
אין צעך און גבאי אין שוהלכען, חאָטש איך דאַרף עס אויף כּפּרות,
לא מעוקצך ולא מדוקצך — איך בין אייך מוחל, זאָג איך צו זיי,
דעם כבוד און איך וויל נישט קיין פּעטש! זאָגען זיי: בלאָטע!
אז צעך טהוט אָפּ, איז פאַרפאַלען; שמלך לך קצין תהיה לנו —
פּעטש זאָלסט דו חאַפּען און גבאי זאָלסט דו זיין!... איך האָב
מיך א ביסעל פאַררעדט און שיער נישט פאַרגעסען אייך אָפּגעבען
שלום. שלום עליכם אייך, רבי! שלום עליכם אייך, קינדער,
צאָן־קדשים, שקצים ורמשים, קונדייסים, עכברושים! סע זאָל זיך
אייך אזוי וועלען טאַנצען, ווי איהר ווילט לערנען — איאָ, איך
האָב געטראָפען?...

דערהערט אזעלכע דבורים, האָבען חברה תלמידים אָנגעהויבען
קנייפּען איינס דאָס אנדערע אונטער'ן טיש און שיסען מיט די
נעזער. זיי זענען דוקא געווען העכסט צופריעדען מיט'ן גאַסט;
זיי וואָלטען זיך מחיה געווען, אז גאָט זאָל זיי צושיקען אָפט אזעלכע
געסט. נאָר חיים־חנה דער קלוגער איז נישט געווען צופריעדען;
ער האָט פיינט געהאַט, מע זאָל איהם איבערשלאָגען אין מיטען.
האָט ער אריינגערופען זיין ווייב טעמע־גיטעל און האָט זיך אומ־
געקעהרט צוריק מיט זיינע תלמידים צו דער ציעג, וואָס זי האָט
זיך צוגעחאַפּט צום עסענוואַרג, און מע האָט געזונגען אויף א קול:
„חייבא רבא — האָט רבא גע'פּסק'ענט, אז
זי דאַרף באַצאָהלען פאַר'ן עסענוואַרג
און פאַר'ן פעסעל דעם גאַנצען היזק"...

שמעון־אלי שמע־קולנו האָט ארויסגעזעהען, אז מיט'ן מלמד
האָט ער נישט וואָס צו רעדען, האָט ער זיך גענומען צו דער
מלמד'קע, און בשעת דער מלמד האָט דאָ געלעהרענט מיט זיינע
תלמידים מכּח דער ציעג פון דער גמרא, האָט שמעון־אלי דער
שניידער געהאַלטען א שמועס מיט טעמע־גיטעל די מלמד'קע מכּח
איהר ציעג.

— איך בין, ווי איהר זעהט מיך, א איד א בעל־מלאָכה. —
האָט צו איהר געזאָגט שמעון־אלי דער שניידער. — אפשר האָט
איהר געהאָרכט פון מיר — איך בין שמעון־אלי חייט מק"ק זלאָ־
דייעווקע, חברה־מאַן אין צעך און גבאי אין שניידערישען שוהלכען.
חאָטש איך דאַרף דאָס אויף כּפּרות! לא מעוקצך ולא מדוקצך —
איך בין אייך מוחל, זאָג איך, די פּעטש, איך וויל נישט קיין
כבוד!... געקומען בין איך, הייסט דאָס, צו אייך טאַקי מכּח איינער
פון אייערע ציעגען, דאָס הייסט, איך וואָלט קיין ציעג נישט גע־
קויפט, נאָר אזוי ווי מיין ווייב זאָל לעבען, ציפּה־ביילה־רייזה הייסט
דאָס, האָט זיך איינגעשפּאַרט: הכצעקתה — איין מאָל פאַר
אלע מאָל א ציעג! און א ווייב, זאָגט איהר דאָך, באַדאַרף מען
פאָלגען, ס'איז א בפירוש'ע גמרא...

טעמע־גיטעל, א קליין ווייבעלע מיט א נעזעל ווי א פאַסאָלי,
וואָס זי טהוט דאָס אלע מאָל א וויש מיט צוויי פינגער, האָט איהם
אויסגעהערט א ביסעל, און באַלד איבערגעשלאָגען אין מיטען:

— זענט איהר געקומען, הייסט דאָס, צו מיר אָפּהאַנדלען
ביי מיר איינע פון מיינע ציעגען? וועל איך אייך זאָגען אזוי,
מיין ליעבער איד: ערשטענס, האַלט איך נישט ביי פאַרקויפען
קיין ציעג, וואָרום, לאָמיר זיך נישט נאַרען, צו וואָס זאָל איך דאָס
טהון? צוליעב געלט? וואָס איז געלט? געלט איז קיילעכיג!
געלט נעהמט אוועק און א ציעג בלייבט א ציעג, ובפרט נאָך אזא
ציעג! ס'איז דען א ציעג? א מאַמע, זאָג איך אייך, נישט קיין
ציעג! קיין עין־הרע, איהר גרינג מעלקען זיך! איהר מילך־געבען!
היינט איהר עסען, וואָס זי עסט! זי עסט דען עפּיס? איין מאָל
א טאָג א „פּילע" פון סליען, און דאָס איבעריגע שטרוי פּונ'ם
דאַך פון בית־המדרש... נאָר גאָר נישט, אויב מע זאָל מיר באַ־
צאָהלען א רעכטען מקח, בין איך מיך מיישב: געלט איז, ווי
זאָגט איהר, א יצר־הרע, פאַר געלט קאָן איך קויפען איין אנדער
ציעג, חאָטש אזא ציעג ווי מיין ציעג איז שווער צו קריגען. ס'איז
דען א ציעג? א מאַמע, נישט קיין ציעג... נאָר שאַ! וואָס טויג
ווערטער? אָט פיהר איך אייך אריין די ציעג, וועט איהר זעהן!...

און טעמע־גיטעל לויפט־אוועק, פיהרט־אריין די ציעג און
ווייזט א פול קריגעל מיט מילך, וואָס זי האָט ערשט היינט אָנ־
געמאָלקען.

דערזעהען מילך, האָט זיך דער שניידער אוש אָנגעהויבען
בעלעקען, און רופט זיך אָן:

— זאָגט זשע מיר, מיין ליעבע אידינע, מה יקר? דאָס
הייסט, כמה מעלות טובות — וויפיעל קאָנט איהר זיך
הייסען אָנמעסטען פאַר אייער ציעג, אשטיינער? מחמת ווי באַלד
נייט אין גלייכען געלט, וועל איך נישט קויפען. ווייסט איהר,
פאַר וואָס? ווייל, ערשטענס, באַדאַרף איך זי אויף כ־כ־כּפּרות,
נאָר אזוי ווי מיין ווייב זאָל לעבען, ציפּה־ביילה־רייזה הייסט דאָס,
האָט זיך איינגעשפּאַרט איין מאָל פאַר אלע מאָל: הכצעק...

"Why do you stare at me? Because I know *Gemara?* Though I am a working man? 'You can't tell a book by its cover.' It may be you've heard of me. I am Shimon-Eli of the blessed town of Zolodievka, member of the guild and president of the tailor's synagogue, though I need the honor like a hole in the head. 'Thanks a lot,' I told them. 'You keep the honor and spare me the blows.' They answer, 'Too bad.' If the guild says so, it's done. 'Take the honor along with the blows.' I've wandered a little from my subject and almost forgot to say, '*Sholem.*' *Sholem aleichem* to you, teacher. *Sholem aleichem* to you, pupils—holy sheep, snot-nosed troublemakers, unruly mice—may you yearn to dance the way you yearn to study. Ah, ha, did I hit it right?"

Hearing these words, the pupils pinched each other under the table and made snorting noises. Actually, they were well pleased with their guest and would have been delighted had the good Lord often sent them such visitors. But Chaim-Chono the Wise was not as happy as they were. He did not like to be interrupted in the midst of things. Calling in his wife Thema Gittel, he turned his attention to his pupils and to the goat that had been nibbling at the fodder. Once more they sang at the tops of their voices: "Rabah said, 'Guilty,' and set it down that she must pay for the fodder and the barrel that was damaged."

Shimon-Eli *Shma-Koleynu,* seeing that there was no more to be had from the teacher, turned his attention to the teacher's wife, and while the goat of the *Gemara* was being interpreted on the one hand, Shimon-Eli kept up a conversation with the teacher's wife about her goats.

"I am, as you see me, a Jew—a working man," Shimon-Eli said. "It may be you've heard of me, I am Shimon-Eli, tailor of Zolodievka, member of the guild, and president of the tailor's synagogue—an honor I need like a hole in the head. 'Thanks a lot,' I told them. 'You keep the honor and spare me the blows.'

"I've come, let me say, about one of your goats. That is, I would not myself buy a goat, but since my wife, Tsippa-Beila-Reiza, that is, is set on having a goat once and for all, and since a wife, you would agree, needs to be obeyed—it is specified in the *Talmud.*"

Thema Gittel, a small woman with a nose like a bean—a nose which she continually wipes with her fingers—listened to him a while. Then, interrupting, "So you've come, I take it, to bargain with me for one of my goats. In which case, let me tell you this, my dear man: in the first place, I'm not about to sell one of my goats. Why not? Let's not deceive ourselves. For money? What is money? Money is round and disappears, while a goat . . . is a goat. Especially a goat like this. A goat? Who says it's a goat? She's a mother, I tell you, not a goat. May the Lord avert the evil eye from her. What an easy milker, and gives so much, not to speak of how little she eats. Eats! Does she eat anything? A measure of bran and some wisps of straw from the House of Study roof. . . . .

"But never mind . . . if I were to get the right price, I might consider it. Money is . . . how would you say? . . . a temptation. For money I could buy another goat, though a goat such as my goat is hard to find. A goat? She's a mother, not a goat. Never mind. No use talking. I'll bring her in and you can see for yourself."

Thema Gittel went off and brought the goat in along with a full pitcher of milk which she said the goat had given that very morning.

Seeing the milk, the tailor's mouth watered. He said, "Tell me, dear woman. *Ma yokor,* what is the price? Because if the price isn't right, I won't buy. Do you know why? Because, in the first place, I need a goat like a hole in the head. But since my wife, may she live long, Tsippa-Beila-Reiza, that is, has got it into her head once and for all. . . ."

— וואָס איז שייך וויפיעל? — האַקט איהם איבער טעמע־גיטעל אין מיטען דעם „הכצעקתה“ און טהוט א וויש דאָס נעזעל. — זאָגט איהר אייער מקח, לאָמיר הערכען! דאָס קאָן איך אייך זאָגען: הערט איהר? אז וויפיעל איהר וועט באַצאָהלען, האַנ־דעלט איהר א מציאה! ווייסט איהר, פאַר וואָס? וואָרום אז איהר קויפט אַוועק ביי מיר די ציעג, האָט איהר אַ ציעג...

— הערסט דו! — שלאָגט איהר איבער דער שניידער אין מיטען. — אָט דערפאַר וויל איך דאָך זי קויפען, וואָס זי איז אַ ציעג, נישט קיין פּיפּערנאָטער! דאָס הייסט, איך וואָלט קיין ציעג גאָר נישט געקויפט, איך באַדאַרף זי אויף נייען און נייענציג כפּרות, נאָר אַזוי ווי מיין ווייב זאָל לעבען, ציפּה־ביילה־רייזה הייסט דאָס, האָט זיך איינגעשפּאַרט איין מאָל פאַר אַלע מאָל: הכצעס...

— הערסט דו! אָט דאָס זאָג איך דאָך! — פאַלט איהם אַריין טעמע־גיטעל אין די רעד אַריין און הויבט אָן ווידער אַ מאָל אויסרעכענען די מעלות פון איהר ציעג. לאָזט זי נישט דער שניידער און שלאָגט איהר איבער אין מיטען, און אזוי שלאָגען זיי איבער איינס דאָס אנדערע אזוי לאַנג, ביז זייערע טענות גיסען זיך צונויף אינאיינעם, און עס קומט־אויס אַ מישמאַש, אַ קאַשע מיט באָרשטש און מיט לאָקשען: „אַ ציעג? אַ מאַמע, נישט קיין ציעג... איך וואָלט קיין ציעג נישט געקויפט... אַ „פּילע“ פון קלייען... זי האָט זיך איינגעשפּאַרט איין מאָל פאַר אַלע מאָל: הכצעקתה... געלט איז קיילעכיג... אָהן עין־הרע, איהר גרינג מעלקען זיך... ציפּה־ביילה־רייזה הייסט דאָס... זי עסט דען עפּיס... איין מאָל פאַר אַלע מאָל: הכצעקתה... דאָס איבעריגע — שטרוי פונ׳ם דאַך פון בית־המדרש... אַ ווייב באַדאַרף מען פאָלגען... אַ ציעג? אַ מאַמע, נישט קיין ציעג!“...

— טאָמער וואָלט שוין געווען גענוג אייך צו ציעגנען, טאַ־מער? — שלאָגט זיי איבער חיים־חנה דער קלוגער אין מיטען און דרעהט זיך אוים מיט׳ן פּנים צום ווייב. — האָסט דו געהערט אַ ביסעל? מע האַלט אין מיטען אין ענין האַלט מען, מכת „נזיקין“, און זיי: ציעג־ציעג! ציעג־ציעג! ממה־נפשך, אָדער פאַרקויף זיי די ציעג, אָדער פאַרקויף זיי נישט די ציעג. ציעג־ציעג! ציעג־ציעג! סע ציעגט מיר שוין אין קאָפּ ציעגט מיר!

— גערעכט! — רופט זיך אָן שמעון־אלי. — וואו תורה, דאָרט איז חכמה! ממה־נפשך, וואָס באַדאַרף מען דאָ לאַנג רעדען? לי הכסף ולי הזהב — מיין געלט, אייער סחורה. זאָגט שלשה דברים, אַ וואָרט און צוויי און אַ מאָריטש, ווי אין מחזור שטעהט געשריבען: מחספּס מפצפצים — איז דער פּשט...

— וואָס טויג מיר אייער פּשט? איהר זאָגט מיר בעסער, וואָס גיט איהר מיר פאַר דער ציעג? — מאַכט טעמע־גיטעל שטילערהייד, בויגט זיך איין, ווי אַ קעצעלע, און טהוט אַ וויש די ליפּען הין און צוריק.

— אַ משל כחרס הנשבר! — זאָגט שמעון־אלי אויך שטילער־הייד. — וואָס הייסט, איך זאָל זאָגען? וואָס בין איך פאַר אַ זאָגער וואָס? איך זעה, אז ס׳איז אל תקשו לבבכם — אַרויסגעוואָרפען מיין טרחה; איך וועל ביי אייך, אַפּנים, היינט קיין ציעג נישט קויפען! האָט קיין פאַראיבעל נישט, וואָס איך האָב אייך דערקוטשעט!...

און שמעון־אלי דרעהט זיך אוים מיט׳ן פּנים צו דער טהיר און האַלט כלומר׳שט ביי אַוועקגעהן.

— זעהט נאָר זעהט! — מאַכט טעמע־גיטעל און טהוט איהם אַ נעם ביי׳ם אַרבעל. — וואָס האָט איהר אזוי קיין צייט נישט, דער טייך ברענט? ממה־נפשך, עפּיס האָט איהר דאָך אָנגעהויבען רעדען מכח אַ ציעג...

בקיצור, די מלמד׳קע האָט געזאָגט איהר מקח, דער שניי־דער האָט געזאָגט זיין מקח; זי האָט אַראָפּגעוואָרפען, ער האָט אַרויפגעוואָרפען, אַ רענדעל אַראָפּ, אַ רענדעל אַרויף — מע האָט זיך אויסגעגלייכט. שמעון־אלי האָט אויסגעצעהלט די מכּתקים, גענומען די ציעג אויפ׳ן גאַרטעל, טעמע־גיטעל האָט בעשפּיגען דאָס געלד, וואָס זי האָט געלייזט פאַר דער ציעג, צוגע־ווינשעוועט דעם שניידער, ס׳זאָל זיין מיט מזל־ברכה, בשעת מעשה עפּיס געשעפּטשעט שטילערהייד און געקוקט אַלע מאָל אויפ׳ן געלד און אויף דער ציעג און האָט אַרויסבעגלייט דעם שניידער מיט אַ סך ברכות:

— געהט געזונט, און זייט געזונט, און פאַרנוצט געזונט, און לאָז גאָט געבען, זי זאָל זיין אזוי ווי זי איז געווען ביז אהער, נישט ערגער — בעסער האָט קיין שיעור נישט, און זי זאָל זיך ביי אייך האַלטען און האַלטען, מעלקען און מעלקען, נישט אויפ־הערען זיך מעלקען!...

— אָמן, גם אתם! — מאַכט דער שניידער און וויל זיך לאָזען געהן צו דער טהיר, וויל די ציעג נישט געהן, דרעהט מיט די הערנער, שפּאַרט זיך איין מיט די הינטערשטע פיסלעך און מאַכט אויף אַ הילכיג קול׳כעל און ציקעלט זיך, ווי אַ יונג חזנ׳־דעל, וואָס געהט דעם ערשטען מאָל צום עמוד: מהההההה פּשעי! ומהההההה חטאתי!... ווי איינער רעדט: וואוהין שלעפּט איהר מיך?...

"What difference does it make, how much?" Thema Gittel said, interrupting. Taking a wipe at her nose, she said, "Let's hear *your* price. I'll tell you something: no matter what you pay, it will still be a bargain. Do you know why? Because if you buy this goat, you'll really have a goat."

"Listen to you," the tailor interrupted. "That's just why I want to buy her, because she's a goat—not a dragon. What I mean . . . actually, I myself don't want to buy a goat. I need a goat like a hole in the head. But since my wife, may she live long, Tsippa-Beila-Reiza, that is, has taken it into her head once and for all. . . ."

"Listen to you, that's just what I've been saying," interrupted Thema Gittel, and began once more to add up the virtues of her goat. But the tailor interrupted in his turn. They went on in this fashion until their interrupting litanies merged into a hash and a mishmash: "A goat . . . a mother, not a goat . . . I myself wouldn't buy a goat . . . a measure of bran . . . she's got it in her head, once and for all . . . money is round . . . may the Lord keep her . . . what an easy milker . . . Tsippa-Beila-Reiza, that is . . . does she eat anything? . . . once and for all . . . as for the rest . . . a wisp of straw from the House of Study roof . . . a wife needs to be obeyed . . . a goat . . . a mother . . . not a goat."

"That's enough goating between you," interrupted Chaim-Chono the Wise, turning to face his wife. "Have you ever heard the like? We are right in the midst of 'On Damages,' while they 'Goat, goat, goat, goat.' One or the other of you make up your mind. Sell the goat or don't sell the goat. My head is aching with goats."

"He's right," agreed Shimon-Eli, 'Where there is Torah, there is wisdom.' Make up your mind. Who needs more speech? *'V'li hakessef, v'li hazohov.'* My money, your wares. Just say three words: one word plus two, without garbling them . . . as it is written in the prayer book for the High Holy Days."

"Who needs your explanation? Just say what you'll give for the goat," Thema Gittel said quietly, crouched like a kitten as she licked her lips.

"What I'll give . . ." said Shimon-Eli, also quietly. "What do you mean, 'Say what you'll give'? Am I some kind of a 'sayer'? I see that it is all wasted effort. I see that there's going to be no goat bought from you today. I'm very sorry to have disturbed you." And Shimon-Eli turned and made his way to the door, as if he were leaving.

"Just look at him," said Thema Gittel, taking him by the sleeve. "What's your hurry? Is the lake burning? Make up your mind. After all, it was you who started to say something about a goat. . . ."

To be brief, the woman named her price, and the tailor named his. She came down a bit; he went up a bit. One coin up, another down, until they agreed. Shimon-Eli counted out the money and tied the goat to his rope. Thema Gittel spat on the money and wished the tailor the best of luck, her eyes moving from the money to the goat and back again. Meanwhile, keeping up a constant patter, she led the tailor out of the house, where she wished him many blessings.

"Go well and be well, and use her in good health. May she be to you as she has been to me and no worse. Better there is no equal. May she last long, may she give milk and never cease to give milk."

"Amen, and the same to you," the tailor said and started toward the door. But the goat wouldn't budge. She twisted her horns about, planted her hind feet, and made a resounding bleat like a young cantor going to the podium for the first time. She sang, "Mehhh . . . what is my crime?" and "Mehhh . . . what is my sin?" as one might say, "Where are you dragging me?"

Reb Chaim-Chono the Wise, in all his dignity, using his switch, helped drive the goat from the house. The gang of students urged her on: *"Hai Kozeh! Kozeh! Pashol Kozeh,* move it."

And the tailor went on his way.

דעמאלט איז שוין אויפגעשטאנען רב חיים־חנה דער קלוגער מיט זיין כבוד, און מיט'ן קאנטשיק אונטערגעהאלפען ארויספיה־רען די ציעג־פון ישטוב. און די חברת תלמידים האבען זי אונטער־געטריבען:

— היי, קאזע! קאזע! פאשאל, קאזע!...

און דער שניידער איז אוועק אין זיין וועג אריין.

קאפיטעל ה.

ותמאן — און זי האט נישט געוואלט, די ציעג הייסט דאס, געהן מיט'ן שניידער קיין זלאדייעווקע, בשום אופן ואופן! זי האט זיך געריסען צוריק אהיים מיט אלע כחות! עס האט איהר אבער גאר נישט געהאלפען. שמעון־אלי האט זי געשלעפט פאר'ן נארטעל און האט איהר געגעבען צו פערשטעהן, אז ס'איז ארויס־געווארפען איהר דרעהען זיך און איהר בריקען זיך און איהר מעקען, וואס זי מעקעט. ער האט צו איהר אזוי געזאגט:

— עס שטעהט ביי אונז: בעל כרחך אתה חי — איבער נויט שלעפסט דו אויף זיך דעם גלות, מענסט יא וועלען, נישט וועלען — מע פרעגט ביי דיר קיין עצות נישט. איך בין

אויך אמאל, נישט היינט געדאכט, געווען א פריי פויגעלע, א בחור כהלכה — א פיינער, א יונג מיט א קאמזויל און מיט סקריפ־קעס, טשאקענדיג און קנאקענדיג; וואס איז מיר אפגעגאנגען? קאפּוועהטיג? האט גאט געזאגט: לך לך מארצך — קריך, שמעון־אלי, אין זאק אריין! האב חתונה פאר ציפה־ביילה־רייזה'ן! האב קינדער! ווער פארשווארצט אויף דיינע יאהר און טעג! כי לכך נוצרת — דערויף ביזט דו א שניידער!...

אזוי האט שמעון־אלי גע'טענה'ט צו דער ציעג און איז גע־גאנגען געשווינד, כמעט געלאפען. א ווארעם ווינטעל האט איהם צעבלאזען די פאלעס פון דער געלאטעטער קאפאטע און האט פער'גנבה'ט זיך איהם אונטער די פאות און א גלעט געטהאן איהם ביי'ם בערדעל, צוגעטראגען איהם צו דער נאז א געשמאקען ריח פון מיענטע, פון ראמאשקעס און פון אנדערע פעלדבלומען און קרייטער, וואס האבען א ריח פון בשמים, און וואס זיין נאז איז צו זיי כלל נישט געוועהנט געווארען; און פאר גרוים התפעלות האט ער אנגעהויבען צו דאווענען מנחה, זאגען „פטום־הקטורת", אויסרעכענען אלע גוטע זאכען: „הצרי והצפורן, החלבנה והלבונה", און אלע איבעריגע געווירצען, גאנץ פיין, מיט זעהר א שענעם ניגון, און ער האט פערקאטשעט זיך „אפשטעפען" א מנחה, אויפ'ן חזנ'ישען שטייגער, נאר אויף איין אנדער אופן! פלוצים... פון וואנען נעמט זיך דער שטן מקטרג, דער יצר־הרע, און רוימט איהם איין א סוד אין אויהער אריין:

— הער נאר אויס, שמעון־אלי, דו יאלד איינער! וואס האסט דו זיך דא אזוי צעזונגען אויפ'ן ניכטערען הארצען? שוין באלד נאכט, און דו האסט נאך אין דיין מויל נישט געהאט, א חוץ צוויי גלעזלעך בראנפען! היינט האסט דו דאך עפּיס נעגעבען דיין קרוב דאס הייליגע ווארט, אז צוריקוועגס, אם ירצה השם, מיט דער ציעג, וועסט דו זיך אפשטעלען ביי איהם עפּיס צו־בייסען! געזאגט א ווארט — איז פערפאלען. א מויל איז נישט קיין חאליעווע!

און שמעון־אלי האט אפגעהאקט די שמונה־עשרה נאר בקיצור, זיך אפגעקלאפט תחנון, און איז אריין צו דאדי רענדאר מיט א שמחה:

— א גוטען אווענד אייך, מיין ליעבער קרוב רב דאדי, איך קאן אייך אנזאגען א בשורה, מזל טוב, עם לבן גרתי — איך האב שוין איינגעהאנדעלט א ציעג, אבער א ציעג פון ציעגענלאנד, א ציעג אשר לא ציעגונו אבותינו! איהר מעגט זי אנקוקען און זאגען אייער מבינות — איהר זענט דאך עפּיס יא א יודע־ספר! אנו, טרעפט, כמה לקו במצרים — וויפיעל האב איך באַ־דארפט משלם זיין?

דאדי האט זיך גענומען מיט דער האנד ביי'ם קאזעראק, זיך פערשטעלט פון דער זון, וואס האט געהאלטען ביי אונטערגעהן מיט א גאלדענעם פאס אין עק הימעל, און האט בעטראכט די ציעג, ווי א גרויסער מבין, און האט זי אפגעשאצט פונקט צוויי מאל אזוי פיעל, וויפיעל דער שניידער האט בעצאהלט. דערפון איז שמעון־אלי געווארען אזוי אויפגעלענט, אז ער האט דערלאנגט דעם רענדאר א זעץ אין פלייצע:

— רב דאדי סערדצע! געזונט זאלט איהר מיר זיין, צדקת כדבריך — איהר האט היינטיגס מאל דוקא נישט געטראפען. אזוי פיעל גליקליכע יאהר אונז ביידען!

דאדי דער רענדאר האט אויפגעשטעלט א פאר ליפען און געשאקעלט מיט'ן קאפ אהן ווערטער: מפו־פו־פו! ווי איינער רעדט: „א מציאה! א מציאה פון א גנב!"

Five

Vatima'en, and she would not. The goat, that is to say, would by no means go with the tailor toward Zolodievka, but tore herself in the direction of home with all her force. It did her no good. Shimon-Eli yanked at her rope and gave her to understand that she was wasting her time with her turnings and bleatings. He talked to her as follows: "It is written—you have been driven into exile by necessity. Whether you like it or not, no one wants your opinion. I, too—not now, God forbid—was once a free bird, a proper bachelor, wearing a vest and boots that creaked splendidly. What did I lack? Headaches! So God said unto me: 'Shimon-Eli, crawl into your sack. Marry Tsippa-Beila-Reiza. Beget children. Darken the days of your life.' "

In this fashion Shimon-Eli discoursed to the goat as he moved along quickly, all but running. A warm breeze tugged at the lappets of his patched caftan and stole under his earlocks and caressed his beard, bringing to him the sweet fragrance of mint and rosemary, of wildflowers and herbs that had the odor of the heavens in them and to which he was anything but accustomed. In sheer ecstasy, he began his early evening prayers, reciting the *Pitum haktoyres*, in which are enumerated all good things, rattling them off nicely in a fine cantorial melody but in a different mode. All at once . . . out of no place, Satan, the tempter, whispered into his ear: "Listen to me, Shimon-Eli, you fool. Why are you standing here, singing away on an empty stomach? It's nearly night and you've had nothing in your mouth but a couple of glasses of whiskey. Also you gave your cousin your holy word that, God willing, on your way back with the goat, you'd stop in to have a bite with him. A word given is a word given. A mouth is not a boot top." And Shimon-Eli cut short "the eighteen prayers," whizzed through the *takhnun* prayer, and made his joyful way to Dodi Rendar's.

"Good evening to you, my dear cousin, Reb Dodi. I have news for you. Congratulate me—I have bought a goat. But a goat from goatland, a goat which not even our fathers goated. Look at her and judge for yourself—you are in some fashion a learned man. Well then, guess. How much do you think I paid?"

Dodi put his hand to the visor of his cap, shielding his eyes from the setting sun that was making a golden line in the sky. He studied the goat in the manner of an expert, then guessed her value at just twice what Shimon-Eli had paid for her. This made Shimon-Eli so cheerful that he slapped the Rendar across the shoulders. "Dear Reb Dodi. This time may we both live long and well—you've guessed wrong."

Dodi Rendar pursed his lips, nodded, then spat as if to say, "A bargain, a steal."

און שמעון־אלי האט איינגעבויגען דאס קעפעל אויף א זייט זיך א חאפ געטהאן מיט'ן מיטעלסטען אויסגעבויגענעם פינגער בײ'ם זשילעט, גלייך ווי ער וואלט בעדארפט ארויסחאפען פון דארט א נאדעל און אריינזעצען אין איהר אין דער גיך א פאדעם

— נו, רב דאדי? וואס וועט איהר עפיס זאגען, עמך? פארשטעהען מיר אין עסק? הא? איהר זאלט נאך זעהן, קיין עין־הרע, ווי זי מעלקט זיך, וואלט איהר א מיתה משונה איינגענומען דא אויפ'ן ארט!

— א מיתה משונה נעם שוין בעסער אליין! — רופט זיך אן צו איהם דאדי.

— אמן, גם אתם! — זאגט שמעון־אלי. — אויב איך בין יא ביי אייך אזא־נ־אנגעלעגטער גאסט, נעמט זשע, זייט מוחל, רב דאדי, די ציעג. און באשטאט זי ערגיץ אין שטאהל, מע זאל זי חלילה נישט אוועק'לקח'ענען, און איך וועל דערווייל א דאווען טהון מעריב, מנחה האב איך געחאפט אין וועג, און נאכדעם וועלען מיר מאכען „שהכל נהיה בדברו", און טאקי עפיס צו־בייסען אויך, ככתוב, ווי אין דער מגילה שטעהט: אין קוצים בפרוצים — פאר'ן עסען געהט קיין טאנץ נישט. שטעהט אזוי געשריבען אין דער מגילה, צי ניין?

— וואס איז שייך? — מאכט דאדי. — מסתמא אז דו זאגסט, סע שטעהט — שטעהט דאס; דערויף ביזט דו דאך עפיס א איד פון תורה.

אפגעדאווענט מעריב און אויסגעשפיגען צו „עלינו", רופט זיך אן דער שניידער צום רענדאר:

— אז דער צער פון טראגען איז יא אזוי גרויס, איז הלעיטני־נא מן האדום הזה — גיסט אן, זייט מוחל, פון יענעם גרינעם פלעשעל, און לאמיר נעמען צו קאפעלעך שפירעט, און לאמיר זיין געזונט. געזונט דאס איז ראשית חכמה, ווי מיר זאגען אלע טאג אין דאוונען: השכיבנו לשלום...

גענומען א ביסעל בראנפען און פערביסען, האט זיך אונזער שניידער צערעדט פאר פייער און פאר וואסער, מכח זלאדייעווקע, מכח קהל, שוהלזאכען, צעך, שניידעריי, שער און אייזען אונזער פאלק עמך, בשעת מעשה געמאכט א תל פון זלאדייעווקער גבאים מיט די נגידים, מיט זייערע „פאראדקעס", געשווארען, אז זיין נאמען זאל נישט הייסען שמעון־אלי, אויב מע קאן זיי נישט אוועקגעבען אלע „אויף סיביר"...

— הערט איהר, רב דאדי? — אזוי האט ער אויסגעלאזט זיין דרשה מיט א תורה, ווי זיין שטייגער איז: — בור כרה ויפרפרהו — עס וועט א רוח אין זייער פאטער און מוטער אריין, די בעלי־טובות אונזערע מיין איך!... זיי ווייסען נאר צאפען בלוט, שינדען דעם ארעמאן, אראפנעמען די הויט! פאר דריי קארבען צאהל איך, הערט איהר, א פערטעלע א וואך! נאר גאר נישט, איך בין נישט קיין „קופע בהאץ", ווי זאגט איהר, לאזען זיי איבערגעהן אויף אנדערע הענד! יבוא יונה — עס וועט קומען אויף זיי א צייט! נישקשה, זיי האבען נאך ביי גאט קיין קוויטעל נישט ארויסגענומען! מיין ווייב זאל לעבען, ציפה־ביילה־רייזה הייסט דאס, זאגט מיר אפילו, אז איך בין א שלים־מזל'ניק, א לעמעשקע א צעקוועטשטע, ווארום איך זאל וועלען, האב איך אויף זיי א בייטש... נאר ווער הערט א ווייב? עפיס האב איך דאך אויך א שטיקעל דעה! ביי אונז אין דער הייליגער תורה שטעהט בפירוש: והוא ימשול בך — איהר ווייסט דעם פשט פון די דאזיגע ווערטער? ס'איז דאך צוקער־זיס! הערט זיך איין אקארשט אין איטליכם ווארט: והוא — און ער, דער מאן הייסט דאס, ימשול — זאל טהון טהאן געוועלטיגען!... נאר וואס דען? החילות לנפול נפול תפול — איהר האט אנגעהויבען גיסען, גיסט שוין אן נאך אביסעל בראנפען, ככתוב, ווי אין פסוק שטעהט: אסקאקורדע, דבאר־באנטע...

וואס ווייטער־ווייטער האט ביי שמעון־אלי'ן די צונג אנגעהויבען זיך פלאנטען, די אויגען קלעפען זיך, אזוי לאנג און אזוי ברייט, ביז ער האט זיך צוגעשפארט צו דער וואנד אויף א ווילע חאפען א דרימעל, און דאס קעפעל האט זיך איהם אנגעבויגען א ביסעל אויף א זייט, די הענד האט ער צונויפגעלעגט אויפ'ן הארצען, צוגעהאלטען דאס צאפען־בערדעל מיט דריי פינגער, און האט אויסגעזעהן ווי א מענש, וואס איז פערטיעפט אין זעהר־זעהר טיעפע מחשבות. ער זאל בשעת מעשה נישט געווען צו־פייפען מיט דער נאז, אונטערחארחלען מיט'ן האלז און בלאזען דורך די צייהן: טצ־טצ־טצ! — וואלט קיינער אין דער וועלט נישט געזאגט אויף איהם, אז ער שלאפט. און חאטש ער האט געדרימעלט, פון דעסטוועגען האט דער מח ביי איהם געארבייט גאנץ געשמאק, און עס האט זיך איהם גע'חלומ'ט, אז ער איז אין דערהיים ביי זיין ווארשטאט. אויפ'ן טיש ליגט אויסגעשפרייט פאר זיינע אויגען א מין מלבוש, וואס ס'איז שווער צו טרעפען,

Shimon-Eli cocked his head and crooked a finger into his vest as if he were plucking a needle from it to thread. "Well, Reb Dodi. What do you say to that? Do we know our business, eh? And if you saw how much milk she gave, God keep her, you'd die on the spot."

"Rather you than me," Reb Dodi replied.

"Amen, and the same to you," said Shimon-Eli. "Now, since my welcome is so warm, kindly put the goat into your barn so no one will steal her while I finish up the evening prayer. Then we'll have a little drink and a snack. Is it not written in the *Megillah:* 'No dancing before meals'?"

"Who knows?" said Dodi. "If you say it's written, no doubt it's written. After all, you're the Torah Jew."

Having rattled off his prayers, the tailor said, "Pour a bit of liquor from that green bottle for our health's sake. 'Health is the first wisdom,' as we say in our prayers."

With a bite to eat and a little whiskey inside him, our tailor's tongue was soon unleashed. He ticked off Zolodievka, the congregation, the affairs of the synagogue, guilds, tailoring—"Shears and steam-irons: the people." He denounced the civic leaders and the rich and the way they gave orders, saying they deserved to be sent to Siberia, "or his name wasn't Shimon-Eli."

"Do you hear," he said, tangling his speech with snatches of Torah, as was his habit: "May the devil take their parents . . . our philanthropists, I mean. All they know is how to suck blood, how to flay the poor. They get a quarter of a ruble a week out of my measly three rubles. Never mind. Their time will come. They haven't paid God's reckoning. Tsippa-Beila-Reiza, my wife, tells me I'm a *schlimazel* because, if I wanted to, I could put the squeeze on them. I've had such notions myself. But who listens to a wife? In our holy Torah it is written, 'And he shall rule over you.' You know where the passage is. The words are sweet to the tongue. Listen closely: 'He, the husband that is, shall rule. . . .' Well, never mind. As it is written, 'If you are pouring, pour some more.' "

More and more, Shimon-Eli's speech wandered. His eyelids grew heavy until, to make a long story short, he leaned against the wall and dozed off with his head tipped to one side, his hands folded over his chest—though three fingers still clung to his goatee, like a man engrossed in thought. Except that he was wheezing and snorting and whistling through his teeth—"ts . . . ts . . . ts . . . ts . . ."—nobody in the world would have said that he was sleeping.

And even though he was dead to the world, his brain was still busily working away, and he dreamed he was at home in his workshop. Spread out on the table before him was an item of clothing that was difficult to pinpoint. I could say it was a pair of trousers—but then where was the crotch? No trace of a thigh? I could say it was some kind of undershirt—but then why were the sleeves that long? So just what was it? I can only infer that it was neither one nor the other, no undershirt and no trousers. Then what in the world was it? It had to be something! . . . Shímmen-Élye turned it over: It was simply a kaftan! And what a kaftan! Brand-new, smooth, satiny. Never in his life had he held such a kaftan under his needle! But that was none of his concern. Taking the knife from his vest pocket, he looked for a seam and prepared to undo the kaftan. But luckily, Tsíppe-Béyle-Réyze burst in at that very moment and started cursing him and damning him.

"They should cut up your belly, your guts—you shlimazl, you green cucumber, you fine bean! Can't you see? That's your Sabbath kaftan, damn it! I had it made with my own money—the money I saved by keeping a goat! . . ."

And Shímmen-Élye remembered that he now owned a goat—with God's help—and his heart swelled. Never in his life had he seen so many pitchers of milk! So many hunks of cheese! And butter, whole bowls of

וואָס דאָס איז. זאָל איך זאָגן, ס'איז אַ פּאָר תחתונים — וואו איז דער קראַק? קיין סימן פון קראַק! זאָל איך זאָגן, ס'איז אַ לייבעל אוזעלכעס — פון וואַנען האָבען זיך גענומען אוזעלכע לאַנגע אַרבעל? אלא וואָס דען? מוז איך לערנען דעם פּשט, אַז ס'איז לא הא ולא הא, נישט קיין לייבעל און נישט קיין הויזען — וואָס זשע דען איז דאָס? עפּיס מוז דאָך עס זיין!... שמעון־אלי קעהרט דאָס איבער אויף דער לינקער זייט — ס'איז גאָר אַ קאַפּאָטע, און נאָך וואָסער אַ קאַפּאָטע! אַ שפּאָגעל־נייע, אַ גלאַטע, איין אַטלעסענע, ער האָט נאָך אויף זיין לעבען אַזאַ קאַפּאָטע אונטער דער נאָדעל נישט געהאַלטען! נאָר ס'איז נישט זיין עסק; ער נעמט־אַרויס דאָס מעסערעל פון זשילעט־קעשענע און זוכט אַ נאָט און וויל אָנהויבען טרענען די קאַפּאָטע. אַ גליק, וואָס סע בעוויזט זיך ציפּה־ביילה־רייזה און הויבט איהם אָן שעלטען, בעגראָבען אין דער ערד אריין.

— דעם בויך, די קישקעס זאָל מען דיר שוין טרענען, דו שלים־מזל איינער, דו גרינע אוגערקע, דו שענע פּאָסאָלי מיינע! דאָס איז דאָך דיין קאַפּאָטע די שבת'דיגע, וואָס איך האָב דיר געמאַכט פון מיין געלט, וואָס איך האָב אָנגעקליבען פון דער ציעג!...

און שמעון־אלי דערמאַנט זיך, אַז ער האָט אַ ציעג מיט גאָט'ס הילף, און עס קומט איהם צו אַ שטיק געזונד! ער האָט אויף זיין לעבען נישט געזעהן אַזוי פיעל קרינגלעך מיט מילך! אַזוי פיעל וואַרעטשקעס מיט קעז! און פּוטער, פּוטער גאַנצע מאַקרעטעס! היינט מאַסלינקע, פּידסמעטענע, זויערמילך מיט גאַנצע שטיקער „קריהע", און פּוטערגעבעקס עפּיס אָהן אַ שיעור, פּלעצלעך אזעלכע מילכיגע, געבאַקען אויף פּוטער און פון אויבען בעשאָטען מיט זאַמד־צוקער און מיט צימערינג. און דער ריח, דער ריח! עפּיס אַ מאָדנער ריח, אַ בעקאַנטער ריח, פּע!... ער פּיהלט, ווי עפּיס קריכט איהם אויפ'ן האַלז צווישען קאָלנער, און אונטער'ן אויהער, און אויפ'ן פּנים, און עפּיס קיצעלט איהם און שטינקט איהם גלייך אין נאָז אריין... ער טאַפּט מיט די פינגער און טאַפּט אָן אַ וואַנץ... ער עפּענט אויף איין אויג, דאָס אַנדערע אויג, ער חאַפּט אַ קוק אין פענסטער — אוי־וועה, אַ צרה, אַ שלאַק, עס שאַריעט אויף טאָג!...

— וואָט טיבע יוצר המאורות! גוט געחאַפּט אַ דרימעל! — מאַכט שמעון־אלי צו זיך אַליין און טהוט אַ רייב מיט די פּלייצעס. ער וועקט־אויף דעם רענדאַר, פליהט־אַרויס אין הויף אריין, עפּענט די שטאַהל, נעמט די ציעג אויפ'ן גאַרטעל און לאָזט זיך געהן אַהיים געשווינד, פייל אויס'ן בויגען, ווי אַ מענש וואָס האָט מורא, ער זאָל חלילה נישט פערשפּעטיגען מי יודע וואָס!....

butter! Plus cream, buttermilk, and sour milk, all nicely clotted. And reams and reams of butter cookies and milky crackers baked in butter and strewn with cinammon and brown sugar. And the fragrance, the fragrance! Then all at once a nasty smell, a familiar smell—ugh! He felt something crawling over his neck, behind his collar and under his ear and across his face, and something tickled him, and a stench filled his nose. . . . He groped for it and clutched a bedbug in his fingers. . . . He opened one eye, then the other eye; he glanced at the window—oy vey! What a horror! What an ordeal! It was already dawn!

"*It was Thou who didst create the sun and the moon!* A nice nap!" Shímmen-Élye muttered to himself and shrugged. He woke the tavernkeeper, hurried into the courtyard, opened the stable door, attached the strap to the goat, and dashed away like a bat out of Hell—like a man who's afraid he's going to miss goodness knows what! . . .

קאַפּיטעל ו.

והאשה — און דאָס ווייב ציפּה־ביילה־רייזה, אַז זי האָט געזעהן, אַז דער מאַן זוימט זיך אַזוי לאַנג, האָט זי גאָר נישט געקאָנט פערשטעהן, וואָס דאָס איז. זי האָט אָנגעהויבען איבערצוטראַכטען, אפשר האָט זיך חלילה געטראָפען איין אומגליק, גזלנים זענען אָנגעפאַלען אויף איהר מאַן אין וועג, צוגענומען ביי איהם די עטליכע קערבלעך, איהם געקוילעט און פערוואָרפען ערגיץ אין אַ גרוב, און זי איז געבליבען, חס ושלום, איין אייביגע עגונה מיט, קיין עין־הרע, אַזוי פיעל קינדער, חאַטש נעם וואַרף זיך אריין, שונאי־ציון, מיט זיי אין טייך אריין!... אַזעלכע, און כדומה אַזעלכע, מחשבות האָט נעבאַך ציפּה־ביילה־רייזה יענע נאַכט איבערגעטראַכט, און האָט אפילו נישט צוגעמאַכט מיט קיין אויג; און אַז עס האָט אויסגעקרעהט דער ערשטער האָהן אויף טאָג, האָט זי געחאַפּט אויף זיך דאָס קליידעל און איז אַרויס אין דרויסען און האָט זיך געזעצט אויף דער שוועל אַרויסקוקען אויף איהר מאַן, טאָמער וועט גאָט רחמנות האָבען, ער וועט קומען... „אַ שלים־מזל געהט אַוועק!" — האָט זי זיך געקלערט און זי האָט זיך צוגעגרייט איהם אָפּשפּיעלען אַ פריהמאָרגען, ווי ער איז ווערטה געווען. נאָר אַז זי האָט דערזעהען ביי איהם הינטען צוגעבונדען ביי'ם גאַרטעל אַ ציעג, איז איהר באַלד אָפּגעגאַנגען דאָס האַרץ, און זי האָט זיך אָנגערופען צו איהם מיט גוטען:

— וואָס אַזוי לאַנג, דו קאַנאַריקעל מיינס, מאַנדעלביינעלע? איך האָב דאָך געמיינט, ביזט שוין חלילה אין דער ערד אריין, שענער תכשיט מיינער, אָדער אַזוי עפּיס איין אומגליק געטראָפען, חס ושלום.

און שמעון־אלי האָט זיך צעגאַרטעלט, אָוועקגעשטעלט די ציעג אין הויז, און האָט אָנגעהויבען שיטען מיט ווערטער, ווי פון אַ זאַק; ער האָט איהר פערעדעט די צייהן.

Six

V'hoisho, and the woman, Tsippa-Beila-Reiza, when she saw that her husband was long in coming home, could not understand it. She began to imagine, God forbid, some disaster. Highwaymen had captured her husband, taken away his few rubles, killed him and thrown his body into a ditch, while she, Heaven help her, was left an eternal *aguna*. With so many children, God bless them, one might as well—may it happen to the enemies of Zion—drown them and oneself along with them. Such were poor Tsippa-Beila-Reiza's thoughts that night, during which she never closed an eye. When the first rooster crowed in the morning, she dressed quickly and went out. Seating herself on the porch sill, she scanned the horizon to see whether a pitying God would let her catch a glimpse of her husband. "A *schlimazel* doesn't get lost," she thought and set herself to give him the dreadful scolding he deserved. But when she saw him and saw that he was trailing a goat behind him by a rope, her anger evaporated and she called to him, "What took you so long, my little canary? My little almond cake? I was sure that by now you were six feet under, my jewel, or that some similar misfortune had overtaken you, God forbid."

Shimon-Eli led the goat into the house, untied its rope, and started on the tale of his adventures, talking a blue streak.

— הערסט דו, מיין ווייב, האָב איך דיר געקויפט א ציעג — פון ציעגענלאַנד; דאָס איז א ציעג אשר לא ציעגונו אבותינו! ווי לאַנג שמייסט מען זיי, די היגע בעל־הבית׳טעס, ווי לאַנג זיי האָבען נאָך אזא ציעג נישט געזעהען אין חלום אפילו! אז עסען עסט זי מכות, סך־הכל איין מאָל אין טאָג א „פילע" פון קלייען, און דאָס איבריגע — א ביסעל שטרוי פונ׳ם דאַך פון בית־המדרש; און מילך גיט זי, קיין עין־הרע, ווי א קוה, מעלקט זיך צוויי מאָל אין טאָג — איך האָב אליין געזעהען א פול מעלק־שעפעל, איך זאָל אזוי זעהען ביי דיר אלדאָס גוטס! ס׳איז דען א ציעג? ס׳איז א מאַמע, נישט קיין ציעג! אזוי זאָגט זי, טעמע־גיטעל הייסט דאָס. א מציאה פון א גנב, כלעבען, קוים־קוים, אויסגעדרונגען פאר זיבענטהאַלבען קאַרבען! וויפיעל, מיינסט דו, האָב איך זיך גע־דונגען, איידער איך האָב זי אויסגעדרונגען? אז סך־הכל האָט זי נאָר נישט געוואָלט פארקויפען קיין ציעג, קוים איינגערעדט! א גאַנצע נאַכט געהאַקט האָלץ...

און ציפּה־ביילה־רייזה האָט זיך געטראַכט בשעת מעשה: „נחמה־ברכה — א מכה איהר א גרויסע! זי מיינט, אז נאָר זי איז א בעל־הבית׳טע, נאָר זי האָט א ציעג, און ווייטער קיינער נישט! איך האָב מורא, אז עס וועט איהר ארויס די אויגען, אז זי וועט דערזעהען, אז ציפּה־ביילה־רייזה שמעון־אלי׳ס ווייב האָט אויך א ציעג... און בלומע־זלאַטע? און חיה־מייטע? כלומרשט נאָר גוטע שוועסטער! עס זאָל זיי אָנגעהן האַטש האַלב, וואָס זיי ווינשען מיר, רבונו של עולם!"... אזוי האָט זי זיך געטראַכט און האָט איינגעהייצט אין אויווען, גענומען דערווייליג צוגרייטען רע־טשעני לאָקשען אויף אָנבייסען, און שמעון־אלי האָט אָנגעטהאָן טלית ותפילין און האָט זיך אוועקגעשטעלט דאַווענען, און געשמאַק, מיט הארץ — ער האָט שוין לאַנג נישט געדאַווענט אזוי ווי אצינד! ער האָט געזונגען די הללויהס, געמאַכט חזנ׳ישע שטיק, צוגעקנאַקט מיט׳ן פינגער און האָט אויפגעוועקט מיט׳ן זינגען אלע קינדער. די קינדער זענען געוואָהר געוואָרען פון דער מאַמען, אז דער טאַטע האָט געבראַכט א ציעג, און מע קאָכט לאָקשען מיט מילך, איז געוואָרען ששון ושמחה, און מען איז אראָפּגעשפּרונגען פון די בעטלעך אין איינע העמדלעך און מע האָט זיך גענומען פאר די הענטלעך, און מע האָט געכאַפּט א טענצעל, בשעת מעשה צוגע־זונגען א ליעדעל, וואָס איז ביי זיי נאָר־וואָס בעשאַפען געוואָרען:

א ציעג, א ציעג, א ציעגעלע!
דער טאַטע האָט געבראַכט א ציעגעלע!
דאָס ציעגעלע וועט געבען מי־לעך!
די מאַמע וועט קאָכען לאָק־שען!...

געקוקט אויף די קינדער, ווי זיי זינגען און טאַנצען, איז שמעון־אלי געוואָרען ברייטער ווי לענגער. ער האָט זיך געטראַכט: „קינדער נעבאָך, ושערגע א ביסעל מילך... נישקשה, איהר וועט שוין היינט, אם ירצה השם, זיין זאַט... אלע טאָג א גלעזעל מילך, און קאַשע מיט מילך, און צו דער טיי מילך — א ציעג איז טאַקי א געזונד אין די ביינער!... וואָס איז מיר אצינדערט פישעל בעל־טאַקסע? איך הער איהם, ווי דעם קאָטער! ער וויל נישט געבען קיין פלייש, נאָר ביינער? לאָז ער זיך ווארגען מיט די ביינער! וואָס דאַרף איך זיין פלייש, אז איך האָב, קיין עין־הרע, מילך?... אי, שבת? — אויף שבת קויפט מען פיש. וואו שטעהט דאָס, אז א איד מוז עסען פלייש? איך האָב אין ערגיץ נישט געזעהען אזא דין!... אלע אידען זאָלען מיך וועלען פאָלגען, וואָלטען זיי אלע געקויפט ציעגען; דעמאָלט וואָלט אונזער בעל־טאַקסע שען אויסגעזעהען מיט׳ן בייכעל! עס וואָלט שוין דעמאָלט א רוח אין זיין טאַטענ׳ס טאַטען אריין!"...

אזוי האָט זיך געטראַכט „שמעון־אלי שמע־קולנו" און האָט צונויפגעלעגט די תפילין, און האָט זיך געוואַשען, געמאַכט המוציא און צוגעגרייט זיך צו דער מילכיגער סעודה. עפענט זיך די טהיר און עס קומט אריין ציפּה־ביילה־רייזה מיט א לעדיג טעפעל, רויט ווי פייער, אין כעס מיט סכנת־נפשות, און א רעגען פון קללות און חרמות האָט זיך אָנגעהויבען שיטען אויף שמעון־אלי׳ס קאָפּ! נישט קיין קללות זענען דאָס געווען — שטיינער זענען געפאַלען פונ׳ם הימעל, פעך און שוועבעל האָט זיך געגאָסען פון ציפּה־ביילה־רייזה׳ס מויל:

— דעם טאַטען דיינעם דעם שכור זאָל עס ארויסוואַרפען, דיך אריינוואַרפען! א שטיין, א ביין זאָל פון דיר ווערען! כּף־הקלע זאָלסט דו נעהן! געשאָסען זאָלסט דו ווערען פון א ביקס! הענגען און טרינקען, ברענען און בראָטען, שניידען און בראַקען! געה זעה, דו גזלן, דו רוצח, דו משומד איינער, וואָס פאר א ציעג דו האָסט מיר געבראַכט! א וויסטער, א פינסטערער חלום אויף דיין קאָפּ און אויף דיינע הענט און פיס, רבונו של עולם, זיסער פאָטער, הארציגער־געטרייער!...

"Do you hear, my wife? Have I bought a goat? From goatland. Is this a goat? A goat such as our ancestors have not goated. Let them do their best, our rich folk. Still in their wildest dreams they will not see a goat like this one. As for its food, it eats nothing except once a day a measure of bran; as for the rest, a little straw from the roof of the House of Study. And does it give milk, God save her? Like a cow—and twice a day. I saw for myself a full milk basin, as I hope to live and breathe. Is it a goat? 'It's a mother, not a goat,' that's what Thema Gittel said. I tell you, the goat is a steal, but what a deal of haggling. It took all night to get her to come down, and it was like pulling teeth. Not to mention that at the beginning she simply did not want to sell a goat. I got her down to six and a half rubles."

As he spoke, Tsippa-Beila-Reiza was thinking, "*Nekhama Brukha* . . . damn the woman. Thinks she's the only one who knows how to run a proper household. Only Eli's wife also has a goat. And wait till Blumeh-Zalteh and Khayah-Maiteh and the rest of the sisterhood . . . Oh, Lord, Lord, may they get only half the evil they wish me. Wait till they hear." Meanwhile, she fired up the stove and got buckwheat noodles cooking for breakfast. Shimon-Eli put on his *tefillin* and said heartfelt prayers with great fervor. It had been a long time since he prayed this way. He sang the hallelujahs, made cantorial trills, snapped his fingers, and woke all the children with his singing. The children, hearing from their mother that their father had bought a goat and that noodles and milk were cooking (instant "joy and happiness"), jumped from their beds, held hands, and danced about in their shirts, accompanying themselves with a little song which, that minute, they invented:

"A goat, a goat, a little goat—
Daddy brought a little goat;
The little goat will give mi . . . lk,
And mama will cook noo . . . dles . . ."

Watching the children's joy, Shimon-Eli expanded. He thought, "Poor children, to yearn so for milk. Never mind. From now on they will have God's plenty. Each day a little glass of milk, and boiled groats with milk, and milk with tea. A goat is truly a comfort to one's bones. What do I care about Fishel? I can just hear the tomcat, 'No meat for you. Just bones.' Let him choke on his bones. I don't need his meat now that, God be thanked, I have milk. And what about the Sabbath? For the Sabbath one buys fish. Where is it written that a Jew has to eat meat? I've never seen such a law. If all Jews were of my mind, they'd buy goats. Then what would our little potbellied Fishel look like? The devil take his grandfather."

Thus Shimon-Eli *Shma-Koleynu* folded his *tefillin*, washed his hands, blessed the bread, and prepared himself for a feast. Suddenly the door opened and in came Tsippa-Beila-Reiza with an empty basin, her face as red as fire, angry to the bursting point, and cursing a blue streak, all of it directed at Shimon-Eli. They weren't just curses, but more like stones falling from the sky. Pitch and sulphur spewed from Tsippa-Beila-Reiza's mouth. "May the devil take your father, the drunkard, and you, too. May you turn to stone, to bone. May you land in purgatory. May a musket shoot you. May you be hanged, drowned, and burned and roasted, and be flayed and quartered! Go, you bandit, you highwayman. Go see . . . you, you . . . apostate. What kind of goat did you bring me? A black nightmare on your head, your hands, and your feet. Good God in Heaven, dear compassionate father . . ."

דאָס איבעריגע האָט שוין שמעון־אלי נישט געהערט. האָט אַנגערוקט דאָס היטעל און איז ארויס פון הויז אַנקוקען ד אומגליק, וואָס איהם האָט געטראָפען.

ארויסגעגאנגען אין דרויסען צו דער ציעג און דערזעהען ד שענעם תכשיט, ווי ער שטעהט צוגעבונדען צום פלעקעל פון ד טהיר און מעלה־גרה'ט זיך קאלטבלוטיג, איז ער געבליבען שטע אין דער הינהערפלעט, נישט געוואוסט, וואָס טהוט מען? וואוו געהט מען? געשטאנען, געטראכט, געטראכט, און א זאָג געטה צו זיך אליין: „תמות נפשי עם פלשתים — עס ווי א רוח אין זייער טאטענ'ס טאטען אריין, דעם מלמד מיט ד מלמד'קע! זיי האָבען געפונען, מיט ועמען צו טרייבען קאט וועס! איך וועל זיי געבען א קאטאָוועס, וועט זיי זיין וויסט ז פינסטער! ראכט זיך, גאָר א נעבאכעל אָט דער מלמד, מיי זיך כלומרשט נישט אין געשעפט, און צום סוף אזא מעשה! ניי אומזיסט האָבען די תלמידים געחיחיקעט בשעת דער רבי האָט מ ארויסגע'משלח'ט מיט דער ציעג און די רבי'צין האָט מיר צוג ווינשעוועט, זי זאָל זיך ביי מיר מעלקען און מעלקען... איך וו זיי געבען א מעלקען! איך וועל ביי זיי ארויסמעלקען דאָס ד התמצית פון די קאָזאָדאָיעווקער כלי־קודש, טונעיאדצעס, קאט וועסטרייבער!...

אזוי האָט זיך געטראכט „שמעון־אלי שמע־קולנו" און הא זיך געלאָזט געהן צוריק קיין קאָזאָדאָיעווקע מיט דער דעה, ז זאָל זיי אָפּשפּיעלען א וויוואט, ווי זיי זענען ווערטה!

געגאנגען פערביי דער דעמבענער קרעטשמע און דערזעה דעם רענדאר אויף דער טהיר מיט'ן לולקעציבעקעל אין די צייז האָט זיך אונזער שניידער צעלאכט נאָך פון דערווייטען.

— וואָס איז פאר א שמחה אויף דיר, — פרעגט איד דאָדי — וואָס דו לאכסט אזוי?

— טהוט א קוק, זייט מוחל, אפשר וועט איהר אויך לא כען? — זאָגט צו איהם דער שניידער און הויבט אָן לאכען נאָ שטארקער, גלייך ווי צעהן שדים וואָלטען איהם געקיצעלט. — נו, ווי געפעלט אייך, אשטייגער, רב דאָדי, אזא שלאק? כ האדם כוזב — וואו ערגיץ א צרה דארף עס טרעפען מיך איהר פארשטעהט א מעשה? איך האָב דאָס געהאט א פסק פו מיין ווייב זאָל לעבען, ציפּה־ביילה־רייזה הייסט דאָס; זי האָ מיר געגעבען ברכב ובסוסים — אויף שיסעל און אויף טע לער, און דוקא אויפ'ן ניכטערען הארצען, עס זאָל נאָר פאלע אויפ'ן מלמד מיט דער מלמדקע! מאָהלט אייך, איך וועל זיי נישו שווייגען, עס וועט זיין עין תחת עין — א פּאטש פאר ז פּאטש! איך האָב פיינט, אז מע טרייבט מיט מיר אזעלכע קא טאָוועסלעך. אנו, גיט נאָר לעת־עתה, רב דאָדי, פאר הארצ ווערטיג א גלעזעל שפּירעט, דורכשווייקען דעם האלז, איך זאָ האָטש כח האָבען צו רעדען און די נשמה זאָל נישט קליאקנען. לחיים, רב דאָדי, לאָמיר זיין אידען, דאָס איז דער עיקר, ככתוב ווי עס שטעהט געשריבען: היום הרת עולם — נאָר נישו געזאָרגט! זייט זיכער, איך וועל זיי שוין אָפּשפּיעלען א פריה מאָרגען. איך וועל זיי באווייזען, ווי אזוי מע טרייבט קאטאָוועי מיט צעך, שער און אייזען אונזער פאָלק עמך!

— ווער האָט דיר געזאָגט, אז ס'איז א קאטאָוועס? — מאכ דער רענדאר גאַנץ תמ'עוואטע און פּיפּקעט מיט'ן לולקעלע. — אפשר איז ביי אייך דאָרט ארויס א טעות אין די רעד?

שמעון־אלי איז אזש אונטערגעשפּרונגען פאר כעס.

— משל כחרס הנשבר! וואָס רעדט איהר? איהר ווייסנ וואָס איהר רעדט? איך קום צו זיי לכתחילה קויפען א ציעג, א רעד מיט זיי ברחל בתך הנאַקעטע: א ציעג! זאָגט איהר נאָ דאָס!...

דאָדי פּיפּקעט מיט'ן לולקעלע, קנייטשט מיט די פּלייצעס און צעפיהרט מיט די הענד, ווי איינער רעדט: „וואָס בין איך שול־ דיג? איך בין דאָך אודאי גאָט די נשמה שולדיג!"...

און שמעון־אלי האַפּט די ציעג און לאָזט זיך געהן קיין קאָזאָ־ דאָיעווקע, וחמתו בערה בו — און עס ברענט אין איהם א פייער.

קאפּיטעל ז.

והמלמד — און דער מלמד האָט זיך געטהאָן זיין מלאכה, דאָס הייסט, ער איז געזעסען און געקנעלט מיט זיינע תלמידים, געלעהרענט אליז יענעם ענין פון „נזיקין", און זייער געשריי האָט זיך געלאָזט הערען איבער'ן גאנצען שוהלהויף: כשכשה בזנבה — זי האָט א זעץ געטהאָן מיט'ן ווידעל, די בהמה, ושברה את הכד — און זי האָט צעבראָכען דאָס קריגעל"...

The rest Shimon-Eli did not hear. He pulled down his hat and left the house to discover what the catastrophe was. Outside he looked at the goat, his beautiful jewel, and the goat stood tied to the doorpost of the house, chewing his cud. Shimon-Eli stood, stupefied, thinking what to do, where to go. He thought and thought, then said, "May he be damned to his grandfather's generation, that teacher and his wife. They've found someone to make a fool of, have they? I'll give them a fool. They'll see. Oh, that teacher. One would think from looking at him that butter wouldn't melt in his mouth. A helpless fellow—so innocent. And just see what's come of it. What a story. No wonder his pupils giggled when I was sent off with the goat while the teacher's wife was wishing me milk into eternity. I'll give them a milking. I'll milk the blood of those holy worthies."

Brooding thus, Shimon-Eli *Shma-Koleynu* started back toward Kozodoievka, with the idea of giving them the comeuppance they deserved.

Passing by the Oak Tavern, he saw the Rendar at the door with his pipe between his teeth. The tailor, though he was still some distance away, burst into laughter.

"What are you celebrating?" Dodi asked him. "What's so funny?"

"Take a look if you please. Maybe you'll laugh, too," the tailor said, laughing eerily, like a man tickled by ghosts. 'Wherever there's trouble, it comes my way.' If you know what I mean. Have I had a scolding from my wife, Tsippa-Beila-Reiza, may she live long. She gave me a belly full, and on an empty stomach, too. May the teacher and his wife get some of it. You can be sure I'm not going to hold still. There will be 'an eye for an eye.' I don't like to be played for a fool. In the meanwhile, Reb Dodi, give me a glass of whiskey to ease my heart, to rinse my throat so I may have the strength to speak, and to give my soul some consolation.

"To your health, Reb Dodi, let's be Jews, that's the main thing. As it is written: *'Ha'yom haras oylem,'* 'today the world was created, nothing to worry about.' I'll show them how to play tricks. Shears and steam-irons: the people."

Dodi, innocently sucking at his pipe, asked, "Who told you it was a trick? Maybe you misunderstood each other."

Shimon-Eli fairly leaped for anger. "What are you talking about? Do you know what you're talking about? I went to them specifically to buy a goat and made it as clear as when Jacob asked for the naked Rachel: a goat, just a goat."

Dodi pulled on his pipe, shrugged his shoulders, threw up his hands as if to say, "What have I done, in God's name? Is it my fault?"

And Shimon-Eli grabbed up the rope and started off toward Kozodoievka, seething with anger.

Seven

V'hamlamed, and the teacher was at his work. That is, he sat teaching his pupils, leading them through every case in the Talmud section "On Damages." The boys' chanting could be heard all over the courtyard:

"She flicked her tail—the cow, that is—and she broke the pitcher."

— על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון — א גוטער מאָרגען זאָל אייך זיין, רבי, מיט אייערע תלמידים! — זאָגט שמעון־אלי. — איהר מעגט מפסיק זיין אויף א מינוט, נישקשה, די בהמה וועט נישט אנטלויפען און דאָס צעבראָכענע קריגעל וועט שוין במילא גאַנץ נישט ווערען. וואָס טויג מיר גרוים — איהר האָט מיר אָפּגעטהאָן א רעכט שפּיצעל, טאַקי אויף קאַטאָוועס, נאָר וואָס דען? אהבתי כי ישמע לי — איך האָב פיינט אזעלכע קאַטאָוועסלעך! איהר האָט דאָך געהערט מסתמא די מעשה פון יענע צוויי אידען, וואָס זענען געווען ערב שבת אין מרחץ אויף דער אויבערשטער באַנק? רופט זיך אָן איינער צום אַנדערען: „נאַ דיר מיין בעזעמעל און שמיים מיך אָפּ". איז זיך מיישב יענער און טיילט איהם איין, ווי עס געהער צו זיין, צעקאַראַשעט דאָס לייב ביז'ן בלוט אריין. זאָגט צו איהם דער געשמיסענער: „די מעשה דערפון איז אזוי. אויב דו האָסט זיך געוואָלט מיט

מיר אָפּרעכענען דאָ, אויף דער אויבערשטער באַנק, בשעת אי ליג א נאַקעטער און דו האָסט א בעזעמעל אין האַנד, — מהכתית ביזט דו גערעכט; נאָר טאָמער מיינסט דו דאָס אויף קאַטאָווע זאָג איך דיר, אַז איך האַלט נישט פון אזעלכע קאַטאָוועסלעך!".

— אקעגען וואָס איז דער משל? — פרעגט איהם דע מלמד, טהוט־אויס די ברילען און קראַצט זיך מיט זיי אין אויתע

— דער משל — מאַכט שמעון־אלי — איז טאַקי אקעג אייך אליין מיט דער שעַנער ציעג, וואָס איהר האָט מיר אריי גערוקט בשגגה, דאָס הייסט אויף א געלעכטער. פון אזא געלע טער, הערט איהר, קאָן אייך ארויסוואַכסען א געלעכטער אויפ פּופּיק! מיינט נישט, אַז איהר האָט צו טהון מיט גלאַט עפּיס פּאַלגע; איך בין שמעון־אלי חייט מק"ק זלאַדייעווקע, חברה־מ אין צעך און גבאי אין שניידערשען שוהלכען, שער און אייז אונזער פאָלק עמך!

ביי די לעצטע ווערטער איז שמעון־אלי אזש אונטערג שפּרונגען, און דער מלמד האָט אָנגעטהאָן צוריק די ברילען ; האָט בעטראַכט דעם שניידער, ווי א מענשען, וואָס רעדט פון הי און דער גאַנצער חדר האָט זיך געשטיקט פון געלעכטער.

למה הרעות לעם הזה — וואָס קוקט איהר מיך ; ווי א בייזער מאַרשעלעק? — רופט זיך אָן דער שניידער ש מיט כעס. — איך קום צו אייך צו געהן און קויף ביי אייך א צי' געהט איהר און רוקט מיר אריין דער רוח ווייסט וואָס!

— סע געפעלט אייך נישט די ציעג? — פרעגט איהם ד מלמד בתמימות.

— די ציעג, זאָגט איהר? ס'איז אזוי א ציעג, ווי אי זענט גובערנאַטאָר!

דער גאַנצער חדר שיסט־אויס א געלעכטער, און עס קו אָן טעמע־גיטעל די שטילשווייגענדיגע, און דאָ הויבט זיך ער אָן די רעכטע חתונה: שמעון־אלי רעדט און טעמע־גיטעל רע איהם איבער; דער רבי זיצט און קוקט, די תלמידים לאַכ

זיי רעדען ביידע אזוי לאַנג, ביז טעמע־גיטעל ווערד אין כעו חאַפּט דעם שניידער פאַר'ן האַנד און שלעפּט איהם.

— קומט, קומט צום רב! לאָזען חאָטש אידען זעהן, ו א זלאַדייעווקער שניידער טשעפּעט זיך! טראַכט אויס א בלבול

— קומט! — זאָגט שמעון־אלי. — אדרבה, לאָזען מענטש זעהען, ווי עהרליכע אידען, כלי־קודש כלומרשט, דערטאַפּען פרעמדען מענטשען און מאַכען פון איהם א האַנטשירקע, ווי מ זאָגען אין לאַנג־והוא־רחום: ללעג ולקלעמעניש... קומ טאַקי איהר אויך, רבי־לעבען! — מאַכט ער צום מלמד. ; רב חיים־חנה טהוט אָן דעם פּליסענעם קאַשקעט אויף דער יא מעלקע און עס בלייבט, אַז ווי געהען צום רב אלע פיער, דו הייסט: דער שניידער, די מלמד'קע, דער מלמד און די ציעג.

אַז די קאָמפּאַניע איז געקומען צום רב, האָבען זיי געטראָפ דעם רב אין א ציצען חאַלאַטעל ווישען די הענד און זאָגען „אַ' יצר" פּאַוואָלינקע, מיט כונה, נישט געחאַפּט, געקוועטשט אי ליכס וואָרט בעזונדער: נקבים, נק־בים! חלולים, חלו־לים! און אַז ער האָט זיך אָפּגעפּאַרטיגט מיט אלסדינג ארום און אר האָט ער צונויפגענומען דאָס האַלאַטעל און האָט זיך בעזע אויף זיין שטוהל, וואָס איז געווען אָהן א געזעסעל, נאָר פיסל מיט פּערענטשעס אלטע, גלאַנצענדיגע און שאָקלענדיגע, ווי אל צייהן ביי איין אלטען מענשען, וואָס וואָלטען שוין לאַנג בעדאַר ארויספאַלען, נאָר זיי האַלטען זיך אויף נסים.

אויסגעהערט ביידע צדדים, וואָס האָבען נישט געלאָזט רעו איינער דעם אַנדערען, האָט דער רב געשיקט רופען דעם ד מיט'ן שוחט, מיט די איבעריגע פּאַרנעמסטע לייט פון שטאָ די „שבעה טובי העיר", און האָט זיך אָנגערופען צום שנייד בזה הלשון:

— דערצעהל, זיי מוחל, נאָך א מאָל די מעשה פון אָנה ביז'ן סוף, און נאָכדעם וועט זי דערצעהלען.

"Good morning, Rebbe, to you and to your pupils," Shimon-Eli said. "Stop for a minute. It doesn't matter. The cow won't go anywhere and the pitcher won't mend itself. . . .

"Why am I standing on ceremony? You've played me a dirty trick. Never mind. I don't like such tricks. Of course, you know the story of the two Jews in the bathhouse on Friday afternoon. They were on the highest bench. One says to the other, 'Here, take my bunch of twigs and switch me.' The other took him at his word and laid on till the blood came. The injured man said, 'What are you trying to prove? If you wanted to get even with me for something while I lay naked here on the highest bench, and you had the twigs in your hand, that I can understand: but if you meant it as a practical joke, let me tell you—I don't like such jokes.' "

"What point are you making?" the teacher asked, taking his glasses off and scratching his ear with them.

"The point has to do with you and the beautiful goat you passed off on me so innocently by way of a joke. A joke like that can end by making you laugh out of the other side of your mouth. Don't think you're dealing with some kind of a simpleton. My name is Shimon-Eli, tailor of the holy community of Zolodievka, member of the guild, and president of the tailor's synagogue—Shears and steam-irons: the people."

By this time Shimon-Eli was in a frenzy. The teacher put his glasses back on and studied the tailor as if Shimon-Eli were in a fever of hallucination. The pupils, for their part, nearly choked with suppressed laughter.

"Why are you looking at me like that, as if I were a clown?" the tailor asked. "I come to buy a goat and you palm off the devil only knows what on me."

"You don't like the goat?" the teacher asked, innocently.

"The *goat!*" he said. "If it's a goat, then you're the governor."

The class exploded with laughter and Thema Gittel the Silent came in. Now the party really began. Shimon-Eli spoke; Thema Gittel interrupted. The teacher watched; the pupils roared. Shimon-Eli and Thema Gittel kept interrupting each other until Thema Gittel, in a burst of anger, grabbed the tailor by the arm. "Come," she cried. "Come to the rabbi," she said, dragging him. "Let all Jews know how a Zolodievka tailor can make trouble. How he frames innocent people."

"Yes," Shimon-Eli said. "Very well. We'll let the world know what so-called devout, *honest* people there are here, who take a stranger for all he's worth. Come along then, come on."

The teacher put on his plush hat over his *yarmulke* and all four of them went off—the tailor, the teacher, his wife, and the goat.

When the group arrived at the rabbi's house, they found him in his robe, washing his hands, just finishing the prayer one makes after using the bathroom, the *"Asher yotsar* as thou wishest. . . ." He spoke slowly, with deliberation, squeezing his words out, *"Ne'kuvim,* holes . . . *khalulim . . . kha . . . lu . . . lim,* orifices." The prayer finished, he gathered up the skirts of his robe and seated himself on a chair without a seat—an old chair, with nothing left but legs and armrests and rails that were as shiny and shaky as teeth still miraculously in place long after they ought to have fallen out.

Having heard the two contenders who would not let each other talk, the rabbi sent for the deputy rabbi and the ritual slaughterer, as well as various other worthies of the town. To the tailor he said, "Be good enough to tell *your* story from beginning to end. Then we can get *her* story."

Shimon-Eli was not at all reluctant to tell his story, and to tell it again and once more. To wit: that he, Shimon-Eli the tailor, of the blessed community of Zolodievka, member of the guild and chairman of the

און שמעון־אלי דער שניידער האט זיך נישט געפוילט איבערחזר'ען נאך א מאל און נאך א מאל די אייגענע מעשה פונ'ם אנהויב אן, אז ער הייסט שמעון־אלי חיים מס"ס זלאדייעווקע, חברה־מאן אין צעך און גבאי אין שוהלכען, חאטש ער טענה'עט מיט זיי: קטנתי מכל הצרות — איך דארף עס אויף כפרות, לא מעוקצך ולא מדוקצך — איך בין אייך מוחל די פעטש און וויל נישט קיין כבוד! זאגען זיי: שמלך לך קצין תהיה לנו — פעטש זאלסטו חאפען און גבאי זאלסט דו זיין... הקיצור, ער האט זיך אוועקגעלאזט אהער קיין קאזאראיעווקע נאך א ציעג; דאס הייסט, ער וואלט קיין ציעג נישט געקויפט — ער בעדארף זי אויף נייען און נייענציג כפרות; נאר אזוי ווי ער האט א ווייב זאל לעבען, ציפה־ביילה־רייזה הייסט דאס, חאט זי איהם נישט געלאזט אטהעמען: הכצעקתה — זי וויל א ציעג... און א ווייב, זאגט איהר, בעדארף מען פאלגען, איז ער געקומען צו רב חיים־חנה דעם גמרא־מלמד און דינגט ביי איהם א ציעג און רעדט אויס „ברחל בתך הנאקעטע": א ציעג. צום סוף לאזט זיך אויס, אז מע האט ביי איהם צוגענומען די עטליכע קערבלעך און מע האט איהם אריינגערוקט דער רוח ווייסט וואס, אויף קאטאוועס הייסט דאס, און ער, שמעון־אלי, האט פיינט אזעלכע קאטאוועסלעך!... איהר האט דאך געהערט מסתמא די מעשה מיט יענע צוויי אידען, וואס זיינען פרייטאג אין באד...?

און שמעון־אלי דער שניידער חזר'ט־איבער דעם משל פון דער באד נאך א מאל, און דער רב מיט די דיינים מיט די שבעה טובי העיר לאכען.

— האבען מיר א'יסגעהערט איין צד. — רופט זיך אן דער רב. — אצינד לאמיר הארכען דעם אנדערען צד.

שטעהט־אויף רב חיים־חנה דער קלוגער, רוקט־אן דאס היט'ל אויף דער יארמעלקע און הויבט־אן בזה הלשון:

— שמעו־נא, רבותי! די מעשה איז אזוי געווען די מעשה: איך בין געזעסען און געלערענט מיט די תלמידים בין איך ג־

זעסען, סדר נזיקין האב איך געלעהרענט, בבא־קמא — יא, בבא־קמא... קומט־אריין אט דער איד פון זלאדייעווקע אט דער, און זאגט, אז ער איז א זלאדייעווקער, פון זלאדייעווקע זאגט ער, און גיט אפ שלום גיט ער מיר אפ, און דערצעהלט מיר א גאנצע מעשה דערצעהלט ער מיר, אז ער איז אליין א זלאדייעווקער, פון זלאדייעווקע, הייסט דאס, איז ער, און האט א ווייב האט ער, הייסט זי ציפה־ביילה־רייזה הייסט זי — יא, ציפה־ביילה־רייזה הייסט זי... אזוי, דאכט זיך?

דער מלמד בויגט זיך אן צום שניידער, און דער שניידער, וואס האלט זיך די גאנצע צייט ביי'ם בערדעל, שטעהט מיט צוגעמאכטע אויגען, דאס קעפעל אביסעל אויף א זייט, און שאקעלט זיך און זאגט אויף זיין לשון:

— אמת ויציב ונכון! זי הייסט אלע דריי נעמען: ציפע און ביילה און רייזה. אזוי האט מען איהר א נאמען געגעבן, און אזוי רופט מען זי פון זינט איך קען זיך מיט איהר שוין פאוואלינקע א יאהר דרייסיג. נאר לאמיר הארכען, וואס וועט איהר ווייטער זאגען, ידידי? איהר פאררעדט נאר נישט די ציין! איהר רעדט בעסער עסק, על הראשונים ועל האחרונים — וואס איך האב גערעדט און וואס איהר האט גערעדט, ווי שלמה המלך זאגט: „אין חדש תחת השמש" — קיין חכמות געהט נישט אן...

— איך ווייס גאר נישט איך! — מאכט דער מלמד דערשראקען און בעווייזט אויף דער מלמד'קע. — זי האט מיט איהם גערעדט זי, זי האט מיט איהם געהאנדעלט זי. איך ווייס גאר נישט איך!

— אצינד — זאגט דער רב — לאמיר הארכען, וואס וועט זי עפים זאגען?

און דער רב בעווייזט מיט'ן פינגער אויף דער מלמד'קע, און טעמע־גיטעל די שטילשווייגענדיגע ווישט זיך אפ די ליפען, שפארט זיך אונטער מיט איין האנד, און מיט דער אנדערער האנד הויבט זי אן צו טענה'ן גיך, אהן איין אפשטעל, און דאס פנים בשעת מעשה פלאמט איהר ווי א פייער.

— הערט זשע אויס, אידישע קינדער, די מעשה דערפון איז אזוי: אט דער איד, דער זלאדייעווקער שניידער הייסט דאס, זאל מיר מוחל זיין, איז... איז אדער א משוגענער, אדער א שכור, אדער איך ווייס אליין נישט וואס! איהר האט געהערט א מעשה? א איד קומט צו מיר צו געהן אזש פון זלאדייעווקע אט דער דאזינער, און טשעפעט זיך צו ווי א קלעק, איין מאל פאר אלע מאל, איך זאל איהם פארקויפען א ציעג, איך האב געהאט צוויי, און דערצעהלט מיר דערביי א פזמון, אז ער וואלט קיין ציעג נישט געקויפט, ער באדארף זי אויף כ"כ־כפרות, נאר אזוי ווי ער האט א ווייב, ציפה־ביילה־רייזה הייסט זי, האט זי זיך איינגעשפארט איין מאל פאר אלע מאל — א ציעג! און א ווייב, זאגט ער,

synagogue—though much against his will: "I need it like a hole in the head. But they say, 'Take the blows and be the chairman. . . .' In brief, I came to Kozodoievka to find a goat. That is, myself I didn't want a goat. I needed a goat like a hole in the head, but since I have a wife, may she live long, Tsippa-Beila-Reiza, clamoring at me, what was there to do? She wanted a goat, and a wife, don't you agree, needs to be obeyed. So I came to Reb Chaim-Chono, the Talmud teacher, and bargained with him for a goat. 'The naked Rachel was specified.' A goat, that is to say. Well, they took my rubles and passed off the devil only knows what. For fun! Fun! He, Shimon-Eli that is, hates such tricks. Perhaps you've heard the story of the two Jews who were in the bathhouse on Friday. . . ."

Here Shimon-Eli the tailor repeated the tale of the two Jews in the bathhouse, while the rabbi, the assistant rabbis, and other dignitaries laughed.

The rabbi said, "We've heard one side of the argument. Now let's hear the other."

Chaim-Chono the Wise got up, pulled his hat down over his *yarmulke* and said, "Hear me, oh assembly. The story is as follows: I was sitting teaching my pupils the tractate 'On Damages' . . . Then this Jew from Zolodievka . . . yes, this one . . . says he's from Zolodievka . . . from Zolodievka, he says . . . bids me *sholem* . . . *sholem* he bids me . . . and tells a story . . . a story he tells me . . . that he's from Zolodievka . . . from Zolodievka, that is . . . and that he has a wife . . . he has a wife, that is. Tsippa-Beila-Reiza. Yes, I think so. Tsippa-Beila-Reiza." The teacher nodded toward the tailor who, all this while, stood clasping his beard, his eyes closed and his head tilted a little to one side. He rocked back and forth, murmuring a response in his fashion, "True, certain and sure. She has all three names: Tsippa and Beila and Reiza. That's how she was named, and it's the name I've known her by for thirty long years. But . . . what else were you going to say, old friend? But you'd do better to get things straight: 'What I said and what you said.' As King Solomon puts it: 'There is nothing new under the sun.' No tricks please."

"I don't know anything," the teacher said, frightened, pointing to his wife. "*She* talked to him. She dealt with him. She. Me, I don't know anything."

"Very well then," the rabbi said. "Let's hear what she says." Here the rabbi pointed a finger at Thema Gittel the Silent. Thema Gittel, her face suffused with red, leaned on an elbow and, gesticulating with her other hand, began an endless rapid-fire monologue.

"Listen to me, my fellow Jews. The story is as follows: This Jew, this tailor from Zolodievka, that is either—you'll pardon the expression—crazy or drunk, I don't know which. Did you ever hear such a story? A man comes to me from Zolodievka, that fellow over there. He grabs on to me like a leech and begs me to sell him a goat—God be praised, I had two. He gives me a song and dance about how he, personally, would not buy a goat; he needs it like a hole in the head. But he has a wife, Tsippa-Beila-Reiza, that is, who has taken it into her head once and for all that she wants a goat. And a wife, he says—do you see what I mean?—needs to be obeyed. So I said, 'What's that to me? If you want to buy one of my goats, I'm willing to sell it. That is, I personally would not sell a goat because what is money after all? Money is round and rolls away; but a goat is always a goat. And especially this goat. Is it a goat? It's a mother, not a goat. God bless her, how easily she milks. And talk about eating? Does she eat anything at all? Once a day a measure of bran, and after that a wisp of straw from the roof of the House of Study.' But thinking it over, it occurred to me that, after all, I had two goats, and money *is* a temptation. . . . To make a long story short, my husband, may he live long, mixed in at this point and we agreed with the tailor on a price. How much? You will want to know. May my enemies

באדארף מען פאלגען, איהר פארשטעהט א משל? טענה איך: וואס נעהט דאס מיך אן? איהר ווילט ביי מיר אוועקקויפען א ציעג, פארקויף איך אייך, דאס הייסט, איך וואלט קיין ציעג נאר נישט פארקויפט פאר קיין געלט, ווארום וואס איז געלט? געלט איז קיילעכיג. געלט געהט אוועק און א ציעג בלייבט א ציעג, ובפרט נאך אזא ציעג — ס'איז דען א ציעג? ס'איז א מאמע, נישט קיין ציעג! קיין עין־הרע, איהר גרינג מעלקען זיך, איהר מילך געבען, היינט איהר עסען משטיינס געזאגט, זי עסט דען עפּיס? איין מאל אין טאג א „פילע" פון קלייען, דאס איבעריגע א ביסעל שטרוי פונ'ם דאך פון בית־המדרש. נאר צוריק שמועסענדיג, האב איך מיך מיישב געווען אזוי: איך האב דאך, קיין עין־הרע, צוויי ציעגען, און געלט איז א יצר־הרע... בקיצור, דא האט זיך שוין ארייננעמישט מיין מאן, זאל לעבען, און מיר זענען דורכגעקומען מיט'ן שניידער פאר'ן מקח — מיינט איהר, וויפיעל? נישט מעהר זאלען מיינע שונאים פארמאגען, רבונו של עולם! און איך האב איהם אפּגעגעבען די ציעג, אויף אלע מיינע ליעבע געזאגט געווארען אזא ציעג. ס'איז דען א ציעג? א מאמע,

נישט קיין ציעג! קומט ער צו געהן, דער שניידער, מיט א בלבול, ס'איז נישט קיין ציעג, זאגט ער! שא, ווייסט איהר וואס? אט שטעהט זי. גיט, זייט מוחל, אהער א מעלקשעפעל, וועל איך זי אויסמעלקען פאר אייך אין די אויגען!

און זי האט אנטליהען ביי דער רבי'צין דאס מעלקשעפעל און האט אויסגעמאלקען די ציעג פאר אלעמען אין די אויגען, צוגעטראגען דאס שעפעל מיט מילך איטליכען בעזונדער, פריהער, געוויינטליך, דעם רב, נאכדעם די דיינים, און נאכדעם די שבעה טובי העיר, און דעם איבעריגען עולם, און ס'איז געווארען ביי'ם רב אין שטוב א ליארעם, א געפילדער — הימעל עפען זיך! דער האט געזאגט: מע בעדארף קנס'ענען דעם זלאדיעווקער שניידער, ער זאל שטעלען משקה! דער האט געזאגט: קנס'ענען אליין איז נאך ווינציג — מע בעדארף ביי איהם צונעמען די ציעג! און דער האט געזאגט: ניין, די ציעג איז א ציעג, לאז ער זיך עלטערען מיט איהר אין עושר און אין כבוד; מע בעדארף איהם מכבד זיין מיט גוטע עטליכע פאנטאפעל און ארויסווארפען מיט דער ציעג אינאיינעם צו אלדי שווארצע יאהר!

דערזעהען אזא מעשה, האט זיך שמעון־אלי פּאוואלינקע ארויסגערוקט פונ'ם רב'ס שטוב און האט געמאכט פּליטה.

קאפּיטעל ח.

וישא החיט את רגליו — און דער שניידער האט גענומען די פיס אויף די פּלייצעס און איז אוועק מיט דער ציעג אהיים גיך און געשווינד, ווי א מענש, וואס לויפט פון א שרפה. ער האט זיך ארומגעקוקט, צי מע יאגט איהם חלילה נישט נאך, און האט געדאנקט גאט, וואס ער איז ארויס „חנם אין כסף — טרוקען אהן פּעטש"...

דורכגעגאנגען פערביי דער דעמבענער קרעטשמע, האט זיך שמעון־אלי געקלערט: „מכות וועסט דו ביי מיר וויסען דעם אמת!" און ער האט פערלייקענט פאר דאדי'ן די גאנצע מעשה.

— נו, וואס הערט זיך? — פרעגט איהם דאדי כלומרשט נייגיעריג.

— וואס זאל זיך הערען? — זאגט שמעון־אלי. — פאר מיר האט מען דרך־ארץ! מיט מיר טרייבט מען נישט קיין קאטאוועס, כי אדם אני ולא פארך — איך בין דאך עפּיס נישט קיין יונגעלע! איך האב דאס א ביסעל געפּעפּענט אויף זיי א פּה־קדוש, זיך פארהערט א ביסעל מיט'ן מלמד אין תורה, לאזט זיך אויס, אז איך ווייס בעסער פון איהם, וואס אין די קליינע אותיות מהוט זיך... בקיצור הדבר, זיי האבען מיך איבערגעבעטען און געגעבען מיר די ציעג, וואס איך האב געקויפט. אט איז זי. נאט אייך זי אויף א מינוט, ככתוב, ווי אין פסוק שטעהט: הנפש קח לך והרכוש תן לי — נעמט אייך דעם נפש און מיר גיט א ביסעל בראנפען.

„גענוג ער איז א גדלן, איז ער נאך א ליגנער אויך!" — טראכט זיך דאדי דער רענדאר. — „מע בעדארף מיט איהם מאכען נאך א מאל דאס אייגענע שפּיעל און הערען, וואס וועט ער זאגען ווייטער?"

און צום שניידער האט ער געזאגט:

— איך האב פון דיינעטוועגען, שמעון־אלי, א גלעזעל אלטען „ווישניק", אויב דו האסט חשק.

— פונ'ם יין המשומר? — מאכט שמעון־אלי און בעלעקט זיך אויס. — מהכתיתי, ווייזט אהער, וועלען מיר אייך זאגען א מבינות; איך ווייס, אז ביי אייך דארף זיין א גוט גלעזעל ווישניק, נאר לאו כל אדם כוזב — נישט איטליכער איז דערויף א מבין.

be paid as little, so help me God. And I gave him the goat. May those I love best have such a goat. She's a mother, not a goat.

"Then he comes back, the tailor, with his libel. 'It's not a goat,' he says. Enough talk. You know what? Here stands the goat. If you'll kindly lend me a milking bucket, I'll milk her right before your eyes." And Thema Gittel borrowed a bucket from the rabbi's wife and milked the goat before them all, then passed the bucket around, first of course, to the rabbi, then to the assistant rabbis, dignitaries, and other folk.

What a tumult and shouting followed—as if the heavens had split open. Some said that the Zolodievka tailor should be required to buy drinks all around; others said that wasn't a sufficient fine—the goat should be taken from him. "No," said someone else, "the goat is a goat. May they live in prosperity and honor together." "Honor," said still another. "Let's beat some honor into him, him and his cursed goat."

Shimon-Eli, seeing how matters were going, slowly edged his way out of the rabbi's house and made off.

Eight

Va-iso hakhayat es raglaim, and the tailor took to his heels and ran off with the goat, like a man pursued by wildfire, looking back from time to time to see if he was being chased. And he thanked God that he got away, free and clear.

Approaching the Oak Tavern, Shimon-Eli thought, "I'll be damned if I'll tell him what happened." And he hid the matter from Dodi.

"Well, how did it go?" Dodi asked eagerly.

"How should it have gone?" Shimon-Eli said. "They treated me with respect. Because I'm not just anybody. I really let them have it. As for the teacher, we talked a little Torah together, and it's clear that I know a little more about the fine print than he does. In short, everyone begged my pardon, and they gave me the first goat I had bought. 'Here she is. Take her for a while,' as it is written, 'Take thou this creature and give me a drink.' "

"Not only is he a boaster, he's a liar, too," thought Dodi the Rendar. "One has to play the trick again and see what he'll say then." To the tailor, Dodi said, "I've got a little really fine old cherry wine, if you're interested."

"Ah, the Messiah wine," Shimon-Eli said, licking his lips. "Let's have a bit, and I'll test its quality. Not everyone is a connoisseur of such things."

After the first glass our tailor's tongue was unleashed, and he said to the Rendar, "Tell me, my dear cousin. After all, you are a man of some experience and certainly no fool. Tell me, do you believe in magic? In delusions?"

"For instance?" Dodi said, astonished.

"For instance," replied Shimon-Eli, "in possession, in goblins, wraiths, in reincarnated creatures."

אויסגעטרונקען דאָס ערשטע גלעזעל, האָט זיך ביי אונזער שניידער אויפגעבונדען די צונג און ער רופט זיך אָן צום רענדאר:

— זאָגט נאָר, מיין ליעבער קרוב, איהר זענט דאָך עפּיס א איד, וואָס קאַטאָרי איהר זענט נישט קיין נאָר, כלעבען, און איהר קעהרט זיך אָן מיט אַלערליי מענטשען; זאָגט מיר נאָר, איהר גלויבט אין כשוף? פאַרבלענדעניש?

— דהיינו? — פרעגט איהם דאָדי תמ׳עוואַטע.

— דהיינו — זאָגט שמעון־אלי — א דבוק, א לץ, א נישט־גוטער, א גלגול?...

— אַקעגען וואָס זאָגסט דו דאָס? — מאַכט דאָדי מיט א תמ׳עוואַטען פּנים און פּיפּקעט מיט׳ן לולקעלע.

— איך שמועס עס גלאַט אזוי אַקעגען דרינען. — זאָגט „שמעון־אלי שמע־קולנו“ און הערט נישט אויף צו רעדען פון גלגולים, פון מכשפים, פון מכשפות, שדים און רוחות, לצים, שרעטעלעך, וואָוקעלאַקעס. דאָדי הערט־צו כלומרשט מיט קאָפּ, פּיפּקעט מיט׳ן לולקעלע; נאָכדעם שפּייט ער אויס און רופט זיך אָן צום שניידער:

— דו ווייסט, שמעון־אלי, וואָס איך וועל דיר דערצעהלען? איך וועל היינטיגע נאַכט, דאַכט מיר, מורא האָבען שלאָפען. איך וועל דיר זאָגען דעם אמת, פאַר מתים האָב איך תמיד מורא געהאַט, נאָר פון היינט אָן הויב איך שוין אָן גלויבען אין גלגולים און אין לצים אויך...

— א ברירה האָט איהר? — מאַכט צו איהם דער שניידער. — פּרובט נישט גלויבען! אנו, לאָז זיך נאָר ארייַנכאַפּען צו אייך עפּיס א רעכטער לץ און אָנהויבען פּראַווען זיינע רעכטע שטיק: איבערקעהרען אייך די דייזשע באָרשטש, אויסגיסען דאָס וואַסער, אויסטרינקען אַלע קרינלעך, איבערברעכען אייך אַלע טעפּלעך, פּאַרקניפּען די ציצית פונ׳ם טלית־קטן, אריינוואַרפען אייך א קאַץ אין בעט אריין, און די קאַץ זאָל ליגען ביי אייך אויפ׳ן האַרצען, ווי צעהן פּוד משא, און איהר זאָלט זיך נישט קאָנען ריהרען, און אז איהר וועט אויפשטעהן, זאָל אייך די קאַץ קוקען גליידך אין די אויגען אריין, ווי א זינדיגער מענטש...

— גענוג! גענוג! — מאַכט דער רענדאר, שפּייט־אויס און פעראוואַרפט מיט די הענד. — גענוג דיר שוין צו דערצעהלען אַקעגען נאַכט אזעלכע מעשיות!

— זייט מיר געזונט, רב דאָדי, האָט קיין פּאַראיבעל נישט, וואָס איך האָב אייך א ביסעל רעקוטשעט; איהר ווייסט אַליין, אז איך בין נישט שולדיג, ככתוב, ווי אין פּסוק שטעהט: ל א היו דברים — ניע מיעלאַ באבא חלאָפּאָטע... א גוטע נאַכט!

קאַפּיטעל ט.

כשבא החיים — אז דער שניידער איז געקומען אהיים, איז ער אריין אין שטוב אריין מיט א ירגזון, גאַנץ ברייטליך, און האָט געוואָלט געבען א פּעטשאַטעק זיין ווייב, ווי זי איז ווערטה; נאָר ער האָט זיך איינגעהאַלטען מיט אַלע כחות. ער האָט זיך געטראַכט: „עס, א אידינע בלייבט א אידינע! לאָז מיינס איבערגעהן!“ און פון דרך־שלום וועגען האָט ער דערצעהלט פאַר זיין ווייב א שענעם ליגען.

— הערסט דו, ציפּה־ביילה־רייזה מיין ברודער? פאַר מיר האָט מען, אפּנים, פּאַרט דרך־ארץ. מילא, וואָס דער מלמד מיט דער מלמד׳קע האָבען פון מיר געהאַט — בין איך דיר מוחל; איך האָב זיי געגעבען, וויפיעל עס איז אין זיי אריין! און חוץ לזה האָב איך זיי אוועקגעשלעפּט צום רב, האָט דער רב אָפּגעפּסק׳ענט, אז זיי באַדאַרפען צאָהלען קנס, וואָרום אז אזא איד, ווי שמעון־אלי, קומט צו זיי האַנדלען א ציעג, באַדאַרף זיין ביי זיי דער גרעסטער כבוד, וואָרום אָט דער שמעון־אלי, זאָגט דער רב, איז א איד קאַטאָרי וועלכער...

ציפּה־ביילה־רייזה האָט אָבער מעהר נישט געוואָלט אויסהערען די שבחים, וואָס מע לעגט אויף איהר מאַן. זי האָט שוין געוואָלט אָנקוקען וואָס גיכער די אמת׳ע ציעג, וואָס איהר מאַן האָט געבראַכט; האָט זי נעהאַפּט דאָס טעפּעל און איז אוועק אין הויז אויסמעלקען די ציעג. און עס האָט נישט לאַנג געדויערט און ציפּה־ביילה־רייזה איז אריינגעלאָפען אין שטוב אריין שוין אָהן ווערטער; זי האָט אָנגענומען שמעון־אלי׳ן מחילה פון הינטען ביי׳ם קאָלנער און האָט איהם מיט דריי גוטע סטוסאַקעס ארויסגעוואָרפען מיט דער שענער ציעג אינאיינעם „צו אַלדי שוואַרצע וויסטע פינסטערע יאָהר!“...

געבליבען אין דרויסען מיט דער שענער ציעג, האָבען זיך ארום דעם שניידער צונויפגעקליבען א גאַנץ רעדעל אידען, ווייבער און קינדער, און האָבען אויסגעהערט די חדושים, וואָס שמעון־אלי האָט זיי דערצעהלט, אז די דאָזיגע ציעג, וואָס ער האַלט אויפ׳ן

"Why do you ask?" Dodi said, affecting a simpleton's look.

"Just because," Shimon-Eli *Shma-Koleynu* said, and started off on an endless monologue about *gilguls*, warlocks, witches, devils, gnomes, wraiths, ghosts, and spirits.

Dodi appeared to be amazed. He puffed on his pipe, then spat to avert the evil eye. "I'll tell you what, Shimon-Eli, I'm going to be afraid to sleep tonight. It's true. I've always been afraid of the dead, and now you've got me believing in *gilguls* and gnomes as well."

"How can you help it?" the tailor said. "Just try not believing. Just let one of those goblins come, overturning your kneading trough, drinking your water, sucking your pitchers dry, breaking your pots, tying the fringes of your prayer garment into knots, throwing your cat into your bed so it sits on your chest like a ten-ton weight and you can't move, and when you do get up you find the cat staring into your eyes like a soul in hell."

"Enough, enough," said the Rendar, spitting and waving his hands. "I don't want to hear any more of that. Night's coming on."

"Good-bye, then. I'm sorry if I've upset you. It's not really my fault. Goodnight."

Nine

Khshebo hakhayat, arrived at home. The tailor went into his house, intending to give Tsippa-Beila-Reiza the sound scolding she deserved, but he resisted the impulse, thinking, "A woman, after all, is only a woman. Let it pass." And for the sake of peace he told his wife a handsome lie: "I'll tell you, Tsippa-Beila-Reiza, my dear, those people have tremendous respect for me. Let me not talk about the scolding I gave the teacher and his wife. I'll spare you that, though I gave them plenty. But then I dragged them off to the rabbi and his judgment was that they should pay a fine, because when a Jew like Shimon-Eli comes to buy their goat, he should be given the greatest respect. 'Because Shimon-Eli,' said the rabbi, 'is a Jew who is a somebody.' "

Tsippa-Beila-Reiza, however, had no interest in hearing how her husband had been praised. Eagerly, she went into the house to milk the *real* goat, but it was not long before she came running out, speechless. Grabbing Shimon-Eli by the collar, she gave three great thrusts that landed him outside the house, damning him and his lovely goat together.

Immediately a crowd of men, women, and children gathered around the tailor and his fine goat and learned that this goat, whose leading rope he now held, was in Kozodoievka a goat that gave milk, but no sooner did she come to Zolodievka than she stopped being a goat. Shimon-Eli swore up and down, with oaths even an apostate would have believed, that with his own eyes he had seen the goat milked in the rabbi's house and that she had given a full bucket of milk.

נארטעל, איז נאר דארט, אין קאזאדאיעווקע, א ציעג, וואס מעלקט זיך און גיט מילך, נאר קוים קומט ער מיט איהר אהער, אזוי ווערד זי אויס ציעג... שמעון־אלי האט געשווארען מיט כל השבועות, מע מעג גלויבען א משומד, אז ער אליין האט געזעהען מיט זיינע אויגען, ווי מע האט זי אויסגעמאלקען ביי׳ם רב אין שטוב און אנגעמאלקען א פול מעלקשעפעל מיט מילך... א סך מענשען האבען זיך אפגעשטעלט, בעטראכט די ציעג גאנץ ערנסט, איבערגעפרעגט די מעשה נאך א מאל און נאך א מאל, און שטארק גע׳חדוש׳ט זיך... אנדערע האבען געלאכט, געמאכט חוזק און געזאגט ווערטלעך, און אנדערע האבען געשאקעלט מיט׳ן קאפ, אויסגעשפיגען און א זאג געטהאן:

— א שענע ציעג! ס׳איז אזוי א ציעג, ווי איך בין א רביצין.

— וואס דען איז דאס?

— א גלגול! איהר זעהט ניט, אז ס׳איז א גלגול?...

— דאס ווארט „גלגול" ווערד אונטערגעכאפט פונ׳ם גאנצען עולם; עס ווערען דערצעהלט אלערליי מעשיות פון גלגולים, וואס האבען זיך געטראפען דא אין זלאדייעווקע, אין קאזאדאיעווקע, אין יאמפעלי, אין פישי־יאבעדע, אין חאפלאפאוויטש, אין פעטשי־חוואסט — אויף דער גאנצער וועלט! ווער ווייסט נישט די מעשה

מיט לייזער־וואלפ׳ס פערדעל, וואס מע האט דאס געמוזט ארויספיהרען הינטער דער שטאדט, הרג׳ענען און מקבר זיין אין תכריכים?... צי, אשטייגער, ווער האט נישט געהערט די מעשה מיט׳ן פערטעל עוף, וואס בשעת מע האט דאס דערלאנגט שבת צום טיש, האט דאס אנגעהויבען צו ריהרען מיט׳ן פליגעלע?... וכדומה אזעלכע אמת׳ע מעשיות.

אז שמעון־אלי האט זיך געלאזט געהן ווייטער, האבען איהם א גאנצע קאמאנדע פון חדר־יונגלעך בעגלייט מיט כבוד. זיי האבען איהם נאכגעשריגען:

— הורראַ, שמע־קולנו! הורראַ, מעלקענדיגער שניידער!

דער גאנצער עולם האט זיך געהאלטען ביי די זייטען פון געלעכטער.

דא האט שוין שמעון־אלי׳ן אנגענומען פאר׳ן הארצען; גענוג ער האט אזא איין אומגליק, מאכט מען נאך פון איהם חוזק! איז ער אוועק מיט דער ציעג איבער דער שטאדט, האט געמאכט א גוואלד צווישען חברה „פועל־צדק": סטייטש, וואס שווייגט מען? ער האט זיי דערצעהלט די גאנצע מעשה, וואס מע האט איהם אפגעטהאן אין קאזאדאיעווקע, זיי בעוויזען די ציעג... האט מען באלד געשיקט נאך בראנפען, און ס׳איז געבליבען, מע זאל געהן צום רב, צו די דיינים און צו די איבעריגע „שבעה טובי העיר", מע זאל שרייען פאר זיי, איינלעגען די וועלט: סטייטש, וואו איז דאס געהערט געווארען אזא רציחה, מע זאל דערטאפען איין ארעמען אידען א שניידער, ביי איהם אויסנארען די לעצטע עטליכע קערבלעך, איהם פערקויפען כלומרשט א ציעג און אריינשטופען איהם דער רוח ווייסט וואס? און נאך מאכען פון איהם חוזק שוין דאס אנדערע מאל? אזא מעשה האט זיך דאך נישט פערלאפען אפילו אין סדום!

און חברה „פועל־צדק" זענען געקומען צום רב, צו די דיינים און צו די איבעריגע „שבעה טובי־העיר", האבען געשריגען

פאר זיי, איינגעלעגט די וועלט: סטייטש, וואו איז דאס געהערט געווארען אזא רציחה, מע זאל דערטאפען איין ארעמען אידען א שניידער, אויסנארען ביי איהם די לעצטע עטליכע קערבלעך, איהם פערקויפען כלומרשט א ציעג און אריינשטופען איהם דער רוח ווייסט וואס שוין דאס אנדערע מאל? אזא מעשה האט זיך דאך נישט פערלאפען אפילו אין סדום!...

און דער רב מיט די דיינים מיט די איבעריגע „שבעה טובי העיר" האבען אויסגעהערט די טענות, האבען זיך צונויפגעקליבען אויף דער נאכט אלע ביי׳ם רב אויף איין אסיפה, און ס׳איז געבליבען, מע זאל טאקי דא אויפ׳ן ארט אנשרייבען א רעכטען בריעף צו די קאזאדאיעווקער רבנים, דיינים און די איבעריגע „שבעה טובי העיר". און די זלאדייעווקער רבנים, דיינים און די איבעריגע „שבעה טובי העיר" האבען זיך אוועקגעזעצט און האבען אנגעשריבען א בריעף צו די קאזאדאיעווקער רבנים, דיינים און די „שבעה טובי העיר" אויף לשון־הקודש אין זעהר א שענער מליצה. אט איז דער בריעף אות באות:

„לכבוד צו די רבנים, דיינים, חכמים, גאונים מפורסמים, זיילען פון דער וועלט, וואס דאס גאנצע הויז פון ישראל איז אנגעלעהנט אויף זיי. פריעד זאל זיין צו אייך און פריעד זאל זיין צו אלע אידען פון דער הייליגער קהלה אין קאזאדאיעווקע און אלדאס גוטס זאל טהון רוהען אויף אייערע קעפ, אמן.

„היות כפי אונזערע איהערען האבען געטהאן הערען, אז ס׳איז געטהאן געווארען זעהר א גרויסע עולה צו איינעם פון אונזערע שטאדט־לייט, רב שמעון־אלי ב"ר בענדיט־לייב חייט, וואס

People in the crowd studied the goat earnestly, asked for more details, and were told the story over and over again to their amazement. Some laughed, others cracked jokes or poked fun at the tailor. Still others shook their heads, spat against the evil eye, and said, "Some goat. If it's a goat, I'm the rabbi's wife."

"Then what is it?"

"A *gilgul*, that's what it is."

The word *gilgul* was taken up by the crowd and *gilgul* tales were soon bandied about: some that had happened here in Zolodievka, in Kozodoievka, in Yampoli, in Pistchi-Yavadeh, in Khaplapovitsch, in Petschi-Khvost—all over. Who, for example, didn't know the story of Lazer Wolf's horse and how it had to be taken out of the town, killed, and buried in shrouds? And who had not heard the story of the quarter of a chicken which, when it was being served at a Sabbath meal, moved its single wing—and other such true tales?

Finally Shimon-Eli started off toward Kozodoievka, followed by an honor guard of pupils shouting, "Hurrah *Shma-Koleynu!* Hurrah the Milking Tailor!" and holding their sides for laughter.

This wounded Shimon-Eli to the quick. Bad enough the ill luck that had come his way—now, to be ridiculed as well. He led his goat through the town and complained to his guild, demanding to know why its members were silent on the matter. He told them the story of his adventures in Kozodoievka and showed them the goat.

Whiskey was immediately sent for, a meeting was held, and it was concluded to send a delegation to the rabbi, to the assistant rabbis, and to the other town dignitaries, to stir things up. "Who ever heard of such scoundrels? To take a poor Jew and cheat him out of his last few rubles; to sell him a so-called goat, then to pass off on him the devil only knows what. Not only that, but to play the same trick twice. Such a thing was unheard of, not even in Sodom."

And so it was. The delegation went to the rabbi, to the assistant rabbis, and to the town dignitaries and lodged their complaint as follows: "Who ever heard of such scoundrels? To take a poor Jew and cheat him out of his last few rubles; to sell him a so-called goat, then to pass off on him the devil only knows what, and to play the same trick on him twice. Such a thing was unheard of, even in Sodom."

The rabbi, the assistant rabbis, and the town dignitaries listened to the complaint and called a meeting for that evening at the rabbi's house. There it was decided, on the spot, to send a letter to the rabbi, the assistant rabbis, and the town dignitaries of Kozodoievka. And so it was. They sat themselves down and wrote a letter in Hebrew, all very fine and florid. This is the letter they sent—every jot and tittle:

> To the rabbis, assistant rabbis, town dignitaries, and renowned learned men, pillars of the world against which the entire house of Israel leans: peace and honor. First unto you, and peace unto the entire and sanctified community of Zolodievka, and may all excellence descend upon it, amen.
>
> Whereas it has come to our ears that a great wrong has been done to a man of our town, Shimon-Eli, son of the Reb Bendit Leib of blessed memory—who is known as Shimon-Eli *Shma-Koleynu*—to wit: that two of your people, the teacher Chaim-Chono and his

מע רופט איהם שמעון־אלי ישמע־קולנו, היינו: צוויי פון אייערע לייט, המלמד רב חיים־חנה מיט זיין פלונית מרת טעמע־גיטעל שתחיה, האבען אויסגענארט מיט קלונ'שאפט ביי אונזער שניידער געלד, סך זיבעטהאלבען רובעל זילבער, וואס זיי האבען אריינגע־טהאן צו זיך אין די כלים און האבען אפגעווישט די ליפען און זאגען: מיר האבען נישט געטהאן קיין אומרעכט — און אזוי טהוט זיך ניט ביי אידען! מיר אלע, וואס שטעהען אונטען גע'חתמ'עט, זאגען עדות, אז דער דאזיגער שניידער איז איין ארע־מער בעל־מלאכה און א מטופל מיט קינדער, וואס איז זיך מפרנס עהרליך מיט אייגענער הארעוואניע, און דוד המלך האט דאך שוין לאנג געזאגט אין תהלים: יגיע כפיך כי תאכל — די מירעקיים פון דיינע הענד, אז דו וועסט טהון עסען, וועט דיר זיין אז וואויל און גוט, זאגען אונזערע חכמים: דער פשט איז: וואויל אויף דער וועלט און גוט אויף יענער וועלט. בכן, טהוען מיר אייך בעטען, איהר זאלט באלד חוקר ודורש זיין דערויף, וואס ס'איז געטהאן געווארען, און אייער משפט זאל ארויס ווי די זון, און איהר זאלט מקיים פסק זיין איינס פון די צוויי: אדער מע זאל אומקעהרען דעם שניידער זיין געלד בשלימות, אדער מע זאל איהם ארויסגעבען זיין ציעג, וואס ער האט געקויפט, מחמת די ציעג, וואס ער האט געבראכט צו פיהרען, איז נישט קיין ציעג!... דאס קאן אייך די גאנצע שטאדט געהן שווערען א שבועה דאורייתא... און לאז זיין שלום צווישען אידען, ווי אונזערע חכמים האבען געזאגט: נישטא נאך אזא געבענשט כלי פאר אידען ווי שלום. שלום זאל זיין צו אייך, שלום צום ווייטערסטען און צום נאהענ־סטען, שלום צו אלע אידען, אמן!

„פון אונז אייערע קנעכט, וואס אייער מינדסט פינגערעל איז גרעבער פון אונזערע לענדען.

„נאום הרב בהרב ז"ל... ונאום
הרב בהרב ז"ל... ונאום ברוך
קאפאטע, זרח פופיק, פישעל
וויקידיילא, חיים קוויטש, ניסל
קאטשען, מאטעל שאלעכץ, יהושע־
העשעל קישקיש."

קאפיטעל י.

בלילה ההוא — אין יענער נאכט האט געשיינט די לבנה און האט אראפגעקוקט אראפ אויף זלאדייעווקע מיט איהרע פינ־סטערע האלב־איינגעפאלענע הייזלעך, וואס שטעהען צונויפגע־קוועטשט, אהן הויפען, אהן ביימלעך, אהן פארקאס. ווי א בית־עלמין זעהט אוים ביי נאכט די שטאדט, איין אלטער בית־עלמין מיט אלטע מצבות, וואס א סך פון זיי שטעהען אנגעבויגען] כורעים, און א סך וואלטען שוין לאנג איינגעפאלען, ווען זיי זאלען נישט זיין אונטערגעשפארט מיט קלעצער. און חאטש די לופט איז דארט נישט אזוי פויגעלדיג, און די ריחות פונ'ם מארק און פונ'ם שולהויף זענען עפים נישט אזוי געשמאק, און דער שטויב איז געדיכט און שטעהט הויך ווי א מויער, — פון דעסטוועגען זענען אלע מענשען ארוים, ווי טאראקאנעס פון די לעכער, אידען און ווייבער, אלטע לייט און קליינע קינדער, „חאפען א לופטעל" נאך דעם הייסען ברענענדיגען טאג. דער עולם האט זיך אויסגע־זעצט אויף די שוועלען א ביסעל שמועסען, פלאפלען דברים בטלים, אדער גלאט אזוי קוקען ארויף אין הימעל אריין, בעטראכטען די צורה פון דער לבנה, מיט די מילי־מילאסען שטערען, וואס אז מע זאל זיין מיט אכצעהן קעפ, איז אוממעגליך זיי איבערצוציעהלען!

אין יענער נאכט האט זיך שמעון־אלי דער שניידער ארומ־געדרעהט איינער אליין אין אלע הינטערגעסלעך מיט'ן תכשיט, וואס ער האט איינגעהאנדעלט אין קאזאדאיעווקע, זיך געהיט פאר די ווייסע־חברה'ניקעס, מע זאל איהם נישט דערזעהען. ער האט גערעכענט, אז עס וועט ווערען טאג, זאל ער זיך ווידער לאזען אין וועג אריין, און דערווייל האט ער זיך אריינגעכאפט צו הארעל דער אקציזניטשקע אין שענקעל, נעמען פאר הארצוועהטיג א ביסעל בראנפען און אויסרעדען זיך א ביסעל דאס הארץ, זיך האלטען מיט איהר איין עצה מכח דעם אומגליק, וואס ער האט אויף זיך גענומען.

הארעל די אקציזניטשקע איז געווען א ווייבעל איין אלמנה, א „מאנסבילשער קאפ", אויסגעבונדען מיט גאנין „נאטשאלסטווע" און א גוטע שוועסטער מיט אלע בעלי־מלאכות אין שטאדט. פון וואנען נעמט זיך דער נאמען „אקציזניטשקע"? איבער א מעשה, וואס זי איז מיידעלווייז געווען זעהר א שענע, א יפת־תואר; האט איין אקציזניק, זעהר א רייכער, זי דערזעהען איינמאל דורכ־פאהרענדיג פארביי זלאדייעווקע, בשעת זי האט געטראגען גענז צום שוחט; האט זי דער אקציזניק אפגעשטעלט און א פרעג געטהאן:

wife, now and in the world to come, with cunning extracted from the tailor six and a half rubles of silver which they conveyed into their own vessels, then wiped their lips as if to say, "We have done no injustice."

We, the undersigned, therefore, since such a thing is not done among Jews, bear witness that the above-mentioned tailor is an honest and poor workingman who is burdened with children, that he supports himself by the sweat of his brow—and did not King David say long ago in his Psalms, "When thou eatest of the weariness of thy hands it shall be well with thee." As our sages say, the meaning of it is: Well in this world and well in the world to come . . .

Therefore, we implore you to scrutinize the matter closely and set down a judgment sentence that shall shine like the sun on one of the parties. Either let the tailor have his money repaid to him or the goat that he bought shall be returned to him, since the goat with which he arrived in Zolodievka is not a goat—on that the whole town is willing to take a solemn oath.

And let there be peace among Jews, as our sages have said: "For Jews, there is no vessel holier than peace."

Peace, then, unto you. Peace, near and far. Peace unto all. Amen. From us, your servants, to you, whose littlest finger has more girth than our thighs.

These are the words of the Rabbi ———, son of the Rabbi ——— of blessed memory . . . and the words of the Rabbi ———, son of the Rabbi ——— of blessed memory . . . and the words of Baruch Caftan, Zerah Bellybutton, Fishel Tavern-bouncer, Chaim Squeak, Nissel Wallow, Mottel Peeling, Yehoshuah Heshel Kiss-kiss.

Ten

Balayla ha-hu, that night, the moon gazed down at Zolodievka's gloomy half-ruined houses that stood squeezed together without courtyards or fences or trees, looking for all the world like a cemetery—an old cemetery whose gravestones looked like penitents; they were bowed so perilously that they would long ago have toppled over if they had not been propped up.

Despite the foul evening air and the unsavory smells that came from the market and the synagogue courtyard—despite the dust, dense as a wall, people, like cockroaches, were out of their holes for the evening. Men and women, old folks and children, were taking the air after a broiling day. Some sat on their stoops, chatting, exchanging nonsense, or just sitting around, or looking at the sky, at the face of the moon, or at the billions of stars which if you had eighteen heads you could not count them.

That night Shimon-Eli, the tailor, roamed the town's back streets, trailing the precious goat he had bought in Kozodoievka, trying to avoid as best he could the urchins of the town. His plan was to wait for daylight when he would make his way back to Kozodoievka.

To pass the time, he dropped in at the tavern run by Hodel, "the excise tax man's wife," to have a little drink to ease his heart, to talk with Hodel and get her advice about his trouble.

Hodel, the excise tax man's wife, was a widow with "a man's brains," who was familiar with all the leading citizens of the town and was friendly with laborers as well. How does it happen that she was called the excise tax man's wife?

— מיירעל, וועמענ׳ס ביזט דו?

האָט זי זיך פערשעמט, צעלאַכט און איז אנטלאָפען געוואָרען; האָט מען איהר פון דעמאָלט אָן אַ נאָמען געגעבען „די אַקציזניטשקע“... אנדערע זאָגען, אַז דער אַקציזניק איז געוועזען ביי איהר נאָכדעם אין דער היים, גערעדט מיט איהר טאַטען, נחמיה ווינאָקור, געוואָלט פאַר איהר חתונה האָבען, זי נעמען ווי זי שטעהט און געהט און נאָך צוצאָהלען איהר טאַטען אין בייטעל אריין. איז שוין כמעט געווען „תנאים“, האָט דאָס שטעדטעל זי גענומען אין די מיילער אריין, איז צעקראָכען געוואָרען דער שידוך, און זי האָט נאָר חתונה געהאַט נאָכדעם אַ שטילע חתונה פאַר עפּיס אַ שלים־מזל, אַ חולה־נופל׳דיגען; האָט זי שטאַרק געוויינט, נישט געוואָלט געהן צו דער חופּה, האָט זיך דעמאָלט די גאַנצע שטאָדט געוויעגט. מע האָט געזאָגט, אַז זי איז נאָר געווען פערקאָכט אינ׳ם אַקציזניק, און מע האָט געמאַכט אַ ליעדעל אויף איהר, וואָס ווייבלעך און מיידלעך זינגען דאָס נאָך עד היום אין זלאָדייעווקע: דאָס ליעדעל הויבט זיך אָן מיט די ווערטער:

„די לבנה האָט געשיינט,
האַלב נאַכט איז געווען —
און האָדעלע זיצט ביי דער טיר...“

און עס לאָזט זיך אויס מיט די ווערטער:

„איך האָב דיך ליעב, רושינקע,
גאָר אָהן איין עק,
איך קאָן אויש ניט לעבען אָהן דיר!“

אָט דאָס איז געווען האָדעל די אַקציזניטשקע, און פאַר איהר האָט דאָס אונזער שניידער אויסגעגאָסען זיין ביטער האַרץ: דער־צעהלט אַלסדינג, וואָס ביי איהם אויף דער נשמה טהוט זיך, און געבעטען, זי זאָל איהם געבען איין עצה: וואָס טהוט מען?

— וואָס טהוט מען? איהר זענט דאָך עפּיס יאָ, ווי דוד המלך זאָגט אין שיר־השירים: שחורה אני ונאוה — ווער ס׳איז שען, איהר זענט ביידע זאַכען... גיט מיר איין עצה: וואָס טהוט מען?

— וואָס זאָל מען טהון? — זאָגט צו איהם האָדעל און שפּייט־אויס. — איהר זעהט דען נישט, אַז ס׳איז אַ גלגול? וואָס ווערט איהר זיך האַלטען מיט דער באָמבע? נעמט און וואַרפט איהם אַרויס צו אַלדי שוואַרצע יאָהר! איהר קאָנט נאָך האָבען, חס ושלום, דעם אייגענעם פּסק, וואָס מיין מוהמע פּערעל האָט געהאַט, לאָ! זי זיין ווייט אָפּגעשיידט פון מיר, זי איז שוין אויף דער אמת׳ער וועלט.

-- דהיינו? — פרעגט שמעון־אלי דערשראָקען.

-- דהיינו, — זאָגט האָדעל מיט אַ זיפץ — מיין מוהמע פּערעל, עליה השלום, איז געווען איין עהרליכע אידינע, אַ כשר׳ע. אונזער משפּחה זענען אַלע עהרליכע... חאָטש דאָ, אין דעם וויסטען זלאָדייעווקע, פאַרברענט זאָל דאָס ווערען, האָט מען ליעב באַרעדען איטליכען באַזונדער, געוויינטליך, הינטער די אויגען, וואָרום אין די אויגען זענען זיי גרויסע חליפּת׳ניקעס, קוצעני־מוצעני... בקיצור, מיין מוהמע פּערעל, עליה השלום, איז איינמאָל געגאַנגען אין מאַרק, זעהט זי: עס ליגט אַ קניילעכין בייוועל אויף דער ערד. איז זי זיך מיישב: אַ קניילעכין בייוועל קומט צו־נוטין; בויגט זי זיך אָן און הויבט דאָס אויף. זי נעמט דאָס קניילעכין בייוועל און לאָזט זיך געהן, טהוט דאָס איהר אַ שפּרונג אין פּנים אריין און אַ פאַל אויף דער ערד. בויגט זי זיך אָן מסתמא נאָך אַ מאָל און הויבט דאָס אויף, טהוט דאָס איהר ווידער אַ שפּרונג אין פּנים אריין און אַ פאַל אויף דער ערד. בויגט זי זיך ווידער אַ מאָל אָן, נעמט דאָס ווידער אַ מאָל, טהוט דאָס איהר ווידער אַ שפּרונג אין פּנים און אַ פאַל אויף דער ערד. איז זי זיך מיישב און טהוט אַ שפּיי אויפ׳ן קניילעכין בייוועל (חאַפּט דאָס דער וואַטענמאַכער!), און וויל שוין געהן אהיים. זי טהוט אַ קוק — דאָס קניילעכין בייוועל קאַטשעט זיך איהר נאָך; זי פּרובט זיך לויפען — דאָס קניילעכין בייוועל קאַטשעט זיך. בקיצור, זי איז געקומען אהיים אַ טוידטע נעבאַך, געפאַלען חלשות, און האָט נאָכדעם אָפּגעקרענקט אפשר אַ יאָהר כסדר. וואָס, מיינט איהר, איז דאָס געווען, אשטיינער? אַנו, טרעפט?...

— עט! כולם אהובים, כולם ברורים — אַלע ווייבער זענען אויף איין שניט! — זאָגט שמעון־אלי. — ס׳איז באָבסקי מעשיות, פּוסטע מיהלען, באָבעס, פּידרוך מיט לאַקריצע! מע זאָל זיך וועלען צו־הערען, וואָס ווייבער פּלעטשען, וואָלט מען באַדאַרפט מורא האָבען פאַר׳ן אייגענעם שאָטען, ככתוב, ווי אין פּסוק שטעהט געשריבען: נשים דעתן קלות — ווייבער זענען גענז... נאָר נאָר נישט, היום הרת עולם — נישט געזאָרגט! האָט איך אַ גוטע נאַכט.

און שמעון־אלי דער שניידער לאָזט זיך געהן ווייטער.

The story goes that when she was young, she was a *Yefas toyar*, a very great beauty. One day the excise tax collector, a very rich man, was passing through Zolodievka and came upon her carrying a couple of geese to the *shochet*. He stopped her and asked, "Whose daughter are you?"

This man made Hodel so shy that she laughed and ran off.

Since that time, she was known as the excise tax man's wife. There were those who said that the excise tax man later went to her home and talked with her father, Nekhamiah Vinokur, offering to marry Hodel just as she was, without a dowry. More than that, the tax man promised to put some money into Nekhamiah's pocket as well. It almost came to an engagement contract, but the town gossips made so much fuss that nothing came of it. Later she was quietly married off to some poor fellow, an epileptic. She wept bitterly and refused to go to the wedding ceremony. It was a scandal that rocked the whole town.

It was said that she was still madly in love with the excise tax man, and there was a song made up about her that women and girls in Zolodievka sing to this day. The song begins:

The moon shone—
It was midnight
And Hodel sat by the door.

The song ends:

I love you, oh my soul,
Love without end,
I can't live without you.

This then was the story of Hodel the excise tax man's wife, and it was to her that our tailor poured out his anguished heart. He told her everything and asked for her advice.

"What's to be done?" he said. "You are, after all—as King David says in the Song of Songs—'Black and comely.' Wise is not comely, but you are both . . . so give me some advice. What's to be done?"

"What's to be done?" Hodel said, spitting against the evil eye. "Can't you see that the thing is a *gilgul?* It's like a bomb that's going to explode. Get rid of the damn thing. Or, God forbid, the same thing will happen to you as happened to my Aunt Pearl, may she rest in peace. She's in a better world now."

"What happened to her?" a frightened Shimon-Eli asked.

"What happened?" Hodel sighed. "My Aunt Pearl, may she rest in peace, was a devout, honorable woman—my family are all honorable folk—though in this Godforsaken Zolodievka, may it burn in hell, you might not know that for the catty gossip that goes on—behind one's back, of course. To one's face it's all flattery and sweet talk. Anyway, my Aunt Pearl, may she rest in peace, went to do her shopping one day and saw a spool of thread on the ground. 'A spool of thread,' she thought. 'One can always use a spool of thread.' So she bent down and picked it up and went on her way, but the spool leaped up into her face, then fell to the ground. So she bent down and picked it up again; and again, it leaped up into her face. So she spat on it to keep away the evil eye and threw the damn thing away and started on home, but looking back, she saw it following her. She tried running, but the spool of thread followed after. In short, by the time she got home, the poor thing was half-dead. She fell into a faint. After that, she pined away for more than a year. Well, what do you make of that? Just take a guess."

"Ah," said Shimon-Eli. "All women are alike. It's all old wives' tales. Stuff and nonsense. If you pay attention to the prattling of women, you end by jumping at your own shadow. As it is written, 'Women are geese.' But never mind. 'Today the world was created—nothing to worry about.' "

And Shimon-Eli the tailor went on his way.

די נאַכט האָט זיך אויסגעשטערנט. די לבנה האָט געשפּאַציערט צווישען שטיקער וואָלקען, וואָס זעהען־אויס, ווי הויכע טונקעלע בערג, בעלעגט מיט זילבער. מיט א האַלבען פּנים האָט די לבנה אראָפּגעקוקט אויף דער שטאָדט זלאָדיעווקע, וואָס האָט געהאַלטען אין רעכטען שלאָף. א טייל בעלי־בתים, וואָס האָבען מורא פאַר וואַנצען, האָבען זיך אריבערגעפּעקעלט מיט'ן בעטגעוואַנד אין דרויסען, זיך איבערגעדעקט מיט די געלע ליילעכער איבער'ן קאָפּ, געחראָפּעט גאַנץ געשמאַק און געזעהען זיסע חלומות: חלומות פון פדיון אויפ'ן יריד, פון לייזונג א סך, פון א פערדיענסטעל א גראָבס; חלומות פון א פריין זעהר א וואוילען, פון א געשעפטעל א גוטס; חלומות פון א שטיקעל ברויט, פון פרנסה בכבוד און פון כבוד אליין — פערשיעדענע חלומות!... מע זעהט נישט אויף דער גאס קיין לעבעדיגען נפש; מע הערט נישט קיין פּיפּס אין ערגיץ, — אפילו די יאַטקע־הינד, וואָס האָבען זיך גענוג אָנגעבילט און אָנגעמאַרדעוועט דורכ'ן טאָג, האָבען זיך איינגענאָרעט צווישען די קלעצלעך, בעהאַלטען די מאָרדעס צווישען די לאַפּעס — און שאַ! זעלטען־זעלטען חאַפּט זיך ארויס ביי זיי א האַלבער „האו“, בשעת עס חלומ'ט זיך זיי עפּיס א ביינדעל, וואָס אַנדערע הינד שאַרפען זיך דערויף די ציינער, אָדער בשעת עס דאַכט זיך זיי, אז א פליעג האָט זיך פערקליבען אין אויהער אריין און ריימט זיי איין א סוד... זעלטען־זעלטען פליהט־דורך א נארישער זשוק מיט צעלאָזטע פליגעל, דרעהט זיך און שוועבט אין דער לופטען אויף איין אָרט, זשומעט ווי א סטרונע פון א באַס און מאַכט: זששששש!!, טהוט א פאַל אָן דער ערד און ווערד אנשווינגען... אפילו דער שטאָדט־שומר, וואָס אַלע נאַכט געהט ער ארום, היט די קלייטען און קלאַפּט מיט צוויי שטעקלעך: קלאַ! קלאַ!... קלאַ! קלאַ!... האָט היינטיגס מאָל, ווי אויף־צו־להכעיס, אויסגעטרונקען, האָט זיך צוגעשפּאַרט צו א וואַנד און איז געשמאַק אנשלאָפען געוואָרען... אין דער דאָזיגער שטילער נאַכט דרעהט זיך אום שמעון־אלי דער שניידער איינער אליין איבער דער גאַנצער שטאָדט, און ער ווייסט נישט, צי זאָל ער געהן, צי זאָל ער שטעהן, צי זאָל ער זיצען... און ער געהט־ארום און רעדט צו זיך אליין שטילערהייד:

— ואתא שונרא ואכלה לגדיא — נע מאַלא באַבא חלאַפּאַטע — קופּילע סאָבי קאָזא!... לאָז קומען א פּאַהיבעל אויף דער דאָזיגער ציעג! א ציעג?... ח־ח־ח־חד גדיא! חד גדיא!

ער צעלאַכט זיך און שרעקט זיך איבער פאַר זיין איינענעם געלעכטער. בשעת מעשה געהט ער דורך פאַרביי דער „קאַלטער שוהל“, וואָס האָט א שם מיט איהרע מתים, וואָס דאַוונען דאָרטען אַלע שבת־צו־נאַכטס, אָנגעטהאָן אין ווייסע קיטלען און אין טליתים, און עס דאַכט זיך איהם, ווי ער הערט עפּיס א מין געזאַנג: או־או־או! ווי א ווינד, וואָס בלאָזט אין קוימען אריין ווינטער ביינאַכט... ער טרעט־אָפּ פון דער „קאַלטער שוהל“, לאָזט זיך געהן אין דער גוי'עשער גאַס, דערהערט ער א קול „פּצססס!“ דאָס פייפט א פוהאַטש, וואָס האָט זיך פערקליבען גאַנץ אויבען, אויפ'ן שפּיץ קלויסטער... עס פאַלט אויף איהם אָן א שרעקליכע מרה־שחורה, א פחד, מיט סכנת־נפשות! נאָר ער שטאַרקט זיך, ער מאַכט זיך א האַרץ און וויל זאָגען עפּיס א פּסוק, אזעלכען, וואָס מע זאָגט ביינאַכט, אז מע זאָל קיין מורא נישט האָבען; האָט ער אָבער פערגעסען דעם פּסוק, ארויסגעפלויגען פונ'ם קאָפּ! און מעשה־שטן, קומען איהם אָקעגען דוקא אלערליי מורא'דיגע בילדער פון בעקאַנטע, וואָס זענען שוין לאַנג אויף דער אמת'ער וועלט... און ער דערמאַנט זיך אָן א סך שרעקליכע מעשיות, וואָס ער האָט זיך אָנגעהערט אויף זיין לעבען: מעשיות מיט שדים, מיט רוחות און מיט לצים אינ'ם געשטאַלט פון קעלבלעך... מעשיות מיט שרעטעלעך, וואָס לויפען ווי אויף רעדלעך, מיט וואָוקעלאַקעס, וואָס געהען אויף די הענד, מיט מינים בעשעפעניישען, וואָס קוקען אויף איין אויג... מעשיות מיט לעבעדיגע מתים, וואָס געהען־אום אין עולם התוהו, אָנגעטהאָן אין תכריכים... שמעון־אלי פועל'ט ביי זיך, אז די דאָזיגע ציעג, וואָס ער פיהרט זיך מיט איהר ארום, איז נישט קיין ציעג, נאָר א גלגול, אָדער א לץ, וואָס אָט באַלד שטעלט ער איהם ארויס א צונג אויף צעהן אַרשין, אָדער ער טהוט א פּאַטש מיט די פליגעל און טהוט א געשריי איבער דער גאַנצער שטאָדט: „קו־קאַ־רי־קו!“... שמעון־אלי פיהלט, אז עס הויבט זיך איהם דער מח; שטעלט ער זיך אָפּ אויף א ווילע, בינדט־אָפּ דעם גאַרטעל; ער וויל פּטור ווערען פון דער באָמבע. ווער? וואָס? דער שענער בחור שטעהט, ער וויל נישט אָפּטרעטען פונ'ם שניידער אויף א מינוט אפילו! שמעון־אלי פּרובט זיך לאָזען געהן א פּאָר טריט — ער געהט איהם נאָך; ער נעמט זיך רעכטס — געהט ער רעכטס; ער נעמט זיך לינקס — ער געהט לינקס...

It was a star-filled night. The moon strolled through drifting clouds that looked like high dark mountains touched with silver. The half-moon looked down on Zolodievka that was now deep in sleep. A few householders, dreading bedbugs, had dragged their yellow bedclothes outside and were snoring away, dreaming sweet dreams: dreams of good profits at the fair, of large incomes, of profitable little shops, dreams of a bit of bed, of honorable income, or of honor itself. All sorts of dreams.

The streets were empty; not a sound to be heard anywhere. Even the butchers' dogs, now tired of their daytime strife and weary with barking, squeezed themselves under the butchers' blocks, put their muzzles between their paws, and—hush! From time to time, half a bark escaped a dog dreaming of a bone for which other dogs were already baring their teeth; or when it dreamed of a fly hovering above its nose, hummmming like the string of a bass fiddle, until the fly landed somewhere and was still. Even the nightwatchman, whose job it was to tap at shop doors—tap, tap, tap—was in keeping with the evening, drunk tonight, and stood leaning against a wall, fast asleep.

It was on this hushed night that Shimon-Eli the tailor roamed alone through the town, not knowing whether to go or stand or sit. He moved about muttering lines from the Passover song about the cat that ate the kid. "*Khad gadyah*—an only kid. A . . . a . . . a . . . an . . . on . . . on . . . only kid. 'May destruction take the damned goat.' "

He burst into laughter that immediately frightened him. Just then he passed the "Cold Synagogue"—a synagogue in which, it was said, the dead came to say their prayers on Saturday nights, wearing white garments under their prayer shawls. Shimon-Eli thought he heard singing, "*U . . . U . . . U . . .*," like a wind blowing down the chimney on a winter night. He hurried by the "Cold Synagogue" and into one of the Gentile streets where suddenly he heard "*Psssssss.*" It was a bird that had flown to the tip of the church steeple. And Shimon-Eli was overwhelmed by a mixture of fear and despair, against which he struggled to give himself courage as best he could, trying to find a *Talmud* passage that could be said at night to keep fear away. But he was assailed by the image of throngs of people he had known who had died long ago, and through his mind rushed all the terror tales he had ever heard: tales of ghosts and devils, of demons in the form of calves, and tales of elves that scurried about on wheels, of werewolves that crawled on all fours, of all sorts of one-eyed creatures, of tales of the living dead, inhabitants of chaos who moved about dressed in shrouds.

Finally Shimon-Eli persuaded himself that the goat trailing after him was not a goat at all, but a *gilgul* or a demon that would, any minute now, stick out a tongue ten yards long, or flap its wings, or cry *ku . . . ku . . . ri . . . ku . . .* for the whole town to hear. Shimon-Eli's brain began to whirl. He paused and untied the rope—at least he could get rid of the "bomb" trailing him. But . . . nothing doing. The creature would not go. Not for a minute. It kept right on following him. Shimon-Eli tried moving away a few paces; the creature followed. He turned to the right; so did the beast. He turned to the left; so did the goat.

" '*Shma Yisroel*,' Hear O Israel," cried Shimon-Eli, his voice no longer his own, and dashed off every which way. As he ran it seemed to him that something pursued him, and though it bleated like a goat it spoke with a human voice, with the intonation of a cantor.

"*Mehhh . . . lehkh*, King over life and of death, and the resurrection."

— שמע ישראל! — שרייט־אויס שמעון־אלי נישט מיט זיין קול און לאָזט זיך לויפען אין דער וועלט אריין. און אזוי ווי ער לויפט, דאכט זיך איהם, אז עמיצער יאָגט איהם און מעקעט איהם נאָך אויף א דין ציעגען קול׳כעל און רעדט צו איהם, ווי א מענש, און זינגט, ווי א חזן:

— מ־־־לך ממית ומחיה!... ונ־א־א־א־א־א־מן אתה להחיות מתים!...

קאַפּיטעל יא.

בבוקר — אין דער פריה, אז אידען זענען אויפגעשטאנען געהן דאַווענען, ווייבער — אין מארק אריין, און מיידלעך — צו דער טשערעדע, האָט מען געפונען שמעון־אלי דעם שניידער זיצען אויף דער ערד, און נעבען איהם די שענע ציעג זיצט, די פיסלעך אונטער זיך, מעלה־גרה׳ט און שאָקעלט מיט׳ן בערדעל. מע געהט־צו צום שניידער, מע רעדט צו איהם — ער ענטפערט נישט א וואָרט; ער זיצט און קוקט, ווי א לעהמענער גולם... איז באלד געוואָרען א רעדעל, איין אָנגעלאָף פון דער גאַנצער שטאָדט, א גערעדעריי, א ליארעם, א געפילדער ביז׳ן הימעל: שמעון־אלי... ציעג... שמע־קולנו... גלגול... לץ... וואָוקעלאַקע... נישט־גוטער... פאַרשטעלט... געפיהרט... געפאָהרען רייטענדיג א גאַנצע נאכט... געמוטשעט... פאַרמוטשעט"... בשעת מעשה זענען גע־פלויגען גענוג לינענס: איטליכער האָט דערצעהלט, אז ער האָט אליין געזעהען איהם פאָהרען רייטענדיג...

— ווער איז געפאָהרען אויף וועמען? — פרעגט א איד און שטעקט־אריין דעם קאָפּ אין רעדעל אריין. — שמעון־אלי אויף דער ציעג, צי די ציעג אויף שמעון־אלי׳ן?

דער גאַנצער עולם שיסט־אויס א געלעכטער.

— אז אָך און וועה איז צו אייך מיט אייער געלעכטער! — רופט זיך אָן א איד א בעל־מלאכה. — אידען מיט בערד! באַ־ווייבטע! טאַטעס פון קינדער! שעמען מענט איהר זיך, אין אייער ווייטען האלז אריין! וואָס האָט איהר זיך צונויפגעקליבען אהער צו לאכען? איהר זעהט נישט, אז דער שניידער איז אויס מענטש, געבאָך טוידט־קראַנק? בעסער פיהרט איהם אַפּ אהיים און שיקט רופען דעם רופא, נישט שטעהן אָט־א־דאָ און שטשירען די צייהן, א רוח אין אייער טאַטענ׳ס טאַטען אריין!!!

די דאָזיגע ווערטער האָט דער בעל־מלאכה אויסגעשאָסען, ווי פון א האַרמאַט, און דער עולם האָט אויפגעהערט צו לאַכען. דער האָט זיך א וואָרף געטהאָן נאָך וואַסער, דער איז אַוועקגעלאָפען צו יודעל דעם רופא. מע האָט גענומען שמעון־אלי דעם שניידער, מחילה, אונטער די הענד און מע האָט איהם אָפּגעפיהרט אהיים און אריינגעלעגט אין בעט אריין. באַלד איז געקומען צו לויפען יודעל דער רופא מיט זיין גאַנץ קלאָפּערגעצייג און האָט איהם געגעבען „גרויס ראַפּוניס": ער האָט איהם געשטעלט באַנקעס און פּיאַווקעס און געשלאָגען צו דער אָדער, געצאַפּט בלוט אָהן א שיעור.

— וואָס מעהר בלוט מע וועט איהם אָפּצאַפּען, — אזוי האָט יודעל אליין געזאָגט — וועט אלץ זיין בעסער, מחמת אלע שלאַפ־קייטען, נים דאָ געדאַכט, נעמען זיך פון אינוועניג, פון די „גע־בליטען". — אזוי האָט יודעל דער רופא געגעבען צו פערשטעהן די „חכמת הדאָקטאָריע", און האָט צוגעזאָגט, אז אויף דער נאַכט, אם ירצה השם, וועט ער אריינקומען נאָך א מאָל. און אז ציפּה־ביילה־רייזה האָט א קוק געטהאָן אויף איהר מאַן, ווי ער ליגט נעבאָך, דער שלים־מזל, אויף דעם צעבראָכענעם טאַפּטשאַן, מיט

א סך שמאַטעס איינגעדעקט, די אויגען אַרויף, די ליפּען פער־שמאַכט, רעדט פון היץ, עס קלעפּט זיך נישט א וואָרט צו א וואָרט, — האָט זי אָנגעהויבען צו ברעכען די הענד, שלאָגען זיך קאָפּ אָן וואַנד, וויינען, יאָמערען און קלאָגען מיט דעם נוסח, וואָס מע בעווייגט א טוידטען:

— וועה איז מיר, ווינד איז מיר, א דונער איז מיר א גרוי־סער! אויף וועמען לאָזט דו מיך אי־בער מיט מיינע קליינע קינ־דער?!...

און די קינדער, נאַקעטע און באָרוועסע נעבאָך, האָבען זיך צונויפגעקליבען ארום דער אָרעמער מאַמע און האָבען איהר גע־האָלפען וויינען. די עלטערע האָבען געוויינט שטילערהייד, בע־האַלטען די פּנים׳ער, געשלונגען די טרערען; און די קלענערע, וואָס האָבען נישט פערשטאַנען, וואָס דאָ טהוט זיך, האָבען גלאַט געוויינט אויף א קול, וואָס ווייטער אלץ העכער און העכער; און אפילו נאָר דאָס קליינינקע, א יונגעלע פון א יאָהר דריי, מיט איין אויסגעמוטשעט געל פּנים׳על, האָט זיך צוגערוקט צו דער מוטער מיט זיינע אויסגעבויגענע קרומע פיסלעך און מיט׳ן גראָבען בייכעלע, ביידע הענטלעך אריינגערוקט אין קעפּעל און האָט גע־נומען נאָר א הויכען טאָן: „מאַמע, וויל עסען!!!" דאָס אלס־דינג אינאיינעם איז געווען אזא מין געזאַנג, וואָס א פרעמדער

Eleven

Baboyker—in the morning, when Jews rose to say their prayers and women to go to market and girls to tend their flocks, Shimon-Eli the tailor was discovered sitting on the ground, with the goat, its feet tucked under, sitting beside him, chewing his cud, his beard bobbing up and down. When people spoke to the tailor he replied not a word, but stared ahead like a *golem* made of clay.

Immediately a crowd gathered, making a racket as if the sky were falling down: "Eli . . . goat . . . *Shma-Koleynu* . . . *gilgul* . . . ghost . . . werewolf . . . demon . . . *gilgul* . . . made to ride all night . . . tormented . . . exhausted." Meanwhile, rumors circulated. Everyone claimed to have seen somebody riding something.

"Who rode on what?" asked a Jew, sticking his head among the crowd. "Shimon-Eli the goat; or the goat, Shimon-Eli?"

The crowd roared with laughter.

"Damn you and your laughter," said one of the Jews, a laborer. "You should be ashamed of yourselves. Jews. Grown men. Husbands, fathers of children. What are you laughing at? Can't you see the poor tailor is in a stupor? Sick. You'd do better to get him home and send for the doctor, the devil take your grandfather." The man spoke with authority, his words as if fired from a gun, and the crowd stopped laughing. Somebody ran to get water. Somebody else to get Yudel, the healer.

They took Shimon-Eli under the arms, if you'll pardon the expression, and led him home where he was put to bed. Yudel the healer, with all his instruments, arrived shortly and gave him his "serious" treatment. He cupped him, set leeches on him, and bled him endlessly.

"The more blood we take, the better," Yudel said, "because all illness comes from bad blood." Thus Yudel explained his medical theory and promised to come back that night.

When Tsippa-Beila-Reiza saw her poor husband, the *schlimazel*, lying on the collapsed cot, covered with rags, his eyes turned up to the ceiling, speaking deliriously through parched lips, she wrung her hands, beat her head against the wall, and mourned as if she were mourning for the dead. "Oh, woe is me! What a disaster! What will become of me and of our little children?" And the children, naked and barefoot, ran in and gathered about their poor mother, helping her to mourn. The older ones wept silently, swallowed their tears, and hid their faces. The little ones, who did not understand what was going on, cried as loudly as they could. Even the smallest one, a worn, sallow-faced boy with a swollen belly, crept up to his mother's side to wail, "Mama, I'm hungry." All of them together made such a terrible music that no one seeing them could stand it for long. Those who came to the tailor's house left at once, overwhelmed and sick at heart. Asked how Shimon-Eli was, he was likely to gesture with his hand as if to say, "Bad. Too bad."

מענש האָט נישט געקאָנט בשום אופן שטעהן דערביי; ווער ס'איז אריינגעקומען צום שניידער אין שטיבעל אריין, איז ער באלד ארויסגעלאָפען פון דאָרטען א צעטראָגענער, מיט א צעבלוטיגט הארץ און מיט א צעבראָכענעם געמיט, און אז מע האָט איהם א פרעג געטהאָן: וואָס מהוט עפּיס שמעון־אלי? — האָט ער א מאַך געטהאָן מיט דער האנד, ווי איינער רעדט: „אַז אָך און וועה איז איהם!"... עטליכע ווייבער, נאָהענטע שכנות, זענען געשטאַנען די גאנצע צייט מיט פערוויינטע פּנים'ער, מיט רויטע נעזער, געקוקט ציפּה־ביילה־רייזה'ן גלייך אין די אויגען אריין, געמאַכט בשעת מעשה משונה מאָדנע פּיסקעס, צוגעשאָקעלט מיט די קעפּ,

ווי איינער רעדט: „אַז אָך און וועה איז צו דיר, ציפּה־ביילה־רייזה!"

א חידוש נפלא! פופציג יאָהר האָט שמעון־אלי שמע־קולנו אָפּגעלעבט אין זלאָדייעווקע אין אָרעמקייט, אין דחקות, געלעגען, ווי א וואָרעם, אין דער פינסטער, קיינער האָט פון איהם נישט גערעדט, קיינער האָט נישט געוואוסט, וואָס פאר א מענש דאָס איז. אצינד, אז ער איז פערשלאָפט געוואָרען, האָט ער זיך מיט א מאָל ארויסבעוויזען מיט אלע זיינע מעלות טובות; מען איז מיט א מאָל געוואָהר געוואָרען, אז שמעון־אלי איז געווען א זעלטענע, א גוטע, א כשר'ע נשמה, א גרויסער בעל־צדקה, דאָס הייסט: ער פלעגט רייסען ביי נגידים און טיילען די אָרעמע לייט, זיך קריגען פאר זיי מיט דער גאנצער שטאָדט און זיך שלאָגען ביז'ן בלוט אריין, זיך טיילען מיט יענעם מיט'ן לעצטען ביסען, און נאָך און נאָך א סך מעלות און שבחים האָט מען נאָכדערציהלט נאָך דעם אָרעמען שניידער, ווי מע דערצעהלט נאָך, אשטייגער, נאָך א טויטען בשעת דער לויה, און מען איז איהם געגאַנגען מבקר־חולה זיין כמעט פון דער גאנצער שטאָדט, און מע האָט איהם געראַטעוועט מיט כל המעגליכקייטען, ער זאָל, חלילה, נישט שטאַרבען פאר דער צייט...

Several housewives, near neighbors, stood around, their faces tear-stained, their noses red. Before Tsippa-Beila-Reiza's very eyes, they pointed to their temples and shook their heads or nodded, as if to say, "Too bad, Tsippa-Beila-Reiza. Too bad."

Then the wonder began. Shimon-Eli *Shma-Koleynu* had lived in poverty for fifty years in Zolodievka, as unobserved as a worm in the dark. No one had talked of him; nobody knew what sort of man he was. Now that he was sick, suddenly all of his good deeds were visible, and it turned out that Shimon-Eli was a unique, pure, good soul. A saintly fellow. It was said of him that he would take from the rich to give to the poor; that, though it cost him blows, he would take the part of the poor against the whole town. Or that he would share his last bite with a hungry man. And more such virtues and praises were told about him—the way at a funeral, one speaks only good of the departed.

Suddenly nearly the entire town came to visit the sick man, and every possible effort was made to save him from dying, God forbid, an untimely death.

קאַפּיטעל יב.

והפועלים — און די בעלי־מלאכות פון דער שטאָדט זלאָדייעווקע האָבען זיך צונויפגעקליבען אויף איין אסיפה ביי האָדעל די אקציזניטשקע, געשטעלט בראָנפען, געשריגען, געפּילדערט, געאַרבייט מעשים, געזידעלט די נגידים, געוויינטליך, הינטער די אויגען, זיי געמאַכט מיט דער בלאָטע.

— זלאָדייעווקע — א שענע שטאָדט, ברענען זאָל זי! וואָס שווייגען זיי, די נגידים אונזערע, א וויסטען סוף זאָלען זיי חאַבען?!... איטליכער באָדט זיך אין אונזער בלוט, און ס'איז נישטאָ קיינער, ווער ס'זאָל זיך אָננעמען אונזער קריוודע! געלט אין דער קאָראָבקע ווער צאָהלט? — מיר! א צרה, א שלאָק, א שוחט, א באָד, להבדיל, — ביי וועמען רייסט מען די הויט? — ביי אונז! וואָס שווייגט איהר, אידען? לאָמיר געהן צו די רבנים, דיינים און די שבעה טובי העיר זיי טרויבערען די קישקעס! וואָס איז דאָס פאר א הפקרות, מע זאָל לאָזען קוילען א גאנצע משפּחה?! הבה נתחכמה!!!...

און חברה „פּועל־צדק" זענען אוועק צום רב און האָבען דאָרט געמאַכט א גוואַלד. האָט זיי דער רב איבערגעלייענט דעם ענטפער, וואָס ער האָט נאָר־וואָס בעקומען דורך א בעל־עגלה פון די קאָזאָדאָיעווקער רבנים, דיינים און די שבעה טובי העיר.

אָט וואָס ס'איז געשטאַנען אין בריעף:

„לכבוד צו די רבנים, דיינים, חכמים מפורסמים, בערג זאָלען אָקעגען טראָגען פריעד צו די גילדענע הענגלייכטער בק"ק זלאָדייעווקע, אָמן.

„תיכף ווי מיר האָבען מקבל געווען אייערע רעד, וואָס זענען געווען ווי האָניג צו אונזערע מיילער, האָבען מיר זיך צונויפגענומעלט אלע און חוקר ודורש געווען די זאַך אקוראט, און האָבען געפונען, אז אומזיסט האָט מען געטהאָן חושד זיין איינעם פון אונזערע לייט; נישט מעהר, אז דער שניידער אייערער איז א שאַלקהאַפטיגער מענש, ער האָט אויסגעטראַכט א בלבול און אָנגעפיהרט א רכילות צווישען צוויי קהילות. ער איז ווערטה, מע זאָל איהם קנס'ענען! מיר, וואָס שטעהען גע'חתמ'עט אונטען, קאָנען אייך עדות זאָגען און נעהן שווערען, אז מיר האָבען געזעהען מיט אונזערע אויגען, ווי די ציגע מעלקט זיך, הלואי זאָלען זיך אלע אידישע ציגען אזוי מעלקען! הערט איהם נישט, דעם שניידער, וואָס ער וועט אייך דערצעהלען פּזמונות! איהר זאָלט זיך נישט קעהרען צו די ווערטער פון די פערדאָרבענע לייט, לאָזען פערשטאָפּט ווערען די מיילער, וואָס רעדען שקרים! שלום זאָל זיין צו אייך און שלום זאָל זיין צו אלע אידען פון איצט און ביז אייביג און אייביג.

„די רעד פון אייערע יונגערע ברידער, וואָס וואַלגערען זיך אינ'ם שטויב פון אייערע פיס:

Twelve

V'hapoalim, and the working people of Zolodievka met together in Hodel, the excise tax man's wife's, tavern. Whiskey was put on the table. There was a tremendous shouting and racket. Tales were told, the rich were splattered with curses—behind their back, as usual.

"Zolodievka—may it burn in hell. What keeps them quiet, our big shots? All of them ready to bathe in our blood, and no one to take our part. Who is it that pays the community's expenses? We do. When troubles come, who helps? We do. Who pays the *shochet?* We do. Who supports the ritual bath? We do. Whom do they flay? Us. Jews, why are you silent? Let's go to the rabbi, to the assistant rabbis, and to the dignitaries and beat their guts out. What kind of anarchy is this—to let them kill a whole family?

And the workers went off to the rabbi, where they made an outcry to which the rabbi replied by letting them see the letter that had just been handed to him by a wagon driver. The letter came from the rabbis, the assistant rabbis, and the dignitaries of Kozodoievka.

Here is that letter:

> All honor to the rabbis, the assistant rabbis, the famous scholars (may they shine in heaven as they shine on earth), of the blessed city of Zolodievka, amen.
>
> As soon as we received your words, which were as honey to our mouths, we all met together to inquire accurately into the matter; and we have concluded that our people have been innocently maligned. Not only is your tailor a wicked fellow, he has invented a frame-up and created enmity between two communities. He is worthy to be fined. We, the undersigned, take oath and swear that with our own eyes we saw that the goat gave milk, may God grant that all Jewish goats should give so much! Pay no attention to him, that tailor, who tells lies, whatever tales he tells. Do not believe the inventions of scoundrels, may their mouths be stopped. Peace be unto you, and to all Jews from now and into eternity.

„נאום הרב בהרב ז"ל... ונאום הרב בהרב ז"ל... ונאום חעניך גאָרגעל, יקותיאל שמאַראָוויר־לע, שעפּסעל קאַרטאָפּעל, פישעל קאַטשאַלקי, בערעל בראַנפען, ליב וואָרעטשאָק, אלי פּעטעלעלע".

אז דער רב האָט איבערגעלייענט פאַר די בעלי־מלאכות דעם דאָזיגען בריעף, זענען זיי געוואָרען נאָך מעהר אָנגעצונדען. „אהא! קאָזאָדאָיעווקער שקצים! מע מאַכט נאָך פון אונז חוזק?! באַדאַרף מען זיי בעווייזען דרך־ארץ. שער און אייזען אונזער פאָלק — עמך!"... און מע האָט באַלד געמאַכט א נייע אסיפה, געשיקט נאָך בראַנפען, און ס'איז נעבליבען, מע זאָל נעמען די שענע ציעג און מען זאָל געהן גלייך קיין קאָזאָדאָיעווקע איבערקעהרען דעם מלמד מיט דעם חדר מיט דער גאַנצער שטאָדט!

אומר ועושה — געזאָגט און געטהאָן. חברה האָבען זיך צונויפגעקליבען א שטיק זעכציג בעלי־מלאכות: שניידערס, שוסטערס, סטאָליערס און קאָוועלים, קצבים, העקערס, אנשי־חיל, געזונדע יונגען, איינס אין איינס, אָנגעוואָפענטע מיט כלי־זיין — ווער מיט א הילצערנעם ארשין, און ווער מיט איין אייזערן פּרעסעל, ווער מיט א קאָפּיט פון א שטיוועל, ווער מיט א האָק און ווער מיט א האַמער, און ווער מיט גלאַט אַזוי פון בעל־הבתישקייט: א קאַטשאַלקע, א ריבאייזען, אָדער א קאָלאָדאַטש־מעסער, — און ס'איז געבליבען, מע זאָל נעהן גלייך אין קאָזאָדאָיעווקע אויף מלחמה, להרוג, לאבד ולהשמיד — הרג'ענען, פערליערען און פערטיליגען! איין מאָל פאַר אַלע מאָל — האָבען חברה געזאָגט: —

תמות נפשי עם פלשתים — דער טוידט זאָל זיי זיין און איין עק זאָל דאָס האָבען!

— שאַט, רבותים! — רופט זיך אָן איינער פון דער חברה פועל־צדק. — איהר זענט שוין גרייט אויפ'ן פּידפּאַלעק, פאַרטיג אָרום און אָרום, ואיה השה — וואו איז די ציעג?

— יאָ, זעהט־נאָר, וואו איז ערגיץ אהינגעקומען דער גלגול?

— אנטרונען געוואָרען!

— נישט קיין נארישער גלגול! כלעבען, וואוהין האָט ער געקאָנט אנטלויפען?

— מסתמא אהיים, צום מלמד, וואָס פאַרשטעהסט דו דאָ נישט?

— משוגע וועט ער ווערען! דו רעדסט, ווי א בהמה!

— ביזט אליין א פערד; וואו דען האָט ער געקאָנט אנטלויפען?

— בקיצור, וואָס טויגען די טענות? שריי היינט, שריי מאָרגען, והילד איננו — נישטאָ קיין ציעג...

. . . .

קאַפּיטעל יג.

כעת — אצינד לאָזען מיר איבער דעם פער'כישוף'טען שניידער זיך ראַנגלען מיט'ן מלאך־המות און חברה בעלי־מלאכות זיך גרייטען צו מלחמה, און מיר געהען־אריבער צום גלגול, דאָס הייסט, צו דער ציעג.

דער גלגול, אז ער האָט דערזעהען די בהלה, וואָס איז געוואָרען אין שטעדטעל, האָט ער זיך מיישב געווען: וואָס טויג איהם דער מסחר? וואָס נוצט איהם זיין צונעבונדען צום שניידער, ארומשלעפען זיך מיט דעם שלים־מזל'ניק הין און צוריק און פגר'ען פון הונגער? אמעהר, וועט ער בעסער לויפען אין דער וועלט אריין, וואו די פיס וועלען טראָגען! אבי ניט זיין נע־ונד! און אונזער חברה־מאַן האָט געמאַכט פליטה נאָר אויף איין אַנדער אופן, געלאָפען משוגע'נערווייז, נאָר ניט נעפיהלט די ערד אונטער זיך, נישט געקוקט אויף דרך־ארץ, געשפּרונגען איבער אידען און ווייבער, אָנגעמאַכט איין אומגליק, א חורבן אין מאַרק — סכנת־נפשות! איבערגעקעהרט טישלעך מיט ברויטלעך און פלעצלעך, מולטערס מיט וויינשעל און מיט ווייםפערלעך, געשפּרונגען איבער טעפּ און גלאָזוואַרג, געשליידערט, געשמיצט און געבראָכען — טראָך־טאַרעראָך! צווישען די ווייבער איז געוואָרען א בהלה, א קוויטשעריי: „ווער איז?... א שלים־מזל!... א ציעג!... א באַשעפעניש!... א גלגול!... א קלאָג צו מיר!... אוי, איין אומגליק!... וואו איז ער?... אָן איז ער!... חאַפּט איהם!... לאָז מען איהם חאַפּען! חאַפּען!"... און א גאַנצע חאַליאַסטרע אידען מיט פערקאַטשעטע פאָלעס און ווייבער מיט אונטערגעשטעקטע קליידלעך, מחילה, האָבען זיך געלאָזט לויפען איינער איבער'ן אַנדערען. נאָר אומזיסט: אונזער חברה־מאַן האָט דערפיהלט וואָס הייסט פרייהייט, האָט ער זיך געלאָזט לויפען וואו די אויגען טראָגען.

These are the words of your younger brothers who are not worthy to kiss the dust of your feet:

The words of the Rabbi, son of the Rabbi ———— of blessed memory; and the words of the Rabbi, son of the Rabbi ———— of blessed memory; and the words of Henikh Gullet, Yekutiel Lumpenclod, Shepsel Potato, Fishel Wallower, Berel Whiskey, Leib Growler.

When the rabbi had read this letter to the workers, they were more furious still. "Ah, Kozodoievka scoundrels! They're making fun of us. We'll teach them respect. 'Shears and steam-irons: the people.' "

And a new meeting was called at once, whiskey was sent for, and it was concluded to take that fine goat and march to Kozodoievka and tear the place apart—the school and the whole town together.

Oymer v'oyseh, no sooner said than done. Some sixty of the workers quickly formed a mob. Tailors, shoemakers, carpenters, butchers, blacksmiths—rough, tough-looking fellows all, and all of them armed; some with tailors' yardsticks, others with steam-irons, still others with bootlasts, some with cleavers or hammers or whatever other household implements they could grab—a rolling pin or a cheese grater.

And the cry was "On to Kozodoievka—war! To destroy and to kill without quarter, once and for all. Death to the Philistines, and an end to the matter!"

"Hold on, fellows," one of the guild members called out. "You're ready for anything, but where's the goat?"

"Just look at us. Where the damn hell is the *gilgul?*"

"That *gilgul* is no dummy. Where the hell could it be?"

"Probably ran home to the teacher."

"You're crazy. You're talking like a cow."

"Then you're a horse. Where else could he be?"

But what good were these guesses? If one searched for a month of Sundays, they would not have found the goat.

Thirteen

Ka'eys, now, let us leave the haunted tailor in his wrestling with the angel of death, and the guild members readying themselves for war, and let us follow the *gilgul*—that is, the goat.

The *gilgul*, seeing the commotion in the town, considered the matter and concluded that it was none of his business. What good did it do him, dying of hunger, to be dragged about here and there after the *schlimazel* of a tailor? How much better to follow his nose into the wide world.

And the goat took off crazily, his hooves not touching the earth—taking no care for anything at all, leaping over men and women, creating destruction in the marketplace—a real terror, knocking over tables of pancakes and bread, bowls of cherries and berries, springing over pots and glassware, leaping, breaking, jumping, clattery-bang-bang. The market women panicked, screeching, "What is it . . . what kind of *schlimazel? . . . a goat . . . a creature . . . a gilgul* . . . woe is me . . . a disaster . . . where is it? . . . what is it? . . . catch him . . . catch him. Catch." And the mob of men with their sleeves rolled up and women with their skirts tucked up, if you'll forgive the expression, milled about, searching. It was useless. Our goat had discovered the meaning of freedom and took off wherever his feet would take him.

און דער שניידער נעבאך?... און דער היוצא־לנו־מזה?...
און דער מאי־קא־משמע־לן פון דער מעשה? — וועט פרעגן דער
לעזער. צווינגט מיך נישט, קינדער! דער סוף איז געווען נישט
קיין גוטער סוף. אנגעהויבן האט זיך די מעשה זעהר פרייליך,
און אויסגעלאזט האט זי זיך, ווי דאס רוב פרייליכע געשיכטעס,
אוי־וועה, זעהר טרויעריג... און מחמת איהר קענט דעם מחבר
פון דער געשיכטע, אז ער איז בטבע ניט קיין מרה־שחורה'ניק און
האט פיינד קלאגעדיגע און האט ליעב בעסער לאכענדיגע מעשיות,
און מחמת איהר קענט איהם און ווייסט, אז ער האט פיינד „מא־
ראל" און זאגען מוסר איז ניט זיין דרך, — לכן געזעגנט זיך
מיט אייך דער פערפאסער מתוך שחוק, לאכענדיג, און ווינשט
אייך, אז אידען, און גלאט מענשען אויף דער וועלט, זאלען מעהר
לאכען איידער וויינען. לאכען איז געזונד. דאקטוירים הייסען
לאכען...

And the tailor, poor fellow! "What is the moral of this tale?" the reader will ask. Don't press me, friends. It was not a good ending. The tale began cheerfully enough, and it ended as most such happy stories do—badly. And since you know the author of the story—that he is not naturally a gloomy fellow and hates to complain and prefers cheerful stories—and you know that he hates insisting on a story's "moral," and that moralizing is not his manner. . . . Then let the maker of the tale take his leave of you smiling, and let him wish you, Jews—and all mankind—more laughter than tears. Laughter is good for you. Doctors prescribe laughter.

Translated by Leonard Wolf

DEAD SOULS

CHAPTER SEVEN

Fortunate is the wayfarer who, after a long, tedious journey with its cold spells, slush, mire, stage-post superintendents grumbling from lack of sleep, the jingle-jangling of bells, carriage repairs, heated arguments, stagecoach drivers, blacksmiths, and all sorts of scoundrels whom one meets on the road, beholds at last a familiar roof and the little lights that seem rushing forward to meet him. And he will anticipate in his mind's eye the familiar rooms, the joyous shouts of his people running out to meet him, the noise and romping of children, and soothing, low-voiced converse, constantly interrupted by flaming kisses, which have the power to eradicate from memory all that had been disagreeable. Happy is the family man that hath such a retreat—but woe to the bachelor!

Happy is the writer who, after passing by characters that are tedious, repulsive, overwhelming in their sad actuality, is nearing characters that manifest the high dignity of man; happy the writer who has picked out only the few exceptions from the great slough of images swirling about him day after day, the writer who has not changed even once the lofty strain of his lyre, has never descended from his aerie to his poor, insignificant brethren, and who, without touching the common earth, has devoted himself wholly to his images and forms, far removed from that earth and enlarged to heroic size. Doubly to be envied is his resplendent lot: he dwells amid these images and forms as if in the midst of his own family; and, in the meantime, his fame is trumpeted far and wide—and loudly. He has beclouded men's eyes with incense smoke that transports their senses; he has flattered them wondrously, concealing the seamy side of life and presenting to them Man, the Glory of Creation. All and sundry, with much clapping of hands, hasten after him and run headlong at the tail of his triumphal chariot. A great universal poet do they style him, soaring high above all the other geniuses of this world, even as an eagle soars above other high-flying birds. At the very mention of his name young ardent hearts will be overcome with awe and trembling; responsive tears will glisten in all eyes. . . . There is none that is his equal in power—he is God!

Not such, however, is the lot, and different is the fate, of the writer who has dared to bring out all the things that are before man's eyes at every minute, yet which his unheeding eyes see not—all that fearsome, overwhelming slimy morass of minutiae that have bogged down our life, all that lurks deep within the cold, broken, workaday characters with which our earthly path, at times woeful and dreary, is beset. Different is the fate of the writer who has dared, as if with the puissance of an implacable burin, to bring out all these things in bold and vivid relief before the eyes of all men! It will not be given to him to reap the plaudits of the populace, not his will it be to behold responsive tears and the wholehearted rapture of the souls he has stirred; not to him will come, fluttering as if on wings, the maid of sixteen with her head all in a whirl and moved by a hero-worshiping infatuation; not for him will it be to forget himself in the sweet fascination of the strains he himself has uttered; not for him, finally, is it to avoid the judgment of his times, which will style as insignificant and base the creations he has cherished; that judgment will consign him to an ignoble place in the ranks of those writers who have insulted humanity; it will ascribe to him the qualities of the chief characters he himself has depicted; it will strip him of heart, and soul, and the divine flame of talent. For the judgment of the writer's own times does not recognize that equally marvelous are the lenses that are used for contemplating suns and those for revealing to us the motions of insects imperceptible to the naked eye; for the judgment of his times does not recognize that a great deal of spiritual depth is required to throw light upon a picture taken from a despised stratum of life, and to elevate it into a pearl of creative art; the judgment of his times does not recognize that lofty, rapturous laughter is worthy of taking its place side by side with a lofty, lyrical strain, and that there is a very abyss between that laughter and the tortured posturings of a show-booth scaramouch! The judgment of his times does not recognize him and will turn everything into a reproach and an obloquy for the unrecognized writer: without discrimination, without response, without concern, he will be left behind in the middle of the road, like some traveler without kith or kin. Harsh is his course in life, and bitterly will he feel his loneliness.

But for a long while yet am I destined by some wondrous power to go hand-in-hand with my strange heroes, to contemplate life in its entirety, life rushing past in all its enormity, amid laughter perceptible to the world and through tears that are unperceived by and unknown to it! And still distant is that time when awesome inspiration will break forth like a storm and well up like a fountain in another head that is clothed in sacred horror and refulgence, and when men will sense, in abashed trepidation, the majestic thunder of other eloquent words. . . .

Let us be getting on—on! Away with the frown that has overcast the brow and with the countenance of austere gloom! Let us plunge suddenly and head first into life, with all its soundless blather and jingle bells, and see what Chichikov is up to.